

§ 1 Anmälan om fördröjda svar på interpellationer

Följande skrivelser hade kommit in:

Interpellation 2023/24:12

Till riksdagen

Interpellation 2023/24:12 Stopp för rysk fossilgas

av Linus Lakso (MP)

Interpellationen kommer att besvaras fredagen den 6 oktober 2023.

Skälet till dröjsmålet är resor.

Stockholm den 27 september 2023

Utrikesdepartementet

Tobias Billström (M)

Enligt uppdrag

Klas Molin

Expeditionschef

Interpellation 2023/24:30

Till riksdagen

Interpellation 2023/24:30 Riksrevisionens rapport om tidigare förd
energipolitik

av Tobias Andersson (SD)

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 24 oktober 2023.

Skälet till dröjsmålet är tidigare inbokade arrangemang.

Stockholm den 27 september 2023

Klimat- och näringslivsdepartementet

Ebba Busch (KD)

Enligt uppdrag

Annica Sandberg

Expeditionschef

Till riksdagen

Interpellation 2023/24:31 Åtgärder för att bekämpa arbetslöshet bland och diskriminering av unga med funktionsnedsättning
av Serkan Köse (S)

Interpellationen kommer att besvaras torsdagen den 7 november 2023.

Skälet till dröjsmålet är redan inbokade engagemang.

Stockholm den 26 september 2023

Arbetsmarknadsdepartementet

Johan Pehrson (L)

Enligt uppdrag

Kerstin Bynander

Expeditionschef

Interpellation 2023/24:32

Till riksdagen

Interpellation 2023/24:32 Utveckling i arbete hos Samhall
av Jim Svensk Larm (S)

Interpellationen kommer att besvaras torsdagen den 26 oktober 2023.

Skälet till dröjsmålet är redan inbokade engagemang.

Stockholm den 26 september 2023

Arbetsmarknadsdepartementet

Johan Pehrson (L)

Enligt uppdrag

Kerstin Bynander

Expeditionschef

Svar på
interpellationer

§ 2 Svar på interpellation 2023/24:14 om viltanpassning av kraftledningsgator

Anf. 1 Energi- och näringsminister EBBA BUSCH (KD):

Fru talman! Åhörare! Mikael Larsson har frågat mig om jag avser att verka för att Affärsverket svenska kraftnät, som ibland förkortas SVK, ska få i uppdrag att viltanpassa kraftledningsgator för att gynna vilt och om jag avser att ta några andra initiativ för att underlätta samarbetet mellan ansvarig myndighet och skogsägare och jägare.

Elektrifieringen är verkligen avgörande för att vi ska lyckas bygga ett fossilfritt samhälle. I takt med att elnätet byggs ut är det viktigt att kraftledningsgatorna utformas och underhålls på ett hållbart sätt.

I skötseln av kraftledningsgatorna finns ganska många intressen att värna och ta hänsyn till. Bland annat finns intresset av att gynna vilt och den biologiska mångfalden – båda delar. En ökad foderproduktion kan i vissa fall gå att kombinera med att gynna den biologiska mångfalden, men i andra fall är det motstående intressen. Den regelbundna röjningen av kraftledningsgatorna innebär att det försvinner viltbete under ett antal år. Samtidigt har det visat sig att de öppna ytorna i kraftledningsgatorna är positiva för vissa hotade arter och därmed också för den biologiska mångfalden. Eftersom förutsättningarna längs våra kraftledningsgator skiljer sig

åt är det viktigt att rätt skötselåtgärder vidtas i rätt miljö, där viltanpassning kan vara lämplig att tillämpa i vissa fall.

Jag vill även nämna att Affärsverket svenska kraftnät, tillsammans med andra aktörer, har arbetat med att utvärdera och sammanställa olika typer av skötselmetoder. Under 2019–2021 genomförde Affärsverket svenska kraftnät ett projekt tillsammans med Södra Skogsägarna, Sveriges lantbruksuniversitet och Ecogain, vilket resulterade i rapporten *Skötsel för ökad biologisk mångfald och ekosystemtjänster i kraftledningsgator*. I den rapporten redogörs för vilka olika skötselmetoder, bland annat viltanpassning, som kan vara användbara.

Regeringen kommer att fortsätta att följa det pågående arbetet hos SVK, alltså Affärsverket svenska kraftnät.

Anf. 2 MIKAEL LARSSON (C):

Fru talman! Jag vill börja med att tacka statsrådet Busch för svaret. Med denna interpellation vill jag fördjupa mig lite mer i den här frågan, för det är en fråga som verkligen engagerar runt om i våra bygder.

Precis som det beskrivs är det vilt som vi har i våra skogar viktigt för den biologiska mångfalden men även för skogen och vår natur i stort. Det vilt som vi har i våra skogar kan också vara en viktig del för den livsmedelsförsörjning som vi har i landet. Så är det sett ur ett krisförsörjningsperspektiv men även för att vi ska kunna få mat på borden. Viltet börjar ju kanske mer och mer serveras även i de offentliga köken, inom äldreomsorgen och skolan.

Sedan många år tillbaka har klövviltet – dit räknas både älg och hjort – gjort stora skador i våra skogar på exempelvis tall och gran. Det är något som kostar våra skogsägare väldigt stora summor pengar. Då gäller det att verkligen hitta nya sätt att få till foder just för viltet i våra skogar.

I Sverige har vi cirka 140 000 hektar kraftledningsgator. Vi har stora möjligheter att också nyttja kraftledningsgatorna till något annat, så att de inte bara – ursäkt uttrycket – står där. De fyller en funktion för att vi ska få fram el i hela vårt land. Men – och det är väl detta som egentligen är klämman – hur kan vi nyttja kraftledningsgatorna på två sätt? Det handlar självklart om att fortsätta kunna transportera el, men det handlar också om hur vi kan använda kraftledningsgatorna på ett annat sätt.

Kraftledningsgatorna är i första hand till för att vi ska få fram el. Men hur kan vi gynna viltet på ett annat sätt?

Jag hör i svaret från statsrådet att man har haft ett projekt kring detta. Vad har det blivit av projektet? Kan man se ute i bygderna att det blir en förändring? Det är väl det som är lite intressant i detta.

Detta är en fråga som är plockad från min hemmavalkrets, Västra Götalands läns södra valkrets, och gränsbygderna Sjuhäradsbygden och Halland, där många är väldigt engagerade just i denna fråga.

Utifrån den rapport som är framtagen och de skötselmetoder som finns i rapporten undrar jag om statsrådet redan nu kan se att det har blivit en förändring när det gäller hur Svenska kraftnät jobbar med denna fråga. Är statsrådet beredd att permanenta just det arbetet när det gäller att röja i kraftledningsgator på ett sådant sätt att det gynnar vår viltstam – och i det här fallet framför allt i södra Sverige?

Prot. 2023/24:11
28 september

Svar på
interpellationer

Anf. 3 Energi- och näringsminister EBBA BUSCH (KD):

Fru talman! Jag antecknar flitigt de specifika frågorna från ledamoten och vill även passa på att verkligen tacka för den här interpellationen, som är mycket initierad. Med tanke på att jag är en kombination av landsbygdsbo, jägare och energiminister får man väl säga att den landade väldigt väl, så att säga. Vi delar intresset och engagemanget för dessa frågor.

Det ser ut som ett genomtänkt upplägg med landsbygdsministern i plenisalen i dag också. Jag hade glädjen att kunna förena både lite rekreation och viltvård med landsbygdsministern så sent som i helgen. Vi såg just en kraftledningsgata i ett av passen. Det blir väldigt uppenbart att den fyller sin funktion för elen, som ledamoten mycket riktigt påpekar. Men här finns också en väldigt unik möjlighet att varva i omgångar.

Det handlar bland annat om att öka den biologiska mångfalden. Det finns arter som trivs väldigt bra i den typ av ängsliknande miljö som blir efter att man har grundrojt ordentligt hela vägen ned i en kraftledningsgata, som man gör med jämna mellanrum. Man kan kanske också komplettera. Har man mer viltfoder inne i skogen – det är lite olika hur det ser ut – kan den typen av biologisk mångfald göra så att vi får mer viltfoder naturligt i den mer uppväxta skogen. I andra kraftledningsgator behöver vi ha det omvända. Då behöver vi alltså inte nödvändigtvis ha så mycket mer av den sortens – inom citationstecken – biologisk mångfald, utan där skulle vi vara gynnade av mer som kan tjäna som viltfoder för inte minst klövviltet, inte minst under väldigt tuffa vintrar. Det blir då lite mer lättåtkomligt.

Det jag egentligen vill slå fast för den som inte nördar in sig lika ofta i gränslandet mellan jakt och energifrågor som jag har anledning att göra – eller som man uppenbarligen gör i södra delen av Västgötaslätten – är att det inte behöver finnas en motsättning här.

Det är detta som regeringen via myndigheterna försöker åstadkomma. Det måste vara möjligt att varva. Det är det som den här rapporten, *Skötsel för ökad biologisk mångfald och ekosystemtjänster i kraftledningsgator*, och det man har tittat på har gått ut på.

Vi i regeringen är medvetna om situationen. Jag tycker att det är svårt, givet det underlag vi har i dagsläget, att bedöma om det funkar som det är tänkt hela vägen. Då behöver man vara medveten om att det på vissa områden kanske kommer att vara den biologiska mångfalden som väger tyngre, medan det på andra områden kommer att vara viltfodret som väger tyngre.

På totalen i ett område måste balansen kunna hållas. Det innebär att man inte bara kan lyssna på den ena eller den andra rösten. Det blir kanske rätt på totalen, men den ena sidan kanske är mindre nöjd när det gäller den specifika kraftledningsgatan i en del av landet eller i en del av ett område.

Här tror jag att det vore bra med ökad dialog och att vi uppmuntrar både markägare och jägare att följa denna fråga. Det är ambitionen. Vi är tydliga från regeringen med att biologisk mångfald, viltfoder och elsäkerhet kan gå hand i hand men att vi gärna tar emot input om hur det funkar och om det funkar som det är tänkt. Där menar jag att vi kanske behöver ha mer underlag.

Anf. 4 MIKAEL LARSSON (C):

Fru talman! Tack, statsrådet Busch, för svaret!

Jag tror att vi är överens om att kraftledningsgatorna ser olika ut runt om i vårt land. Något som interpellationen inte handlar om men som kanske är en större och intressant fråga är om vi ska ha kraftledningar i luften eller gräva ned dem. Marksål teknik kan bli föremål för en annan interpellation.

När det gäller kraftledningsgatorna tycker jag att det som statsrådet säger är intressant. Det kanske inte ska finnas några motsättningar mellan att ha kvar elledningar, gynna viltet och få till den biologiska mångfalden.

Flera markägare och jägare som jag har talat med hemma i min valkrets Sjuhärad menar att när det gäller att röja sly i de lite mindre kraftledningsgator som de privata nätägarna tillhandahåller är det mycket lättare att få till en dialog och skriva skötselavtal om man röjer på ett sätt som gynnar både viltet och den biologiska mångfalden tillsammans.

Det kan vara så och ska kanske också vara så att om man röjer på rätt sätt för att gynna viltet kan det också stärka den biologiska mångfalden. Det bör inte finnas några motsättningar i detta.

Kraftledningsgator är ofta stora, breda och långa, vilket gör att man skulle kunna spara vissa delar av dem för den biologiska mångfalden och också gynna viltet på ett helt annat sätt. Här tycker jag att staten, via Affärsverket svenska kraftnät, bör gå före och visa vägen och att det verkligen går. Det finns ju privata aktörer som kan göra på ett helt annat sätt och som menar att det verkligen funkar och att ingenting talar emot det.

Jag tycker att det är lite intressant. Man har tagit fram rapporten, man har skötselmetoder och man har jobbat med detta. Ändå är det min bild att Svenska kraftnät på en del håll i landet inte ens vill diskutera frågan utan att det är stängda dörrar. Det går inte ens att initiera projekt. Markägarna och jägarna känner att man inte ens vill diskutera eller lyssna på dem utan att det är helt utraderat.

Jag tycker att det är lite synd att staten i det här fallet, när det finns metoder, rapporter och projekt genomförda, säger nej tack till den lilla människan som vill engagera sig i denna typ av fall. Jag vill inte att statsrådet ska kommentera specifika fall, däremot generellt hur hon ser på att Svenska kraftnät inte vill diskutera när det ändå finns metoder och rapporter för detta.

Statsrådet hann före mig. Jag observerade också att landsbygdsministern kom in i salen. Min andra fråga, fru talman, är: Tänker statsrådet, utifrån det som jag har sagt, utifrån rapporten och utifrån annat som statsrådet har fått till sig, ta några andra initiativ, kanske tillsammans med landsbygdsministern, som också är från Kristdemokraterna, för att få en annan typ av åtgärder?

Man kan införa dialoger och dylikt med skogsbolag, skogsägarföreningar, Jägarförbundet och Svenska kraftnät så att de får sätta sig vid samma bord för att staka ut en väg framåt. Är statsrådet beredd att göra detta i närtid för att få till en bra dialog och för att gynna viltet i vår svenska skog?

Anf. 5 Energi- och näringsminister EBBA BUSCH (KD):

Fru talman! Jag noterar även denna specifika fråga.

Jag vill börja med frågan om ansvarsfördelning och rollerna där. Svenska kraftnät ser över sina kraftledningsgator regelbundet och vid be-

Prot. 2023/24:11

28 september

Svar på

interpellationer

hov, men generellt sett bottenröjs en skogsgata ungefär vart åttonde till vart tolfte år. Däremellan görs ytterligare besiktningar av ledningsgatorna för att kontrollera att det inte finns andra träd utanför själva kraftledningsgatan som skulle kunna falla och störa. En del av skogsgatan och patrullstigar som används för att ledningen ska kunna inspekteras ses också över.

Det som ligger i ansvaret här är att man ska samråda med länsstyrelsen om åtgärder som kan komma att väsentligt och märkbart ändra naturmiljön. Detta är tydligt stipulerat i miljöbalken, i 12 kap. 6 § för att vara exakt – ett så kallat 12:6-samråd. Om bottenröjningen av ledningsgatan är av sådan karaktär ska Svenska kraftnät alltid genomföra ett 12:6-samråd, och länsstyrelsen kan då inom ramen för det samrådet ställa krav på Svenska kraftnät att göra anpassningar av miljön.

Länsstyrelsen har också en vägledande funktion gentemot myndigheten Svenska kraftnät när det gäller att lämna värdefulla synpunkter utifrån sin lokalkännedom. Svenska kraftnät är en statlig myndighet och ett statligt affärsverk och har det ansvaret, medan länsstyrelsen ska sitta på lokalkännedomen.

Möjligtvis behöver vi där dra in ett annat statsråd, nämligen Erik Slottner, som ansvarar för länsstyrelserna, för att se om dialogen är tillräckligt aktiv. När Svenska kraftnät gör sin del, finns det då utrymme för markägarna och jägarna att svara upp och göra anpassningar? Sker detta i tillräckligt hög utsträckning, som möjligheten medger och som jag menar bör göras?

Inför röjningen ska Svenska kraftnät regelbundet ha en dialog med de berörda markägarna och andra intressenter. Svenska kraftnät strävar i dag efter att anpassa sina åtgärder efter de synpunkter som har kommit in.

Jag tycker att detta är viktiga och stora frågor. Man har mycket ansvar som är det huvudsakliga ansvaret. Om vi får signaler om att det inte funkar fullt ut i alla delar så som det är tänkt tycker jag att vi ska orka vara lyhörda för det.

Jag har mycket stort förtroende för min myndighet Affärsverket svenska kraftnät. Man har dock ett tydligt huvudfokus, och det är klart att det kan finnas anledning att följa tillämpningen, särskilt när arbetssätt ändras efter rapporten, och få in djupare information om vilka skötselmetoder som används, som jag nämnde tidigare.

Jag tycker att det är svårt men ser ingen anledning till misstro i dag. Jag hör dock de rapporter som ledamoten ger här i dag. Jag är beredd att ta detta på allvar och undersöka och inhämta mer information för att se om det finns ett glapp här i delar och om det finns lärdomar att dra av hur man har arbetat på andra håll, såsom de exempel som ledamoten själv lyfte fram med privata markägare, där man har upplevt en annan framgång i dialogen.

Anf. 6 MIKAEL LARSSON (C):

Fru talman! Tack för det, statsrådet Busch! Sverige står inför många stora och viktiga frågor framöver, på många olika plan. I det stora är det viktigt att vi inte glömmer bort köksbordsfrågorna. Min bild är att det här är en typisk köksbordsfråga i jägarkretsar och i markägarkretsar. Det är kretsar som jag som bor på landsbygden befinner mig i och där man pratar om detta.

Då handlar det om det som statsrådet säger och om man ska blanda in länsstyrelsen, som också ska kunna ha den lokala kännedomen om hur artrikedom och annat ser ut runt olika kraftledningsgator. Det är jätteviktigt och jättebra. Men jag skulle även verkligen vilja väga in det som detta också har handlat om, nämligen att de som kanske har den allra bästa lokalkännedomen är markägarna och jägarna själva.

Det som jag hoppas att statsråden tar med sig – jag tittar på båda de statsråd som sitter här i kammaren – är att jag tror på dialog i denna fråga just för att man ska kunna hitta en lösning.

För Svenska kraftnät är huvuduppdraget att leverera el runt om i vårt land via de ledningar som vi har. Men detta är också någonting som i det stora hela kan gynna AB Sverige utifrån livsmedel och biologisk mångfald och för att skadorna på vår skog ska minska. Och vi kan använda skogen till drivmedel. Det kommer in så mycket i denna fråga om man vill göra den lite större.

Jag kommer att fortsätta att följa denna fråga utifrån mina väljare i min hemmavalkrets, och jag hör att statsrådet också kommer att följa denna fråga. Det finns därför kanske skäl till fler interpellationer eller samtal om detta längre fram.

Anf. 7 Energi- och näringsminister EBBA BUSCH (KD):

Fru talman! Jag tackar återigen för denna interpellation.

Jag tycker att det är när vi har denna typ av utbyte av åsikter i interpellationsdebatter i denna kammare, Sveriges högsta lagstiftande församling, som debatten fungerar som bäst. Det ökar kunskapen om hur detta faktiskt går till i dag.

Jag tycker också att ledamoten på ett lovligt sätt debatterar detta med ödmjukhet inför att vi har haft ännu en natt med brutala skjutningar och en otrygghet som kryper allt närmare in på människor – storheten i denna typ av frågor och storheten i energiförsörjningen – och samtidigt med stor respekt karvar ut de väldigt människonära frågor som denna interpellation handlar om och hur storheterna ibland också finns i det lilla. Det är en fråga som på papperet kan se lite torr ut – viltfoder i relation till kraftledningsgator i vårt land – men där ryms något så viktigt som hur folk och våra företag får tillräckligt med el där den behövs och när den behövs till vettiga priser. Där handlar det också om hur vi vårdar det gröna guldets skogen, som är en av våra viktigaste naturtillgångar och minskar skadorna på den och ser till att den kan förbli en av våra främsta konkurrensfördelar. I detta finns viltvården och den stolta tradition som vi har av allmogejakt. Där är det många gånger inte genom detaljreglering utan genom sunt bondeförnuft som vi kan vårda vår viltstam. Här finns också ansvaret för moder jord och för den biologiska mångfalden och för att vi ska lämna efter oss en planet som är bättre än den vi fick ärva.

Som energiminister, som lantis och som jägare tar jag denna fråga med mig. Och jag tror att vi kommer att ha anledning att följa upp detta och höras igen om det.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 3 Svar på interpellation 2023/24:17 om åtgärder mot höga halter av PFAS i svenska kräftor

Anf. 8 Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD):

Fru talman! Jytte Guteland har frågat mig vad jag avser att göra inom mitt ansvarsområde för att skydda svenska folket från PFAS och se till att vi hamnar under de gränsvärden som EU har satt upp. Jytte Guteland har vidare frågat mig hur jag och regeringen underlättar för mindre kommuner så att deras vattenverk kan klara de gränsvärden som krävs.

Jag har förstås tagit del av nyhetsrapporteringen om att det har gjorts fynd av svenska kräftor som säljs i butik i vilka gränsvärdena i livsmedel för högfluorerade ämnen, så kallade PFAS-ämnen, överskrids. De testresultat som har rapporterats i massmedierna är beklagliga och visar på den spridning som dessa oönskade ämnen har fått globalt.

Vidare har jag noterat att resultaten anmälts till Livsmedelsverket och tillsynsmyndigheterna i de kommuner där fynden har gjorts. Jag vill avvakta dessa myndigheters bedömning och skaffa mig en tydligare bild av hur pass omfattande problemen med PFAS-ämnen i svenska kräftor är innan jag uttalar mig närmare.

Regeringen ser mycket allvarligt på spridningen av högfluorerade ämnen i miljön och i livsmedelskedjan där de kan utgöra en risk för konsumenternas hälsa. PFAS-ämnena är en stor och komplex grupp av ämnen, fler än 10 000, med varierande egenskaper och en bred användning i samhället. Vissa av dessa ämnen kan ha skadliga effekter, både för människor och för miljö. Gemensamt för dem är att de är syntetiskt framställda och att de inte bryts ned, eller bryts ned extremt långsamt till andra PFAS-ämnen. Många av ämnena är också vattenlösliga och mycket rörliga i mark, vatten och luft.

Arbetet med att skydda det svenska folket från exponering för PFAS-ämnen sker längs två parallella spår, dels genom att försöka begränsa fortsatt spridning, dels genom att på bästa sätt hantera konsekvenserna av tidigare spridning.

Regeringen fortsätter därför Sveriges aktiva arbete både inom EU och internationellt för att, i enlighet med EU:s kemikaliestrategi för hållbarhet, fasa ut all användning av PFAS-ämnen om det inte visas att den är nödvändig för samhället, för att på så sätt minska tillförseln av dessa ämnen i vår miljö så mycket som möjligt.

När det gäller de PFAS-ämnen som redan finns i vår miljö är dessa tyvärr långlivade, och de kommer att finnas i vår miljö under överskådlig tid, trots ansträngningar med sanering av mark och vatten. Genom närvaron i miljön kommer dessa ämnen att utgöra en risk i livsmedelskedjan. För att skydda konsumenternas hälsa finns det EU-gemensamma gränsvärden för PFAS i livsmedel och i dricksvatten. Sedan den 1 januari 2023 har vi gemensamma EU-gränsvärden för PFAS-ämnen i vissa animaliska livsmedel, däribland kräftor.

När det gäller dricksvatten har Livsmedelsverket sedan 2014 haft nationella åtgärdsgränser för PFAS-ämnen i vårt dricksvatten. Myndigheten beslutade i november i fjol om nya dricksvattenföreskrifter med anledning av Europaparlamentets och rådets direktiv om kvaliteten på dricksvatten. Direktivet fastställer bland annat minimikrav för högsta tillåtna mängd PFAS-ämnen i dricksvatten, vilket driver på teknikutvecklingen för att öka

reningsgraden av PFAS-ämnen. Livsmedelsverket har valt att sätta ett så strängt gränsvärde som det är möjligt att göra. Det nya gränsvärdet omfattas av en övergångsperiod och ska börja tillämpas den 1 januari 2026.

Livsmedelslagstiftningen är utformad på så sätt att det är livsmedelsproducenterna som är ansvariga för att se till att de livsmedel som de släpper ut på marknaden uppfyller lagstiftningens krav, inklusive gällande gränsvärden för främmande ämnen. Livsmedelsverket och de kommunala tillsynsmyndigheterna kontrollerar att producenterna lever upp till sitt ansvar.

Regeringen är medveten om att det nya gränsvärdet för PFAS-ämnen i dricksvatten kan innebära utmaningar, särskilt för de mindre kommunerna. Enligt lagen om allmänna vattentjänster har kommunerna ansvar för den allmänna dricksvattenförsörjningen, och de har rätt att ta ut avgifter för att finansiera vattenförsörjningen. Det är angeläget att avgiftsutvecklingen i kommunerna över tid motsvarar investeringsbehoven, bland annat för att anskaffa erforderlig reningsteknik i dricksvattenproduktionen. Avslutningsvis vill jag nämna att Livsmedelsverket tillhandahåller vägledande information till stöd och hjälp för kommunernas och de kommunala vattentjänstföretagens tillämpning av dricksvattenföreskrifterna.

Anf. 9 JYTTE GUTELAND (S):

Fru talman! Jag tackar landsbygdsministern för svaret på min interpellation om de långlivade ämnena.

Vi är samlade här i dag för att diskutera just farliga kemikalier. Vi har en osynlig fiende, men ändå en farlig sådan, i form av långlivade ämnen – särskilt PFAS. Vi vet att det här är skadligt för folkhälsan och att man med dessa ämnen i kroppen riskerar sjukdomar. För befolkningen som helhet finns det en risk för farliga folksjukdomar och vissa typer av tumörer som kan vara farliga. Det kan också handla om diabetes och fertilitetsstörningar, alltså svårigheter att få barn i framtiden.

Detta är alltså inte bara en fråga om kräftor, utan det handlar om vår hälsa. Den är i fara när det gäller vissa livsmedel i dag.

Nu har analysföretaget Eurofins, på uppdrag av Naturskyddsföreningen, funnit att svenska kräftor ligger över EU:s gränsvärden när det gäller PFAS. Detta är inte någonting som har uppdagats nu, utan det uppdagades redan förra året. Detta är en följetong, och det borde vara välkänt för både regeringen och berörda myndigheter att läget är så här.

Detta är en allvarlig upptäckt, för det visar att PFAS finns utspritt i vår natur och att vi får det i oss via våra livsmedel. Det finns risk för att befolkningen får i sig detta både genom maten och genom dricksvattnet. Det finns redan exempel på allvarliga fall när det gäller PFAS, och det prövas nu även rättsligt. Det har funnits i dricksvattnet, och man kan se att risken att drabbas av exempelvis cancer är förhöjd. Det finns alltså ett rättsfall på detta område även i Sverige.

Jag tycker att det är märkligt att ministern – och regeringen – verkar vara ganska tillbakalutad när det gäller mina frågor. Jag ställde tydliga frågor om vad ministern och regeringen vill göra för att skydda befolkningen och hur man ska underlätta för de mindre kommunerna att hantera detta. Det är självklart väldigt dyrt för mindre kommuner att höja avgifter, vilket ministern hänvisade till här i debatten.

Prot. 2023/24:11
28 september

Svar på
interpellationer

Jag fick till svar att Livsmedelsverket har valt att sätta ett så strängt gränsvärde som möjligt. Jag fick också till svar att det är livsmedelsproducenterna som är ansvariga för att se till att de livsmedel de släpper ut på marknaden uppfyller lagstiftningens krav. Jag menar att detta inte duger. Problemet här är att kemikalierna glider emellan myndigheternas ansvar och livsmedelsproducenternas ansvar. Det är uppenbart att kemikalierna finns i dessa livsmedel trots att ansvarsfördelningen ser ut som den gör. Detta är nu en politisk fråga. Vad behöver vi göra för att skydda folkhälsan?

Jag ställer frågan igen: Ska ministern vänta på utredningar, eller är det dags att agera, samla aktörerna och tala om hur vi skyddar folkhälsan från dessa farliga kemikalier?

I detta anförande instämde Joakim Järrebring (S).

Anf. 10 Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD):

Fru talman! Jag börjar med en motfråga: Om det inte skulle vara de som producerar livsmedlen eller våra tillsynsmyndigheter, exempelvis Livsmedelsverket, som har ansvaret för detta, vem skulle det då vara? Hur skulle det praktiskt gå till i den svenska förvaltningsmodellen?

Eftersom PFAS-ämnena kan vara skadliga, och eftersom de lätt sprids i miljön och är långlivade, är det viktigt att vi så långt som möjligt fasar ut användningen så att vi inte får ut mer av dessa ämnen i vår miljö, där de sedan kan ta sig in i livsmedelskedjan och till slut hamna på våra matbord och i våra kroppar. De främsta verktyg vi har för att skydda folket mot risker till följd av de PFAS-ämnena som redan har släppts ut i miljön, och som därmed kan förekomma i livsmedel, är gränsvärden och kostråd.

Livsmedelsverket beslutade i november i fjol om nya föreskrifter vad gäller dricksvatten med anledning av parlamentets och rådets direktiv om kvaliteten på dricksvattnet. För första gången finns EU-gemensamma minimikrav för högsta tillåtna mängd PFAS-ämnena i dricksvattnet, som ledamoten mycket väl vet. Livsmedelsverket har, som nämndes, valt att på nationell nivå sätta så stränga gränsvärden som det bara är möjligt.

I för stora mängder kan PFAS orsaka skador och öka risken för negativa hälsoeffekter. Självklart bör vi inte ha livsmedel som överskrider några gränsvärden. Regeringen är medveten om att det nya gränsvärdet för dricksvattnet kan komma att innebära utmaningar i form av ökade kostnader, särskilt för de mindre kommunerna. Det är självklart att regeringen kommer att följa upp detta och ha en dialog. Kommunerna samarbetar också väldigt mycket när det gäller vattenverksamheterna, och jag tror att erfarenhetsutbytet där kommer att vara av stor vikt.

Jag vill också upprepa att vi arbetar aktivt både inom EU och globalt för att begränsa PFAS-ämnena. Detta har gett resultat, exempelvis i form av ett EU-förbud mot 200 PFAS-ämnena som träder i kraft i år.

Anf. 11 JYTTE GUTELAND (S):

Fru talman! Jag tackar ministern för svaret.

Jag vill börja med att säga att jag tror att vi alla kan vara överens om att svenska folket ska kunna avnjuta sina kräftor i lugn och ro och inte behöva fundera över huruvida man har gift på tallriken. Det ska vara en härlig kräftmiddag för svenska folket.

I dagsläget kan man faktiskt inte säga att det är så. Både i år och tidigare har den här typen av skaldjursundersökningar visat att vi har för höga gränsvärden i Sverige. Då duger det faktiskt inte att regeringen hänvisar till någon förvaltningsordning eller pratar om vilka myndigheter som är ansvariga, utan då gäller det att agera och se vad det är som brister.

Det handlar inte om att ifrågasätta vem som i slutändan ska ta ansvar för de prover som görs eller vem som ska ta ansvar för det som sätts ut i livsmedelsbutikerna. Jag förstår att landsbygdsministern inte personligen kan sitta och jobba med detta. Däremot måste det politiskt finnas en vilja att se varför det inte fungerar i dag. Det är uppenbart så att det finns alltför giftig mat ute i butikerna och att svenska folket blir lidande av det. Detta har pågått under ett antal år. Regeringen har under hela detta år haft chansen att veta om det här och har sett denna undersökning komma igen.

När vi nu ser att kemikalierna glider emellan de beslutande borden och hamnar ute i vattnet eller på våra tallrikar i form av mat, vad vill då ministern göra för att ta tag i detta? Jag fick en försiktig antydning om att man kanske ska prata med ansvariga om vad det är som saknas, men det är en väldigt liten antydning. Är det inte dags att tydligt säga att ministern vill samla de berörda aktörerna och se hur man kan se till att få giftfri mat på tallrikarna för svenska folket? Ett sådant tydligt agerande vore på sin plats när vi vet att det finns giftig mat ute i våra butiker.

En annan sak som jag noterade i statsrådets svar gällde de små kommunerna. Jag fick höra att det är kommunerna och deras bolag som är ansvariga för detta och att man borde ta ut högre avgifter om man har problem med att investera i vattenrening. Jag måste säga att detta är väldigt Marie Antoinette-aktigt i förhållande till små kommuner – jag tror att landsbygdsministern känner till detta – som kan ha svårigheter eftersom de inte har så många medborgare som kan bidra i samband med avgiftshöjningar. Då blir avgifterna väldigt höga för de medborgare som bor i de små kommunerna.

Det är förmodligen så att det behövs någon typ av omfördelning eller något slags stöd för att hjälpa de mindre kommunerna. Exakt hur detta ska se ut behöver vi inte föregripa här, men jag vill ändå höra att landsbygdsministern ser denna problematik för de små aktörerna. Det är inte lätt att klara av ökade krav, men samtidigt måste också dessa mindre kommuner klara av att skydda sina medborgare.

I detta anförande instämde Joakim Järrebring (S).

Anf. 12 Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD):

Fru talman! Jag tror inte att någon är betjänt av att vi försöker att måla ut det som att någon är för eller emot PFAS. Vi är alla emot det – ingen vill att dessa ämnen ska finnas. Det är därför den nuvarande regeringen, liksom den tidigare socialdemokratiska regeringen, arbetar hårt.

I Sverige sätter vi de strängaste möjliga gränsvärdena för detta. Det är på så sätt vi från statligt håll kan styra vad som kommer ut. Det är självklart viktigt att vi också har uppföljning och kontroll så att detta efterlevs, och det ligger på kommunala tillsynsmyndigheter, Livsmedelsverket med flera.

I Sverige är det kommunerna som har ansvar för den allmänna dricksvattenförsörjningen, och de har rätt att ta ut avgifter för att kunna finansie-

ra leverans och övrig hantering. Kommuner är olika välinvesterade beroende på utbyggnadstakt av va-nät. En del har satsat mycket på underhåll och har bra vattenledningsnät och reningsverk medan andra ligger efter. Många kommuner och kommunala vattentjänstföretag är medlemmar i branschorganisationen Svenskt Vatten, och här har man ett kontinuerligt utbyte och hjälper varandra.

Många svenska myndigheter – Kemikalieinspektionen, Havs- och vattenmyndigheten, Livsmedelsverket, Naturvårdsverket, Sveriges geologiska undersökning, Statens geotekniska institut och Läkemedelsverket – arbetar aktivt med frågor om föroreningar och PFAS-ämnen i mark och vatten och samarbetar med varandra för att hantera PFAS-problematiken. Syftet med dessa samarbeten är att förbättra riskbedömning, regelutveckling, miljöövervakning, forskning, teknikutveckling och offentlig kontroll.

Regeringen har gett MSB särskilda medel för 2023 för att tillsammans med Naturvårdsverket fortsätta att arbeta med stöd och vägledning för hantering av kontaminerat släckvatten, skumvätskor med mera som innehåller PFAS.

Livsmedelsverket redovisar inom kort ett underlag för att ta fram förbud mot PFAS i papp och kartong som har kontakt med livsmedel. Jag ser fram emot att ta del av det.

Anf. 13 JYTTE GUTELAND (S):

Fru talman! Jag tackar landsbygdsministern för svaren i denna viktiga fråga.

Jag är övertygad om att ingen politiker vill se PFAS i vare sig våra vatten eller våra kroppar. Det som kan skilja sig är med vilken beslutsamhet man vill ta sig an frågan och hur tydlig och viktig frågan är på dagordningen. Jag hoppas att landsbygdsministern känner pressen, förstår att detta är allvarligt och liksom jag har noterat de nyheter som har kommit den senaste tiden om att detta fortfarande är ett stort problem och att vi har höga gränsvärden. Det är viktigt att Sverige agerar och skyddar medborgarna mot dessa allvarliga ämnen.

I dag utsätts alla för en kemikaliecocktail av hormonstörande ämnen, vilket medför risker. En del av dessa ämnen är extra farliga, och PFAS tillhör dem. Därför måste arbetet utvecklas för att skydda svenska folket. Det handlar inte om att beskriva vem som är ansvarig för vad eller hur myndigheterna ska arbeta. Nu handlar det om att konstatera att något gått snett eftersom vi fortfarande inte lyckas i arbetet och faktiskt ligger sämre till än andra EU-länder och därför måste växla upp och se till att skydda svenska folket mot PFAS.

Anf. 14 Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD):

Fru talman! Upptäckten av svenska kräftor vars värden överstiger gränsvärdena för PFAS visar på den spridning som dessa ämnen har fått globalt och behovet av åtgärder. Både jag och regeringen ser som sagt allvarligt på denna spridning och arbetar aktivt med att minska den i miljön såväl nationellt som inom EU och globalt. Den breda och långvariga användningen av PFAS-ämnen har spritt detta ämne i vår miljö, och eftersom dessa ämnen är långlivade och svårnedbrytbara kommer vi tyvärr att behöva hantera konsekvenserna av dessa ämnen under lång tid.

Jag delar ansvaret för detta område med statsrådet Pourmokhtari. Inom mitt ansvarsområde är de främsta verktygen för hantering av PFAS-risker de gränsvärden som finns och våra tillsynsmyndigheters arbete för att upprätthålla en hög skyddsnivå för konsumenterna. Livsmedelsverket gör med jämna mellanrum så kallade matkorgsundersökningar, och dessa har visat att det inte finns höga halter av PFAS i maten i svenska butiker.

Det är viktigt för mig och regeringen att konsumenterna ska känna sig trygga med att den mat de äter är säker och att det vatten de dricker är säkert, och jag kan försäkra ledamoten att både jag och regeringen nära följer frågan om PFAS-ämnen i livsmedelskedjan och tar den på stort allvar. Tack för en bra debatt!

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 4 Svar på interpellation 2023/24:1 om möten med representanter för islam med kopplingar till islamister

Anf. 15 Socialminister JAKOB FORSSMED (KD):

Fru talman! Nima Gholam Ali Pour har frågat mig om jag avser att framöver bjuda in representanter för islam till samtal med regeringen även om de har kopplingar till islamister och därmed riskera att bidra till att legitimera dessa grupper. Nima Gholam Ali Pour har också frågat mig om jag avser att framöver bjuda in representanter för islam till samtal med regeringen även om dessa representanter har kopplingar till regimer som kränker mänskliga rättigheter.

Låt mig inledningsvis understryka att regeringen kraftigt tar avstånd från och aktivt arbetar med att stävja all form av extremism oavsett om den är politiskt eller religiöst motiverad.

Som minister med ansvar för statens stöd till trossamfund träffar jag kontinuerligt representanter för trossamfundet i Sverige. Det inkluderar företrädare för många olika samfund och trosinriktningar. För regeringen är det viktigt att ha en löpande och god dialog med organisationer i det civila samhället. Det gäller i allra högsta grad även trossamfund. Vi behöver ett löpande erfarenhetsutbyte i frågor som är viktiga och aktuella för regeringen att samtala med företrädarna om, och vice versa. Det innebär inte att det alltid finns samsyn gällande frågor vi diskuterar, men målsättningen är att genom öppna och konstruktiva dialoger kunna öka förståelsen och på så sätt bidra till förändring.

Med anledning av den senaste tidens koranbränningar har behovet av dialog varit särskilt stort. Det är viktigt och värdefullt för regeringen att ta del av trossamfundets bild av händelseutvecklingen och hur den påverkar samfund och deras medlemmar. Lika viktigt är att förklara hur regeringen ser på utvecklingen och de åtgärder som regeringen går fram med.

Både jag och andra statsråd har vid flera tillfällen den senaste tiden haft möten med representanter för trossamfundet. Det försämrade säkerhetspolitiska läget gör det nödvändigt att ta till vara alla krafter som kan motverka denna utveckling. Jag vill samtidigt understryka att dialogerna med representanter för Sveriges trossamfund inte har genomförts i syfte att legitimera specifika aktörer.

Jag har i ett tidigare frågesvar till Nima Gholam Ali Pour framhållit att jag hyser stark tilltro till de rättsvårdande myndigheternas noggranna arbete i fråga om organisationer som främjar våldsbejakande extremism eller terrorism eller på annat sätt undergräver demokratin. Skulle det vara så att ett trossamfund eller en församling har kopplingar till extremism på ett sådant sätt att de utgör ett säkerhetsproblem kommer de rättsvårdande myndigheterna att underrätta regeringen och övriga berörda myndigheter om detta.

Låt mig avslutningsvis betona att dialog är ett kraftfullt verktyg, särskilt i en orolig tid. Genom att fortsätta träffas skapar vi möjligheter för samförstånd samtidigt som vi förblir vaksamma inför eventuella hot mot både vårt lands säkerhet och de grundläggande värden som vårt samhälle vilar på.

Anf. 16 NIMA GHOLAM ALI POUR (SD):

Fru talman! Jag har ställt frågor om socialministerns möten med representanter för islamiska samfund som har vissa kopplingar som enligt min mening gör själva mötet med sådana representanter olämpligt.

Det handlar bland annat om ett möte där en representant för Stockholms moské deltog. Stockholms moské drivs av Islamiska förbundet. Det finns flera experter som menar att Islamiska förbundet har åtminstone ideologiska kopplingar till Muslimska brödraskapet. Muslimska brödraskapet är en islamistisk rörelse. Det är ett problem att ett statsråd i Sveriges regering har möte med organisationer som har en islamistisk ideologi.

Det finns flera orsaker till att detta är ett problem. Först och främst är islamism en ideologi som begränsar friheten. Friheten har begränsats i alla länder där islamister har tagit makten. Islamismen är en kvinnofientlig ideologi där kvinnan ses som en person som har färre rättigheter än mannen. Att legitimera en sådan ideologi från regeringens sida är ett problem.

Ytterligare en orsak till att ett sådant möte är ett problem är att det inte finns något belägg för att Sveriges muslimer i högre grad är formella medlemmar i islamistiska organisationer eller sympatiserar med Muslimska brödraskapet. Visst finns det värderingskonflikter mellan många muslimer och resten av befolkningen – flera rapporter visar detta. Men det finns inga rapporter som visar att Sveriges muslimer i högre grad skulle vara engagerade i det så kallade muslimska civilsamhället eller Islamiska förbundet.

Fru talman! Detta innebär i sin tur att statsrådet inte riktigt kan rättfärdiga sitt möte med representanter för Stockholms moské genom att säga att det handlar om en dialog med muslimer eller islamiska länder för att dämpa korankrisen. Vissa islamiska länder, som Saudiarabien, Egypten och Förenade Arabemiraten, har till och med terrorstämplat Muslimska brödraskapet. Dessa länder är diktaturer, och en terrorstämpling i dessa länder innebär inte samma sak som en terrorstämpling inom EU.

Däremot är det klart att det inte handlar om en dialog med muslimer när rätt tunga islamiska länder ser Muslimska brödraskapet som en terroristorganisation, utan en dialog med Stockholms moské är en dialog med Muslimska brödraskapet – en islamistisk rörelse som inte borde få någon form av legitimitet av Sveriges regering.

Det är viktigt att poängtera att frågorna och interpellationen inte är något angrepp på religionsfriheten eller statsrådets ansats att dämpa koran-

krisen utan att frågorna gäller vilka man träffar, vilka man legitimerar, samt vilka konsekvenser detta har för samhället.

Vi lever i ett land där vi på grund av politikernas naivitet hade en islamist i regeringen under 2010-talet som jämförde jihadister med svenska frivilliga i finska vinterkriget. Jag tycker absolut att frågan om att islamister legitimeras av regeringen är viktig. Det är ett problem att politiken under lång tid har fört dialog med islamister trots att experter och forskare har varnat för att detta får negativa konsekvenser för samhället.

Anf. 17 Socialminister JAKOB FORSSMED (KD):

Fru talman! Regeringen är vaksam inför alla tänkbara hot mot Sverige. Det kan vara från olika grupperingar, och det kan röra sig om olika typer av hot, såsom påverkanskampanjer, säkerhetshot och terrorhot. Vi har också tagit en lång rad initiativ på området där vi har gett många myndigheter i uppdrag att samverka bättre för att se, upptäcka och motverka radikaliserings, våldsbejakande extremism och terrorism. Dessa frågor är inte något som regeringen tar lätt på.

Vi tycker att dialog är viktigt. Motsatsen, att inte ha dialog, är en dålig sak i ett samhälle – att inte träffas, inte prata med varandra och inte föra samtal om viktiga frågor och fånga upp det som inte minst många muslimer möter i sin vardag. Koranbränningarna har ju också utlöst andra hat- och hotattacker mot vanliga muslimer i Sverige.

Det finns en särskild bakgrund till att vi bjöd in företrädare för Stockholms moské. Det skedde en nämligen en koranbränning i nära anslutning till moskén under en muslimsk högtid. Detta var något som gjorde människor rädda och var ett stort bekymmer för många barn och andra som var på väg till moskén och mötte detta. Jag tycker inte att det är konstigt att man då träffar företrädare och har en diskussion och dialog om detta där man också förklarar regeringens position: Vi står inte bakom koranbränningar, men vi står bakom svensk yttrandefrihet. Man har möjlighet att både kränka och angripa religion och religiösa dogmer. Det är väldigt viktigt.

Att ha en dialog om dessa saker och sortera i detta är därför väldigt angeläget. Vi träffar väldigt många företrädare; i augusti tror jag att vi träffade företrädare för 17 olika samfund. Jag tycker att dialogen också visade att den är väldigt viktig för många företrädare. Många aktiva muslimer och andra blir pressade från olika håll i och med koranbränningarna, från auktoritära regimer och extremistiska krafter och annat.

För regeringen är det viktigt att ha en dialog och lyssna, men också att förklara regeringens politik och position i detta läge. Jag har svårt att se att det skulle vara skadligt eller allvarligt. Vi gör det inte i syfte att legitimera några specifika samfund. Det är inte så att någon företrädare företräder till exempel alla muslimer. Det är viktigt att föra den här dialogen brett, och därför bjuder vi in många olika organisationer.

I en tid när så många vill splittra oss är det viktigt att vi orkar föra en dialog också i frågor där vi har olika uppfattningar. Men om det finns organisationer som utgör säkerhetshot mot Sverige kommer regeringen naturligtvis – som jag sa i mitt frågesvar – att underrättas om detta.

Prot. 2023/24:11
28 september

Svar på
interpellationer

Anf. 18 NIMA GHOLAM ALI POUR (SD):

Fru talman! Det jag efterfrågar i denna debatt med statsrådet är en större medvetenhet från regeringens håll om vilka man träffar och vilka man då legitimerar genom sådana möten. För regeringen legitimerar vissa grupper genom att möta dem.

Vi har en högljudd minoritet av Sveriges muslimer som representerar islamistiska rörelser med en tydlig politisk agenda. Det är viktigt att regeringen inte bidrar till att ge dessa islamistiska grupper mer utrymme och framställa dem som islams representanter, eller muslimernas representanter, i Sverige.

Tidigare regeringar har gjort misstaget att ge dessa islamistiska grupper stort utrymme. Det är faktiskt misstag som man har ångrat, för i slutändan, när medierna börjar gräva fram vilka värderingar dessa islamistiska grupper egentligen representerar, är det inte värderingar man vill bli associerad med. Skandalerna kring Islamiska förbundet har varit många. De har många gånger bjudit in föreläsare till Sverige som spridit hat mot vissa grupper, speciellt mot kvinnor, judar och hbtq-personer.

När jag säger medvetenhet menar jag att man ska göra en enkel bakgrundskoll av vad dessa samfund har gjort de senaste åren och vilka värderingar de representerar. Om vi till exempel tar socialministerns möte med Islamiska Shiasamfunden har jag tidigare i denna talarstol förklarat för socialministern att det inte råder några tvivel om att Islamiska Shiasamfunden och Imam Ali Islamic center har nära kopplingar till regimen i Iran.

Fru talman! Socialministern behöver inte tro på enbart mitt ord – det finns flera experter som säger samma sak. Det är inte heller något som Islamiska Shiasamfunden på något sätt försöker dölja. Det är inte olagligt att ha de sympatier med och kopplingar till regimen i Iran som Islamiska Shiasamfunden i Sverige har, men det är olämpligt att socialministern bjuder detta islamiska samfund till ett möte och ger dem en legitimitet som de egentligen saknar. De saknar denna legitimitet eftersom regimen i Iran för proxykrig i många islamiska länder, såsom Jemen, Syrien och Libanon. Vi har nog muslimer i Sverige vilkas släktingar är offer för mullornas proxykrig i Mellanöstern. Det är mest regimanhängare som ansluter sig till Islamiska Shiasamfunden i Sverige. Det är inte en organisation som representerar muslimer i Sverige; det är mer en politisk organisation än en religiös organisation.

Bedömningen av vilka religiösa organisationer som ska få en viss legitimitet av regeringen genom att regeringen har möten med dem ska ju inte göras av någon myndighet, utan där får statsrådet och hans medarbetare använda sitt goda omdöme framöver för att exkludera islamistiska organisationer eller organisationer som har kopplingar till skurkstater.

Jag ser ingen anledning till att Sveriges regering ska träffa islamistiska organisationer med tvivelaktig bakgrund och kopplingar till skurkstater. Jag förstår inte hur det går att rättfärdiga över huvud taget, speciellt inte när de inte representerar någon större del av Sveriges muslimer.

Anf. 19 Socialminister JAKOB FORSSMED (KD):

Fru talman! Jag har redan i flera inlägg redogjort för varför dialog är viktigt och varför vi ibland behöver ha det, också när vi tycker olika, med företrädare för organisationer som är verksamma i Sverige och som fak-

tiskt har många medlemmar. De kan teckna en bild av vad medlemmar och människor i Sverige möter i sin vardag.

Samtidigt är vi alltid vaksamma och tar olika typer av initiativ för att stävja våldsbejakande extremism, terrorism och annan verksamhet som vill undergräva demokratiska värderingar. Vi har tagit flera sådana initiativ och planerar att återkomma till riksdagen med förslag på nytt regelverk för till exempel bidragsgivning.

Låt mig säga något om Islamiska Shiasamfunden i Sverige, eftersom interpellanten tar upp det. De har varit med på flera av mötena. Delvis som ett resultat av de dialogerna kunde vi i *Agenda* höra ordföranden redogöra för hur han kunnat vara den svenska ambassaden behjälplig i inte Iran men väl Irak och bidra till att främja svenska intressen internationellt genom sina kontakter och genom att förklara svensk lagstiftning på olika sätt.

Var det dåligt? Borde han inte ha bistått med detta? Jag tror att en konsekvens av att vi har en dialog är att många vill vara med och bidra på olika sätt till att dämpa ett oerhört bekymmersamt säkerhetsläge runt vårt land.

En konkret fråga är: Var det fel av den svenska beskickningen att ta emot den hjälpen?

Det andra handlar om att jag tolkar interpellanten som att det är de specifika samfunden som han inte vill att någon har dialog med. Vilka samfund anser interpellanten att regeringen och andra bör ha dialog med?

Om vi är överens om att dialog är viktigt behöver vi också föra dialog med företrädare för muslimska trossamfund i Sverige. Det vore bra och viktigt att veta vilka vi ska föra dialog med, om vi är överens om att dialog är något bra och positivt där vi kan utbyta erfarenheter men också förklara och försvara grundläggande svensk lagstiftning och svenska värden och värna religionsfrihet och föreningsfrihet. Det är viktigt för att människor med olika tro ska kunna leva sida vid sida i Sverige.

Anf. 20 NIMA GHOLAM ALI POUR (SD):

Fru talman! Det är absolut viktigt att man för dialog med alla religiösa samfund i Sverige. Men det är inte upp till mig att bedöma vilka samfund socialministern ska föra samtal med. Socialministern får använda sitt goda omdöme och välja de samfund som han vill föra samtal med. Det är dock viktigt att man inte väljer samfund som har värderingar som absolut inte är förenliga med de värderingar som många här i Sverige ansluter sig till, vare sig man är invandrare eller etnisk svensk.

När det gäller Islamiska Shiasamfunden i Sverige hade revolutionsgardet i Iran också kunnat vara behjälpligt i ett område som Mellanöstern. Bara för att man är behjälplig och vid ett visst tillfälle kan gynna svenska intressen innebär inte det att man har värderingar som socialministern ska legitimeras. Jag hoppas att socialministern förstår det.

Anledningen till att jag lämnade in denna interpellation är att det uppstår många frågetecken när representanter för Sveriges regering träffar islamiska samfund som står för ganska förtryckande värderingar, även om de har kunnat vara behjälpliga. Att de två organisationer jag har nämnt har problematisk bakgrund och kopplingar till islamismen råder det ingen tvekan om. Frågan är om statsrådets möte med dessa organisationer var ett misstag eller om det är något som kommer att upprepas.

Vi är överens om att dialog är bra. Däremot är frågan vilka organisationer man träffar och vad det egentligen är man legitimerar. Det blir ganska

Prot. 2023/24:11
28 september

Svar på
interpellationer

märkligt att ett samfund som har kopplingar till regimen i Iran gång på gång ska vara med i möten med Sveriges regering.

Anf. 21 Socialminister JAKOB FORSSMED (KD):

Fru talman! Jag vill börja med att tacka Nima Gholam Ali Pour för en intressant debatt och för åsiktsutbytet.

Jag vill återigen betona att regeringen är vaksam i fråga om eventuella hot mot både vårt lands säkerhet och de grundläggande värden som vårt samhälle vilar på. Organisationer som skulle hota dessa har ingen plats vid mötesbord eller i Sverige.

Regeringens utgångspunkt är samtidigt att trossamfund överlag är röstbärare i vår demokrati. Man bidrar med sociala och humanitära insatser till medlemmar men gör också insatser för samhället i stort i viktiga frågor.

Det måste självklart finnas en välfungerande dialog mellan det offentliga och trossamfund, så att vi har kunskap om varandras verkligheter och det som medlemmar och medborgare möter. Det är oerhört viktigt för regeringen, även när vi inte är överens om allt. Då har vi ett utbyte om detta. Då förklarar vi och försvarar exempelvis den svenska yttrandefriheten och varför regeringen agerar på ett visst sätt.

Jag menar att det är angeläget att föra den dialogen brett och med många olika trossamfund i Sverige, inte för att legitimera några specifika utan för att få en bred bild och ha en bred dialog.

Det är regeringens plikt att främja de grundläggande principer som vårt samhälle vilar på, bland annat kopplat till yttrandefrihet, religionsfrihet och de mänskliga rättigheterna. Genom att engagera oss i dialog med olika samfund har vi möjlighet att påverka och uppmuntra till respekt för de principerna, som alla olika religioner drar nytta av. Det handlar om möjligheten att ha en tro och att leva sida vid sida med andra. Det är särskilt angeläget i en tid då många vill ta ifrån oss de rättigheterna.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 5 Svar på interpellation 2023/24:5 om LKAB:s framtida ägande av SSAB

Anf. 22 Finansminister ELISABETH SVANTESSON (M):

Fru talman! Elisabeth Thand Ringqvist har frågat mig två saker. För det första har hon frågat om jag har analyserat om det finns risker, och i så fall vilka, med att ett helägt statligt gruvbolag har ett avgörande inflytande på ett stålbolag som verkar på en fullt konkurrensutsatt marknad. Hon undrar om jag i så fall har för avsikt att vidta några åtgärder med anledning av detta. För det andra har hon frågat om regeringen har några planer för att minska ägandet i SSAB.

LKAB och övriga bolag med statligt ägande lyder under samma lagar som privatägda bolag, däribland konkurrenslagen (2008:579) och aktiebolagslagen (2005:551). I aktiebolagslagen finns en uppdelning av ansvar mellan ägare och bolagets ledning. Det är bolagets styrelse som ansvarar för bolagets organisation, förvaltningen av dess angelägenheter samt den löpande förvaltningen av bolagets operativa verksamhet.

LKAB:s innehav i SSAB är en operativ fråga för bolagets ledning och styrelse att hantera. Jag avser därför inte att vidta några åtgärder. Jag kan dock konstatera att LKAB löpande informerade dåvarande ansvarig minister rörande aktieinnehavet i SSAB.

I sammanhanget kan noteras att LKAB:s ägande i SSAB uppgår till 10,5 procent av kapitalet och 16 procent av rösterna. Aktiebolagslagen innehåller ett antal regler om bolagsstämman beslutsförhet där olika nivåer av aktieinnehav ger olika möjligheter till inflytande. Exempelvis ger en ägarandel om minst 10 procent av samtliga aktier i bolaget aktieägaren rätt att begära att bolagsstämman sammankallas för att behandla ett angivet ärende, begära vinstutdelning eller särskild granskning av bolaget samt väcka talan om skadestånd till bolaget. En ägarandel som överstiger 50 procent av samtliga aktier i bolaget innebär en kontrollposition då aktieägaren i princip kan besluta om bolagets styrning och organisation.

LKAB är ett bolag som verkar på en konkurrensutsatt marknad och som ligger i absolut framkant i utvecklingen av framtidens fossilfria järn- och stålindustri. Regeringen följer med intresse bolagets utveckling. Vi har förtroende för att bolagets styrelse och ledning utvecklar bolaget på bästa sätt.

Anf. 23 ELISABETH THAND RINGQVIST (C):

Fru talman! Jag vill tacka finansministern för svaret, även om det var väldigt kort och kanske inte så uttömmande.

Låt mig ge lite bakgrund till att jag tycker att den här frågan är angelägen. SSAB bildades av staten 1978 genom att ett antal stålverk som inte gick så väldigt bra gick samman. Staten minskade sedan successivt sitt ägande, och 1989 noterades SSAB på Stockholmsbörsen.

Under regeringen Bildt 1992 sålde man ut allt direkt ägande. Men LKAB, statens helägda bolag, har under lång tid haft ett passivt ägande. Det har varierat i storlek. När alliansregeringen tillträdde motsvarade aktieposten ungefär hälften av dagens.

I en intervju i Svenska Dagbladet vid samma tid tonades betydelsen av innehavet ned. Tidigare SSAB-*vd:n* Olof Faxander sa att LKAB är en passiv ägare som inte deltar i valberedningsarbete till styrelsen och inte har valt in några personer till styrelseplatser. Finansdirektören fyllde på och sa att det inte är något att bry sig om och att det är deras egna placeringar som sköts inom företaget. Det gällde alltså den operativa verksamheten, som finansministern hänvisade till.

Sedan minskade innehavet, och för fyra år sedan – hösten 2019 – hade man bara 2,3 procent av kapitalet och 3,6 procent av rösterna. Sedan ökade innehavet radikalt under två år. Aktiekursen var då 30 kronor. Om det var en finansiell placering och om man var i en position att man hade kunnat gå ur den tidigt i våras hade jag bara kunnat gratulera finansministern. Det hade nämligen inneburit en stor extrautdelning från LKAB under nästa vår. Men nu är problemet att det inte längre verkar vara en finansiell placering utan en helt strategisk.

När LKAB köpte på sig fyra gånger så mycket aktier lät det nämligen helt annorlunda från företagsledningen. Den 7 juni 2021, då den sista stora posten köptes, uttryckte sig LKAB:s *vd* så här i en intervju i Dagens industri: ”Med Industrivärdens utträde ur SSAB ser vi det som viktigt för bolaget att det finns en stabil industriell ägargruppering. Utifrån vår portfölj

med A- och B-aktier så har vi viktat om så att vi i princip har hållit kapitaldelen intakt men gått upp i röststyrka för att SSAB ska ha en industriell huvudägare.” Han fortsatte: ”I SSAB:s transformering till att bli det fossilfria stålalternativet så kommer det att behövas en tydlig strategi. Vi har ett stort intresse av att bygga SSAB till en stark fossilfri stålproducent. Ägandet i SSAB är en strategisk fråga för oss.” Det gällde alltså LKAB.

Jag har full förståelse för att statliga bolag som verkar på konkurrensutsatta marknader integrerar horisontellt. Ibland är storlek viktigt för att hävda sig, och vi vill ju säkerställa att de bolag vi äger ger bra avkastning. Men när statliga bolag integrerar vertikalt, och framför allt så här nedåt i värdekedjan där det finns många andra, privata aktörer, finns stora risker att de ställer till med rejäl oreda.

Mot den bakgrunden, fru talman, omformulerar jag frågan och ber finansministern redogöra för vilka skäl hon ser till att LKAB ska fortsätta ha ett strategiskt innehav i SSAB.

Anf. 24 Finansminister ELISABETH SVANTESSON (M):

Fru talman! Jag tackar ledamoten för interpellationen.

LKAB är ett stort bolag som jag tror att väldigt många svenskar känner stolthet över. Vi äger det ju tillsammans. Det är inte bara ett statligt bolag, utan vårt gemensamma. Det är också ett bolag som ligger i framkant på många sätt vad gäller omställning.

Som jag var inne på i mitt svar är det inte min uppgift som ägarminister och ansvarig minister för bolaget att vara inne i de operativa frågorna. Frågan om ägandet i SSAB är uppenbarligen ett strategiskt affärsbeslut, som interpellanten också nämnde, och då blir det något märkligt om jag som ägarrepresentant från statens sida ska recensera eller ge order om vad bolaget ska göra eller inte göra.

Hur stort ägandet ska vara är ett beslut som styrelsen och bolaget äger. Precis som interpellanten säger har det varierat över tid, och nu har man ett ägande på 10,5 procent. Det finns ganska många andra ägare. Finländska staten finns med på ett hörn.

Det jag vill lägga min kraft på är det som nu sker i Norrbotten och övriga Sverige. Vi ska underlätta för bolag, såväl statliga som helt privatägda eller både och, genom att lösa tillståndsfrågorna, infrastrukturfrågorna i norr och elförsörjningen. De frågorna lägger jag och hela regeringen ned tid och kraft på för att det faktiskt ska vara möjligt att fortsätta utveckla alla bolag här uppe som gör så mycket för omställningen. Det är alltså det jag lägger kraft och energi på.

Jag har full respekt för att man kan ha många synpunkter på vad staten ska äga, generellt, eller vad bolag ska vara med och äga. Men som ägarminister ska jag inte lägga mig i de operativa frågorna, och det gör jag inte.

Anf. 25 ELISABETH THAND RINGQVIST (C):

Fru talman! Tack, finansministern, för en utveckling av svaret! Jag håller med om att det är väldigt viktigt att få ordning på tillståndsfrågorna, infrastrukturfrågorna och elförsörjningsfrågorna i norra Sverige. Det gäller alla de län som är Norrland, och det är lite grann därifrån den här frågan kommer. Det är väldigt viktigt att LKAB som ska fungera som en helt opartisk säljare av malm nu har en strategisk position i det största stål-

verket. Vi har ju bara haft ett stålverk i Sverige, men det finns fler som är intresserade av att konkurrera och köpa den malm som LKAB har.

Som finansministern själv beskrev det ger det en väldigt stark position att ha en ägarandel om minst 10 procent av samtliga aktier i ett bolag. Det är alltså ingen slump att man har gått upp till den typen av position. Det kallas ofta en cornerposition och innebär att man kan blockera så gott som alla beslut av större karaktär som måste gå via bolagsstämman. Det innebär i princip att LKAB har ett veto mot alla eventuella affärer som skulle kunna göras på marknaden med SSAB.

Som största ägare har man också intresse av att förstå hur styrelsen sätts samman. Till skillnad från hur det var tidigare när det här var en finansiell placering – nu är det alltså en strategisk placering – är man numera den största ägaren och även den som utser styrelsen i SSAB.

Ett bolag vars ägardirektiv ständigt diskuteras är Vattenfall. Vad jag har förstått har LKAB inte något ägardirektiv. Som 100-procentig ägare av ett bolag ska man självklart lämna det operativa ansvaret, precis som finansministern säger. Men i det här fallet är det så att LKAB har kommit in i en ganska dynamisk tid, och ägardialogen kanske behöver vara tätare än den har varit när man gjort ungefär samma sak i hundratals år då man plockat upp malm ur gruvorna i Norrbotten.

Fru talman! Om man ska ha kvar det strategiska ägandet och finansministern inte vill lägga sig i den operativa verksamheten, finns det då något initiativ till eller intresse av att utfärda ägardirektiv till LKAB i den ganska stora omställningsprocess som bolaget självt och dess strategiska innehav står inför?

Anf. 26 Finansminister ELISABETH SVANTESSON (M):

Fru talman! I grund och botten är det här ett bolag som vi som ägare – staten med riksdagen – ställer väldigt tydliga avkastningskrav på. Vi är tydliga med vad vi vill och med vad de ska skapa för värde. Det är ägarens uppgift att tillsammans med riksdagen sätta ut riktningen för bolaget. I våra ägardialoger diskuterar vi naturligtvis hur avkastningen och de framtida investeringarna ser ut, för att få information och se hur bolaget tänker.

Det är helt enkelt ägarens huvuduppgift att se till att bolaget kan fortsätta utvecklas på bästa sätt, göra sin del och bidra till omställning och skapa väldigt mycket nytta och värde för hela svenska folket. Än en gång – det är där jag lägger fokus.

Elisabeth Thand Ringqvist nämnde ordet oreda. Jag vet inte om hon tycker att LKAB skapar oreda. Jag kan vara väldigt tydlig med att min uppgift som ansvarig ägarminister är att om jag skulle se problem med det här bolaget eller andra bolag, om de agerar otillbörligt eller i strid med gällande konkurrenslagstiftning, är det självklart att reagera. Men med LKAB:s begränsade ägarandel i det här bolaget är det varken eller; det är inte det som vi och jag ser.

I grund och botten ser jag väldigt många utmaningar liksom väldigt många möjligheter kring det som nu sker i Norrland, speciellt kanske i Västerbotten och Norrbotten, för LKAB och många andra bolag som är en del av detta. Det vi lägger kraft på just nu som regering är att se till att tillstånd kommer på plats, att det finns el och att det finns möjligheter för

de här bolagen att blomstra, oavsett om det är staten som äger dem eller inte.

Återigen: Min kraft lägger jag på detta, och jag som ägarminister eller regeringen över huvud taget ska inte vara inne i de operativa frågorna. LKAB har fattat det här beslutet. Som jag sa och som också Elisabeth Thand Ringqvist var inne på har ägandet varierat över tid. Nu är det 10,5 procent. Det är ett strategiskt beslut, som man säger. Jag kanske inte delar bilden att det är ett helt avgörande ägande. Men det är ett strategiskt ägande, och det är någonting som styrelsen har fattat beslut om.

Anf. 27 ELISABETH THAND RINGQVIST (C):

Fru talman! Jag sa nog att det finns en *risk* för oreda när statliga bolag går ned i värdekedjan och integrerar vertikalt i stället för att göra det där de egentligen befinner sig. Jag tror att det kan finnas sådana risker oavsett vilken del av den statliga bolagsportföljen det gäller.

Det är ett strategiskt ägande. Man kan fundera över varifrån initiativet kommer. I ett till 100 procent statligt ägt bolag kan man tänka sig att det är en diskussion som man för med sin ägare. Men det var i så fall före den nuvarande finansministerns tid – huruvida en sådan har förekommit eller inte kan hon inte redogöra för.

Om nu regeringen inte vill sälja eller minska sitt strategiska ägande i SSAB är det fortfarande så att LKAB är den största ägaren. Bolaget LKAB har sagt att det är viktigt att SSAB har en industriell partner. Det kanske var så vid den tidpunkt då de här förvärven av aktier gjordes, men det kanske inte är så i dag. Det kan självklart finnas anledning att utvärdera det.

Ser finansministern då med det här fortsatta innehavet, som det inte gjorts någon avisering om att minska, någon risk för att man som största ägare i SSAB komplicerar situationen i norra Sverige med anledning av att det i dag finns flera olika stålproducenter som är intresserade av en rättvis behandling för att kunna köpa den malm som LKAB har?

Anf. 28 Finansminister ELISABETH SVANTESSON (M):

Fru talman! Jag tackar återigen för den här debatten. Det är en debatt som pågår här men också på andra sätt, utanför kammaren.

Svenska staten äger LKAB, och LKAB är den största ägaren med 10,5 procent av aktierna. Tvåa är den finländska staten. Det är alltså i det här fallet två stater som tillsammans har ett indirekt ägande i SSAB. Men jag har förtroende för att LKAB och dess styrelse och ledning gör det som svenska folket förväntar sig, nämligen ser till att man har avkastning och en långsiktig strategi och att man hanterar alla olika typer av både investeringar och affärer på ett helt rätt och korrekt sätt. Jag ser eller hör absolut inga tendenser till något annat.

Mitt förtroende för LKAB är starkt, och det är de som fattar de operativa besluten. Med LKAB och andra bolag tror jag att vi kommer att få se en fantastisk utveckling i den norra delen av Sverige. Framför allt om vi ser till att få fart på elproduktionen och en del infrastruktur – bland annat måste Malmbanan fungera bättre – tror jag att det här kommer att gå alldeles lysande. Tack för interpellationen!

Andre vice talmannen meddelade att interpellation 2023/24:3 av Malcolm Momodou Jallow (V) om situationen på bostadsmarknaden hade återtagits i ett sent skede och därför inte skulle besvaras.

*Svar på
interpellationer*

§ 7 Svar på interpellation 2023/24:13 om en ny bro eller tunnel över Saltsjö-Mälarsnittet i Södertälje

Anf. 29 Statsrådet ANDREAS CARLSON (KD):

Fru talman! Ingela Nylund Watz har frågat mig om jag delar bedömningen om behovet av en ny passage över eller under Saltsjö-Mälarsnittet i Södertälje och hur jag avser att agera utifrån min bedömning. Ingela Nylund Watz har vidare frågat mig vilket uppdrag jag har lämnat till Trafikverket med anledning av uppdraget att föra en dialog med Södertälje kommun.

Jag är medveten om att det finns kapacitetsbrister i vägförbindelserna till och genom Södertälje, något som påverkar Södertälje, inte minst företag som Scania och Astra Zeneca, men också trafiken till och från Stockholmsområdet. Det är viktigt med ett väl fungerande, långsiktigt hållbart och tillförlitligt transportsystem för att hela Sverige ska fungera.

Behoven inom infrastrukturen är stora, och det är nödvändigt att göra genomtänkta prioriteringar mellan olika åtgärder. Det är viktigt att det görs i en ordnad process med ett tillräckligt underlag. Regeringen har nyligen påbörjat arbetet mot en ny nationell plan för planperioden 2026–2037 genom att i ett första steg ge Trafikverket i uppdrag att inkomma med ett inriktningsunderlag för en ny planperiod. Detta uppdrag ska redovisas i januari nästa år.

Inom ramen för sitt uppdrag har Trafikverket ett ansvar att föra dialog med berörda aktörer i samband med planering samt brister och behov i den statliga transportinfrastrukturen. Jag förutsätter därför att Trafikverket för de dialoger som krävs. Det ankommer inte på regeringen eller ett enskilt statsråd att detaljstyra myndighetens arbete i enskilda frågor. Hur Trafikverket interagerar med sin omvärld är däremot en av flera frågor som mina medarbetare och jag löpande följer upp i dialog med myndigheten.

Anf. 30 INGELA NYLUND WATZ (S):

Fru talman! Jag tackar statsrådet för svaret. Jag tror att statsrådet är väl medveten om bakgrunden till interpellationen. Det handlar om olyckan på motorvägsbron på E4:an den 27 juni 2016. Den illustrerar med all önskvärd tydlighet hur sårbart det svenska vägnätet är just över Saltsjö-Mälarsnittet i Södertälje.

Det finns fyra vägar att komma runt om den bron havererar. Ett sätt är att åka över den lokala Saltsjöbron. Man kan också åka över Strängnäs och Enköping. Vidare kan man ta sig via Mörkö över Skansundet med färja till Botkyrka. Statsrådet hör vilka omvägar det blir – på vägar med betydligt mindre kapacitet. Det skulle helt enkelt bli kaos – vilket det också blev 2016 – om någonting händer igen med motorvägsbron, så att den på något sätt sätts ur spel och inte fungerar.

Det här tror jag som sagt att statsrådet är väl medveten om. Det som är bekymmersamt är att landets huvudstadsregion då får kraftigt försämrade möjligheter att klara sin försörjning av transporter av såväl varor och gods som personer. I Trafikverkets tidigare plan ingick en breddning till tre körfält, men detta är bortlyft ur planen. Trafikverket gör nu inget arbete i den här frågan.

Men detta är bekymmersamt även ur ett annat perspektiv än bara det faktum att det är en trafikpassage som kan täppas till. Det har ju också uppstått ett helt annat läge med tanke på hur vi ser på säkerhetsaspekterna i det svenska samhället just nu. Det är klart att en passage i huvudstadsregionen som i huvudsak bygger på ett mycket litet antal broar för järnväg och väg är ett väldigt sårbart system i en sådan kontext.

Därför känner jag att det svar som jag har fått av statsrådet, som visserligen säger sig vara väl medveten om situationen, i det här läget är lite passivt. Jag frågar inte om statsrådet har kännedom, kunskap och insikter om situationen för vår kommun, Södertälje, och stora delar av Mälardalen samt exportindustrin i Södertälje, utan jag frågar faktiskt om statsrådet delar bedömningen om behovet av en ny passage. Det tänkte jag att statsrådet skulle få chans att svara på nu.

Delar statsrådet för infrastruktur i Sverige bedömningen att det finns ett behov av en ny passage över Saltsjö-Mälarsnittet i Södertälje?

Anf. 31 Statsrådet ANDREAS CARLSON (KD):

Fru talman! Jag vill tacka interpellanten för den ställda frågan och frågorna som ger upphov till den diskussion som vi har i dag. Låt mig understryka vad Ingela Nylund Watz säger: Detta är ett exempel på en sårbarhet i transportinfrastrukturen. Den olycka som interpellanten hänvisar till åskådliggör detta.

Inom ramen för det inriktningsuppdrag som vi nu har gett till Trafikverket att påbörja planeringen för nästa planperiod är det betydligt större fokus på totalförsvarets behov och på krisberedskap. Denna sårbarhet, som interpellanten pekar på och som jag nämnde i mitt svar, påverkar förstås Södertälje men också trafik till och från Stockholmsområdet och stora företag som är beroende av att ha en fungerande transportinfrastruktur. Jag är medveten om kapacitetsbristerna.

Jag vill i sammanhanget därför påminna om att kapacitetsförstärkning för E4/E20 och Södertäljebron fanns med i Trafikverkets förslag till nationell plan med byggstart 2025–2027. Men objektet togs bort i samband med den tidigare regeringens beslut.

I stället beslutade den förra socialdemokratiska regeringen, alltså interpellantens eget parti, att statliga medel inom utvecklingsramen skulle fördelas till bland annat E20, trafikplats Hovsjö, med 110 miljoner kronor och att Trafikverket skulle ha en fortsatt dialog med kommunen om redundansbehoven för vägtrafiken som korsar Södertälje kanal. Vi har nu att förhålla oss till den tidigare regeringens beslut, och i det ligger förstås ett uppdrag till Trafikverket att ha fortsatt dialog kring redundansbehoven.

Jag vill också påminna om att Trafikverket inom ramen för sitt uppdrag har ett ansvar för att föra dialog med berörda aktörer i samband med planering samt brister och behov i den statliga transportinfrastrukturen. Det svarar mot en av de frågor som interpellanten har ställt.

Med det sagt kan jag även konstatera att det saknas en samsyn mellan Trafikverket och Södertälje kommun om vilka kapacitetshöjande åtgärder som behövs. Trafikverket bedömer inte att en tunnel är samhällsekonomiskt motiverad i de underlag som har lagts in. Det är en uppfattning som inte delas på lokal nivå; det vill jag ändå att interpellanten ska notera. Men när regeringen nu har tagit det första steget genom att ge uppdraget till Trafikverket att ta fram ett inriktningsunderlag för nationell plan för 2026–2037 är det förstås viktigt med en dialog med Trafikverket både på kommunal och på regional nivå.

Jag uppmuntrar, här i kammaren och när jag träffar lokalpolitiker och regionpolitiker runt om i landet, att man på regional nivå kommer överens om sina prioriteringar. Det är betydelsefullt för att regeringen ska få ett så bra underlag som möjligt att utgå ifrån i beslutet om nationell plan för nästa planperiod.

Detta underlag kommer förstås också att bygga på det Trafikverket nu kommer att ta fram, nämligen ett inriktningsunderlag. Där pekas just på krisberedskap och sårbarheter och att vi ska ha redundans och robusthet i vår transportinfrastruktur – av de skäl och med tanke på de behov som interpellanten pekar på när det gäller just det här specifika behovet.

Jag delar absolut synen på att det finns kapacitetsbrister. Jag är medveten om det. Men nu kommer Trafikverket att ta fram ett underlag utifrån konsekvenser av den förra regeringens beslut att avbryta de delar som gäller just kapacitetsförstärkning för E4/E20. Där låg dock ett uppdrag att ha en fortsatt dialog. Jag ser fram emot denna dialog, och jag är väl medveten om de kapacitetsbrister som finns.

Anf. 32 INGELA NYLUND WATZ (S):

Fru talman! Statsrådet ska ha en eloge för att han är tydlig i sin argumentation. Det är alldeles riktigt att Södertälje kommun inte alls delar Trafikverkets bedömning att en breddning till tre körfält på motorvägsbron är en hållbar lösning för regionen.

Skälet till det är de upplevelser som kommunen fick genomleva under den period som motorvägsbron var under renovering efter olyckan 2016, då trafiken i huvudsak – och i väldigt stor utsträckning – leddes genom staden, mitt i centrala Södertälje. Luftföroreningsproblematiken blev enorm, vilket också har fått till följd att andra statliga myndigheter kräver av Södertälje kommun att partikelhalter och annat i centrala Södertälje måste ned.

Ytterligare en lång avstängningsperiod för ett projekt som Trafikverket vill genomföra är inte hållbart för Södertälje kommun. Det finns också starkt stöd för kommunens uppfattning, inte minst bland de stora exportföretagen i Södertälje.

Jag vill bara ge en bild av hur den här delen av Sverige fungerar. En vanlig arbetsdag är det 22 000 personer som tar sig till och från arbetet på Scania och Astra. Det är enormt stora arbetsplatser. Dessutom har Södertälje med omnejd ytterligare 30 000 personer som rör sig till sina jobb. Samtidigt ska i denna passage i princip allt gods som går på väg transporteras till övriga delar, åtminstone de södra, av Stockholmsregionen. Det här är en vital trafikpunkt för hela Sverige.

Jag tänker att det är viktigt att få detta perspektiv. Det här är inte en liten lokal fråga; det är en stor fråga som har implikationer på till exempel den svenska exporten. Det är verkligen mer än en hembygdsfråga, och det tror jag att statsrådet delar min uppfattning om.

Jag är naturligtvis medveten om att statsrådet inte kan detaljstyra. Men statsrådet ska också veta att Trafikverkets företrädare har uttalat sig lokalt i medierna om frågan och sagt att de inte kan göra någonting mer i ärendet utan att regeringen explicit uttrycker ett sådant uppdrag.

Därför är det intressant att veta vad regeringen har för ståndpunkt i frågan. Är det här en angelägenhet för Sveriges regering både när det gäller trafikföringssynpunkt och redundans men också ur säkerhetssynpunkt? Det tror jag att både befolkningen i Södertälje och Stockholms södra delar och, inte minst, våra stora exportindustrier är intresserade av att få veta.

En sak tror jag att statsrådet och jag är väl medvetna om. Statsrådet kan svara på samma sätt ända tills regeringen har lagt fram en ny nationell plan på bordet. Men det kan ju ta årtal innan ett sådant beslut kan komma till Sveriges riksdag. Därför vore det, inte minst med tanke på konkurrenssituationen för exportföretagen och den gröna omställningen, bra för alla inblandade om statsrådet kunde ge något uttryck för vad regeringen tycker i frågan.

Delar statsrådet bedömningen av behovet av ny passage över Saltsjö-Mälarsnittet?

Anf. 33 Statsrådet ANDREAS CARLSON (KD):

Fru talman! Tack för frågorna från Ingela Nylund Watz och det engagemang som man märker av här i kammaren! Jag vill understryka att det behövs, för vi behöver ett ännu bättre och hållbart transportinfrastruktursystem i Sverige. Ett långsiktigt hållbart och tillförlitligt transportsystem är en grundläggande förutsättning för att hela Sverige ska fungera.

De siffror på antal trafikanter som passerar den här passagen understryker detta. Jag har själv varit på Scania och pratat med företaget, som är ett av Sveriges stora. Det är en viktig arbetsplats och även en viktig part i den gröna omställning som interpellanten hänvisar till. Vi ser i olika delar av Sverige att en fungerande transportinfrastruktur, oavsett trafikslag, är helt avgörande för att vi ska lyckas med den gröna omställningen och ny-industrialiseringen i olika delar i den samhällsomvandling som sker.

Jag kommer i dag inte att ta ställning för eller emot olika sträckningar. Det är därför vi har ett system med nationell plan, där olika prioriteringar vägs emot varandra. Men jag har i mina svar tidigare redogjort för vad regeringen pekar ut till Trafikverket inom ramen för arbetet med att ta fram ett nytt inriktningsunderlag.

Den förra regeringen lade fram den nationella planen väldigt sent under mandatperioden. Jag har tidigare sagt att min ambition är att vi ska få fram den tidigare. Därför fattade vi tidigt beslutet om att ta fram inriktningsunderlaget. Det är det första steget, och det ska Trafikverket återskoppla i januari.

Inom ramen för sitt uppdrag har Trafikverket ett ansvar att föra dialog med berörda aktörer i samband med planering samt brister och behov i den statliga transportinfrastrukturen. Jag upprepar att jag förutsätter att Trafikverket för de dialoger som krävs.

Jag tackar för förståelsen för att ett statsråd inte kan detaljstyra eller peka med hela handen. Vi har ett fungerande sätt där regeringen ger ett uppdrag till myndigheten. Sedan är det såklart en prioriteringsfråga som också kommer att underställas riksdagen när det kommer till ramarna. Regeringen kommer att ta fram ett förslag på och besluta om prioriteringar inom de ramarna.

Detta är någonting som är angeläget. Det hastar, och det är därför som regeringen har detta högt på agendan.

Jag har också tidigare i den här debatten konstaterat de kapacitetsbrister som ledamoten har pekat på, så i det skulle jag säga att det råder en samsyn. Regeringen får återkomma när vi har tagit de vidare stegen i ett förhållandevis högt tempo.

Jag förstår otåligheten, och jag förstår engagemanget. Jag delar det, och jag arbetar varje dag för att Sverige ska ha en hållbar och fungerande transportinfrastruktur som gör att människor kan resa utan att vara osäkra på om man kommer fram eller inte. Man ska kunna åka och hälsa på nära och kära, skjutsa barn till innebandyträning och ta sig till och från jobbet. Det ska också vara en fungerande transportinfrastruktur för vårt näringsliv, och det är därför som regeringens prioritet är just arbetspendling och gods- trafik. Detta är utpekad till Trafikverket.

Det finns stor anledning att återkomma i frågan, och jag tackar återigen Ingela Nylund Watz för de frågor som hon ställt.

Anf. 34 INGELA NYLUND WATZ (S):

Fru talman! Av det samlade exportvärdet utgår 6 procent från den här lilla delen av Sverige, som naturligtvis är oerhört viktig för Sveriges tillväxtförutsättningar, och vi vill att det ska bli ännu mer. Vi vill ju att Scania, och Astra för den delen, ska vara fortsatt världsledande inom sina områden. Framför allt vill vi att den gröna omställningen ska bli verklighet i Stockholmsregionen liksom i resten av landet, och där bidrar Scania i allra högsta grad.

Jag noterar och får väl ta med mig från den här diskussionen att statsrådet tänker passa när det gäller allt detta till dess att underlagen från Trafikverket är framtagna och till dess att regeringen börjar samla ihop sig till prioriteringar i en ny nationell plan. Jag får alltså inte något besked om statsrådet delar bedömningen av behovet av en ny passage över kanalen i den här delen av vägnätet.

Jag kan formulera om det lite grann för att vi kanske ska kunna få någon aning om vartåt statsrådet lutar. Jag återkommer därför till att säkerhetsläget i Sverige ju har försämrats drastiskt de senaste åren. Vi lever med ett krig i Europa, i vår absoluta närhet, och vi stärker vår försvarsförmåga på alla möjliga sätt. Då tänker jag så här: Är det rimligt att tre broar för vägtrafiktransporter och två järnvägsbroar är de enda möjliga passagerna till och från Stockholmsregionen söderifrån?

Jag tänker att detta inte kan vara en särskilt lycklig situation från en säkerhetsaspekt. Delar statsrådet åtminstone den bedömningen?

Anf. 35 Statsrådet ANDREAS CARLSON (KD):

Fru talman! Ledamoten kan inte förstå det som att jag passar på frågan om det finns ett behov. Jag har flera gånger i den här diskussionen konstaterat att det finns kapacitetsbrister i vägförbindelsen till och genom Söder-

tälje, vilket påverkar näringslivet och Stockholmsregionen och som i ljuset av det säkerhetspolitiska läget är någonting som är viktigt att ha med som en konstaterad sårbarhet. Den frågan har jag alltså svarat på. Jag passar inte på den.

För att svara på ledamotens frågor behöver ett litet och exportberoende land som Sverige självklart en robust infrastruktur. En god tillgänglighet regionalt, nationellt och internationellt har stor betydelse för medborgare och näringsliv, för konkurrenskraft, ekonomisk utveckling och välfärd. För den här mandatperioden, som vi är ett år in i nu, är regeringens prioriteringar därför att fortsätta förbättra den infrastruktur vi har – reparera där det behövs, förvalta våra gemensamma resurser på bästa sätt och göra kapacitetsförstärkningar där de med träffsäkerhet kan stärka arbetspendling och godstrafik.

Det handlar alltså om att både värna det vi redan har byggt och investera i ny infrastruktur där det behövs för bland annat företagens behov. Men jag kan inte i dag säga ja eller nej till olika tekniker, olika vägar eller olika lösningar för olika sträckor, utan det ligger i Trafikverkets uppdrag att ta fram detta utifrån det uppdrag som regeringen nu har gett dem.

När de gör det är det viktigt med en nära dialog med regioner och kommuner. Jag vill återigen uppmuntra regionen i Stockholmsområdet att tillsammans diskutera vad man har för syn på olika investeringsbehov och infrastrukturen så att man gemensamt har samma bild. Det ger en väldigt bra förutsättning för en fortsatt dialog, som jag ser fram emot.

Fru talman! Jag vill tacka för den dialog vi har haft i kammaren i dag och för engagemanget.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 13.46 på förslag av andre vice talmannen att ajournera sammanträdet till kl. 14.00, då frågestunden skulle börja.

Återupptaget sammanträde

Sammanträdet återupptogs kl. 14.00.

Frågestund

§ 8 Frågestund

Anf. 36 TALMANNEN:

Jag vill hälsa statsråden välkomna. Frågor besvaras i dag av socialminister Jakob Forssmed, statsrådet Acko Ankarberg Johansson, landsbygdsminister Peter Kullgren och statsrådet Carl-Oskar Bohlin.

En fråga ska vara av övergripande och allmänpolitiskt slag eller avse ett ämne som faller inom statsrådets ansvarsområde och rör dennes tjänsteutövning. Frågan ska därmed inte avse till exempel förhållanden inom po-

Åtgärder mot det dödliga gängvåldet

Frågestund

Anf. 37 MIKAEL DAHLQVIST (S):

Herr talman! Min fråga är riktad till statsrådet Jakob Forssmed.

Tre personer har dött på mindre än tolv timmar. Först sköts en 18-årig man ihjäl på en idrottsplats bland bollspelande barn. Några timmar senare skedde ytterligare en dödsskjutning. Eländet fortsatte med en sprängning, en av många i raden, med ytterligare dödsfall.

Sverige har den senaste tiden sköljts över av en våldsvåg vi aldrig tidigare varit med om. Det är som en tsunami. All sorg, all oro och all uppgivenhet drabbar inte enbart anhöriga och vänner, utan känslan är stark bland befolkningen. Otryggheten växer. Sverige blir allt farligare.

Krafttag behövs här och nu. Min fråga går nu till statsrådet Jakob Forssmed: Vad gör regeringen konkret, här och nu, för att bryta eskaleringen av det dödliga våldet vi ser?

Anf. 38 Socialminister JAKOB FORSSMED (KD):

Herr talman! Det är en helt exceptionell situation som vi har.

Det skedde på en idrottsplats i går. Jag pratade i dag med företrädare för idrottsföreningar. Det är nio föreningar som tränar på den här idrottsplatsen. Det är barn som inte vågar åka till sin idrottsplats. Man tvingas nu stänga.

En sprängning har drabbat ett fyrtiotal hus och familjer. Personer får sätta livet till som råkar vara på, som man säger, fel plats vid fel tillfälle.

Regeringen gör en massa åtgärder som vi borde ha gjort för länge sedan. Nu på söndag får polisen tillgång till något man efterfrågat i tio år: att aktivt kunna övervaka de här gängens kommunikation på ett helt annat sätt. Vi bygger ut rättsväsendet – från 69 miljarder till 90 miljarder satsar vi på detta. Men det är klart att vi också tittar på vad ytterligare vi kan göra här och nu för att komma till rätta med denna mycket allvarliga situation.

Anf. 39 MIKAEL DAHLQVIST (S):

Herr talman! Tack så mycket för svaret, statsrådet!

Polisen kallar det i dag i medierna ett pågående lågintensivt krisläge. En stor ekonomiskt drivande faktor för gängvåldet är narkotikan. Vi måste nu tillsammans fundera på hur vi stoppar inflödet och bruket.

Samtidigt vill jag säga att vi socialdemokrater nu räcker ut handen för ett brett gemensamt samtal. Min fråga till statsrådet är om regeringen är beredd att göra partiövergripande förhandlingar.

Anf. 40 Socialminister JAKOB FORSSMED (KD):

Herr talman! Det är utmärkt om många partier nu sluter upp bakom åtgärder som man kanske varit emot tidigare så att vi tillsammans skapar förutsättningar för en bredd av åtgärder som kan sättas in mot detta, både förebyggande för att stoppa nyrekrytering och åtgärder här och nu.

Regeringen ser över vad ytterligare vi kan göra i det här exceptionella läget. Men vi har en långsiktig plan för detta med straffskärpningar, kraftig utbyggnad av rättsväsendet och nya metoder och verktyg för polisen.

Alla måste fundera på vad man kan bidra med, inte minst när det gäller narkotikan, så att man själv inte bidrar till att ge pengar till gängen.

Vi ska se över allt vi kan göra.

Transvård och barn

Anf. 41 ANGELICA LUNDBERG (SD):

Herr talman! Efter *Uppdrag granskning*s mycket uppmärksammade program om den svenska transvården har fruktansvärda historier uppdagats. Barn som behandlas för könsdysfori har fått sina liv förstörda och känt sig som försökskaniner.

Med hänvisning till ett osäkert vetenskapligt läge och ny kunskap tvärvände Socialstyrelsen i februari 2022. I de nya rekommendationerna förordas att pubertetshämmande behandling ska ges endast i undantagsfall. Trots detta påbörjades behandling med stopphormoner av 41 barn förra året, vilket är ungefär lika många som året innan – behandling som i många fall är oåterkallelig.

Det är uppenbart att Socialstyrelsens nya rekommendationer inte följs. Jag vill därför fråga sjukvårdsministern om ministern kommer att agera för att förhindra att barn utsätts för experiment och allvarliga risker inom transvården.

Anf. 42 Statsrådet ACKO ANKARBERG JOHANSSON (KD):

Herr talman! Tack, ledamoten, för en viktig fråga!

Alla som söker vård ska alltid veta att man bemöts korrekt och respektfullt men också att man möter en trygg och säker vård i alla situationer, också när man söker för könsdysfori.

Därför har vi regler som omgärdar detta som också är kopplade till ålder. Låt mig nämna i det sammanhanget att det inte är tillåtet att genomföra könsbekräftande vård i form av kirurgiska ingrepp om man är under 18 år. Detsamma gäller hormonbehandling om det inte finns något alldeles särskilt undantag från det. När det gäller avlägsnande av könskörtlar är åldersgränsen 23 år.

De här gränserna är framtagna utifrån medicinsk vetenskap och erfarenhet därför att det ger en trygghet till patienten: När jag söker vård och blir rekommenderad vård vet jag att det sker på ett säkert sätt.

Det som har uppdagats i medierna är något som ska följas upp av vår tillsynsmyndighet Ivo. Jag återkommer gärna till det strax.

Anf. 43 ANGELICA LUNDBERG (SD):

Herr talman! Antalet fall av könsdysfori har ökat, och flertalet sökande har även andra psykiatriska diagnoser.

I stället för att barn behandlas med stopphormoner och kirurgiska ingrepp, vilket faktiskt sker trots åldersgränserna, måste behandling för att stärka det psykiska måendet sättas in. I det fall någon med svår anorexi inte känner sig bekväm med sin kropp är det ju självklart att vården inte opererar bort ett revben.

Anf. 44 Statsrådet ACKO ANKARBERG JOHANSSON (KD):

Herr talman! Tack, ledamoten, för möjligheten att komplettera!

När det gäller det sista går jag rakt på: Det är aldrig politiker som ska bestämma medicinska insatser. Det ska alltid göras av medicinskt utbildad personal, i alla lägen.

När det gäller den första frågan är det nödvändigt att vi använder våra tillsynsmyndigheter. Ivo är den myndighet vi har för tillsyn av vården. Då och då får de på Ivo kritik för att de är för skarpa och för tydliga. Jag tycker att de gör alldeles rätt som använder hela sin verktygslåda.

Sedan har vi ett sätt att hantera detta. Man kan förstås komma med synpunkter på tillsynen, och den hanteras rättsligt på det viset. Men det är nödvändigt med en tillsyn som fungerar i alla lägen.

Anmälningssplikten

Anf. 45 TONY HADDOU (V):

Herr talman! Min fråga går till sjukvårdsministern och gäller förslaget om en angiverilag som skulle lägga grunden för ett angiverisamhälle som motsätter sig frihet, trygghet, rättssäkerhet och demokratiska grundprinciper.

Vänsterpartiet har tidigare krävt att regeringen drar tillbaka förslaget om en angiverilag. Det står vi fast vid.

Vi ser också tusentals i nya protester runt om i landet. Kraven på att dra tillbaka förslaget kommer från samtliga av Sveriges fackliga företrädare. Kommun efter kommun i landet säger nej. Regioner har uppmanat sina anställda att inte ange.

Detta fortsätter. Hur kan då sjukvårdsministern lyssna mer på Sverigedemokraterna än på Sveriges enade välfärdsprofessioner och vårdpersonal, som säger nej till detta och som håller uppe det här landet?

Anf. 46 Statsrådet ACKO ANKARBERG JOHANSSON (KD):

Herr talman! Tack, ledamoten, för frågan! Jag tror att det är viktigt att vi håller oss till det som är gjort. Ibland diskuterar vi att vi i debatten använder överord och drar ut saker och ting, vilket leder till polarisering.

Här är det viktigt att komma ihåg att det inte finns något förslag. Det som finns är en pågående utredning som tillsattes av förra regeringen i syfte att öka informationsutbytet mellan myndigheter. Det tycker jag är alldeles nödvändigt att vi gör.

Ett av skälen är att det finns exempel som det som SVT berättat om, där en person efter alla genomgångna procedurer begått 23 brott i Sverige trots att han inte har rätt att vara här. Vi har inte kunnat hantera situationen. Det är klart att informationen behöver öka.

Det den här regeringen har gjort, tillsammans med samarbetspartiet Sverigedemokraterna, är att utfärda tilläggsdirektiv. Jag är glad över att det framgår att vi också ska titta på de situationer där det finns etiska skäl att se det annorlunda. Det kan finnas ömmande skäl exempelvis inom sjukvården och när det gäller barns rätt till skolgång.

Anf. 47 TONY HADDOU (V):

Herr talman! Det står tydligt i Tidöavtalet, som ni har skrivit under, att det handlar om angiveri, och detta är ett förslag som kommer att hamna på riksdagens bord.

Alla som har kunskap om och erfarenhet av papperslösa vet att undantag som man ska titta på inte är något som fungerar. Redan i dag är väldigt många rädda att söka vård, även gravida och människor med livshotande sjukdomar. Man kan som papperslös omöjligt ha koll på exempelvis vilka undantagen är. I grunden ligger en rädsla.

Ministern säger att man inte ska spä på polariseringen. Det är det ni gör när ni går fram med ett sådant här förslag. Dra tillbaka det!

Anf. 48 Statsrådet ACKO ANKARBERG JOHANSSON (KD):

Herr talman! Det finns ännu inget förslag. Det finns inget skäl att diskutera ett förslag som inte finns. Jag är dock väldigt glad att det framgår att det finns skäl att göra ömmande undantag. Just vården för papperslösa är ett sådant. Man har inte rätt att utnyttja hela hälso- och sjukvården utan bara att få vård som inte kan anstå. Och vad är mer ömmande än just detta?

Licensjakt på varg

Anf. 49 DANIEL BÄCKSTRÖM (C):

Herr talman! Jag vill ställa en fråga till landsbygdsminister Peter Kullgren. I förra veckan nåddes vi av besked från länsstyrelser om kommande tilldelning för licensjakt på varg. Det är ett beslut som handlar om trettiosex vargar, sex vargar i sex revir, i fem olika län i södra och mellersta rovdjursförvaltningsområdet. Ingen jakt har beviljats i Gävleborg, Dalarna eller Skåne.

Vi ser hur vargstammen breder ut sig och konsekvenserna av detta för människor som bedriver olika typer av verksamhet och djurhållning. Jag har tagit del av landsbygdsministerns uttalanden om att regeringen vill se en rejält minskad vargstam. Min fråga till landsbygdsministern är därför: Hur kommer det sig att myndigheterna har fattat beslut om ett så lågt antal vargar och att beslutet inte rimmar med uttalanden från regeringsföreträdare?

Anf. 50 Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD):

Herr talman! Det kommer sig av att uppdraget till Naturvårdsverket om att följa det som riksdagen har sagt kom alldeles för sent. Det kom under det sista året av förra regeringens mandatperiod.

Detta är ett uppdrag som vi nu har förtydligat ännu mer för att vi ska kunna få ett regelverk på plats och därmed minska vargstammen. Vi skärper det tidigare uppdraget och förtydligar vad vi behöver göra för att ha en gynnsam bevarandestatus med en så pass liten vargstam. Uppdraget är dessutom tidigarelagt och ska redovisas den 30 juni nästa år.

Än så länge har vi ingen ändring, men det har vi tyvärr inte kunnat göra så mycket åt. Vi har pressat detta uppdrag så hårt vi har kunnat.

Anf. 51 DANIEL BÄCKSTRÖM (C):

Herr talman! Jag har tagit del av givna uppdrag. Min följdfråga till landsbygdsministern är: Hur kommer regeringen att säkerställa att det blir en rejäl minskning i förvaltningen i kommande beslut om 2025 års tilldelning, så att tilldelningen blir betydligt större än den givna tilldelningen inför 2024?

Prot. 2023/24:11
28 september

Frågestund

Anf. 52 Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD):

Herr talman! Tack, ledamoten, för följdfrågan! Grunden är att vi måste ge ett nytt uppdrag inför ett nytt beslut. Det behöver utredas hur vi kan leva upp till våra EU-rättsliga åtaganden med en mindre vargstam. Jag hade gärna sett att detta gjorts redan för åtta år sedan. Då hade vi kanske inte varit i den utveckling med en explosionsartad ökning av vargstammen som vi har sett de senaste två mandatperioderna.

Förutom detta med licensjakten har vi också, som ledamoten mycket väl vet, gett ett uppdrag gällande förstärkningar av skyddsjakten.

Klimatanpassning av lantbruket

Anf. 53 KATARINA LUHR (MP):

Herr talman! Min fråga går också till landsbygdsminister Peter Kullgren. Vädret i år har lett till både minskade inkomster och ökade utgifter för Sveriges lantbrukare. Bedömningen är att hela landet och samtliga produktionsgrenar har drabbats av vårens torka och sommarens nederbörd. I augusti kunde lantbrukare i Örebro ses paddla kanot över sina odlingar.

Vi har nu sett tydligt sänkta klimatambitioner i budgeten, liksom sänkta klimatanpassningsambitioner. I höständringsbudgeten finns ett ekonomiskt stöd på 193 miljoner till drabbade jordbrukare, men förhoppningsvis har regeringen inte bara tänkt fortsätta ersätta dem som drabbas av klimatförändringar utan planerar också för fortsatta klimatanpassningsåtgärder.

Jag vill fråga landsbygdsministern om regeringen nu tänkt genomföra några åtgärder för att skydda och klimatanpassa jordbruket och, i så fall, vilka.

Anf. 54 Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD):

Herr talman! Tack så mycket, ledamoten, för en bra fråga! Det har verkligen varit ett hemskt år för Sveriges lantbrukare. Jag har varit och besökt de här åkrarna där man har paddlat kanot, och jag kände nästan, mitt i landet, en havsdoft när det började ruttna på de fält som skulle ha gett oss spannmål till våra brödlimpor till frukosten. Det är alltså ett tufft år.

Regeringen har gjort vad vi kan när det gäller det krisstöd som EU-kommissionen har beviljat Sverige. Vi har maximalt medfinansierat det stöd vi kan ge. Jag förstår att detta är en klen tröst för lantbrukare som blivit av med halva sin skördeintäkt. Men det är så regelverket ser ut, och det är det vi kan göra.

Det som är absolut viktigast för ett mer resilient jordbruk i Sverige är att vi fortsätter att arbeta för en ökad lönsamhet i jordbruket. Det gör vi genom att se till att det svenska jordbrukets konkurrenskraft ökar.

Anf. 55 KATARINA LUHR (MP):

Herr talman! Tack så mycket för svaret, landsbygdsministern! Min följdfråga är om det finns några fysiska åtgärder som ni tänker er kan vidtas för att livsmedelsförsörjningen ska kunna stärkas och säkras långsiktigt, så att jordbruket kan få en god konkurrenskraft även framöver.

Anf. 56 Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD):

Herr talman! Ja, det är klart att det finns en massa idéer om detta. De som är allra bäst på det är oftast lantbrukarna själva, som vet hur vattenflödena går i deras område, om det gäller översvämningar, och var de skulle kunna ha bevattningsdammar.

Men grunden är att ett lönsamt jordbruk har möjlighet att investera i sin resiliens. Därför måste vi – gemensamt, hoppas jag – se till att vi ökar det svenska jordbrukets konkurrenskraft och därmed lönsamhet.

En ökad svensk livsmedelsproduktion

Anf. 57 JOHN WIDEGREN (M):

Herr talman! Jag tänker att vi fortsätter på samma tema och pratar om svenskt jordbruk. Det har som sagt varit ett utmanande år – egentligen ett antal utmanande år i rad ända sedan 2018.

Man ska komma ihåg att den gällande livsmedelsstrategin är från 2017. Men de målen har vi inte varit i närheten av att nå upp till, och det ser mörkare och mörkare ut när det gäller att nå upp till dem.

Vi ser nu runt om i världen hur livsmedelsförsörjning fungerar dåligt, liksom förflyttning av jordbruksprodukter. Vi ser starkt växande befolkningar i områden som kanske inte kommer att kunna producera mat i framtiden, vilket gör det ännu viktigare att vi ökar produktionen i Sverige. EU-kommissionen har också påpekat att framtiden för livsmedelsproduktionen finns i Sverige.

Men hur motverkar vi nu att fler och fler bönder ändå väljer att stänga sin ladugårdsdörr för sista gången? Hur kan nästa del av livsmedelsstrategin ändå ge hopp om att vi ska få en ökad produktion?

Anf. 58 Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD):

Herr talman! Jag tackar för frågan. Jag tror att livsmedelsstrategin 2.0 kommer att vara en bidragande orsak till att vi vänder denna utveckling. Sedan tror jag att grundinställningen från regering och riksdag har effekt – att vi nu tittar på och ändrar hur vi beskriver vårt svenska jordbruk. Vi går ifrån att beskriva det som miljöfarligt, så som det har målats ut i alltför många år. Det tror jag också har effekt. Det handlar om hur man ser på jordbruket i Sverige.

När det gäller livsmedelsstrategin 2.0 har jag i arbetet utgått från dem som berörs. Det är lantbrukare och resten av livsmedelskedjan som jag har bett komma in med så konkreta inspel som möjligt när det gäller hur vi ska kunna öka livsmedelsproduktionen i Sverige.

Vi har fått in ett omfattande material, haft många rundabordssamtal och så vidare. Just nu håller vi på att gå igenom alla de förslagen. Jag ser fram emot att få återkomma och presentera regeringens syn på de förslag som har kommit in.

Anf. 59 JOHN WIDEGREN (M):

Herr talman! Jag tackar för svaret. Detta är en fråga som kanske egentligen rör två ministrar här.

Just detta år har varit extremt dåligt. Vi slog av mycket av vårsåden under våren för att få foder till våra djur. Sedan har regnet gjort att skörden har blivit extremt dålig i höst, vilket gör att vi förmodligen står inför en bristsituation till våren när det gäller utsäde till vårsåden.

Detta är en av de saker som vi har valt att inte längre ha lager för i Sverige. Hur ska vi se till att vi får en resiliens och robusthet i framtiden med större lager?

Frågestund

Anf. 60 Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD):

Herr talman! Torkan 2018, pandemin 2019, Rysslands anfallskrig i Ukraina och denna sommar med först torka och sedan väta, som har ställt till det, visar på vår sårbarhet. När handelskedjor bryts kan vi också konstatera att vi står sårbara i ett importberoende land. Därför är utredningar tillsatta. Jag och civilförvarsministern har mycket dialog kring hur vi ska kunna stärka resiliensen, men det kommer vi också att återkomma till när utredningar etcetera är presenterade.

Köerna i cancervården

Anf. 61 DAN HOVSKÄR (KD):

Herr talman! Sverige måste få bukt med de långa vårdköerna och de stora regionala skillnaderna inom cancervården.

En alarmerande uppgift är att ungefär hälften av patienterna med bröstcancer, lungcancer eller prostatacancer inte får vård inom utlovade ledtider. Det är allvarligt. Det drabbar de enskilda och också deras familjer.

Landets regioner får 400 miljoner för att väntetiderna i cancervården ska hållas inom de bestämda tidsramarna. Trots det är det många regioner som inte klarar av att hålla väntetiderna.

Enligt Regionala cancercentrum i samverkan är cancervården en spegling av hur pressad vården är. Och det märks att fler drabbas av cancer och behöver behandling.

Min fråga till sjukvårdsminister Acko Ankarberg Johansson är: Vad avser regeringen att göra för att minska köerna inom cancervården?

Anf. 62 Statsrådet ACKO ANKARBERG JOHANSSON (KD):

Herr talman! Tack, ledamoten, för frågan! Ja, det korta svaret är att vi dubblar satsningen, från 500 miljoner till 1 miljard årligen, på cancerstrategin. Men det finns anledning att borra lite grann i frågorna.

Vi har lite olika mål som vi mäter i cancervården. Ett handlar om att vi har säkerställt att det vid vissa indikationer behövs de här och de här behandlingarna för att man ska få det bästa behandlingsresultatet. Det kallas ofta för personcentrerade standardiserade vårdförlopp när man vet vad det är någon behöver gå igenom för att få det bästa resultatet.

Vi har satt ett mål om att 70 procent av alla patienter behöver få chans att få del av ett sådant för att få den bästa behandlingen. Vi är nästan där i dag. Nästan alla regioner klarar nu detta. Man kan undra: Borde det inte vara 100 procent? Nej, det händer ibland att någon drabbas av en cancer

och en tumörsort som inte är så invasiv att hela den där behandlingen krävs, utan man behöver göra på ett annat sätt. Och ålder kan göra att behandlingen kan vara för tung och vara i sig dödande.

Inklusionsmålet, som det kallas, är riktigt bra och fungerar väl i dag.

Anf. 63 DAN HOVSKÄR (KD):

Herr talman! Jag tackar för svaret. Enligt en överläkare vid Skånes universitetssjukhus i Lund har man lex Maria-anmält 15 fall där förseningar bidragit till att cancerpatienter har avlidit. Cancer är i dag den näst vanligaste dödsorsaken i Sverige efter hjärt-kärlsjukdomar, men den väntas bli den allra vanligaste i framtiden.

Vad avser ministern att göra för ytterligare insatser för att jobba förebyggande och undvika att cancerdiagnoserna ökar?

Anf. 64 Statsrådet ACKO ANKARBERG JOHANSSON (KD):

Herr talman! När det gäller inklusionsmålet, det vill säga att man ska få del av rätt behandling, lyckas vi ganska väl i dag i alla regioner. Men väntetiderna är problemet. Det är därför som jag tror att pengarna kommer att göra en viss nytta. Men kompetensförsörjningen handlar också om medarbetarnas arbetsmiljö. Det handlar också om det när det gäller att detta ska fungera väl.

I det kommande arbetet med att använda all tillgänglig vårdkapacitet i den nationella vårdförmedlingen har vi riktat in oss på patienter som har bröstcancer, prostatacancer och kolorektalcancer, för där ser vi att behoven är stora. Kan vi använda tillgänglig kapacitet ska vi göra det oavsett var i landet den finns. Det krävs många åtgärder.

Avvecklingen av minkuppfödning

Anf. 65 ELIN NILSSON (L):

Herr talman! Jag har en fråga till landsbygdsminister Peter Kullgren. Sverige har ett av världens bästa djurskydd, men ännu finns mer att göra. Minkuppfödningen är just ett sådant område. Här är kritiken ur ett djurskyddsperspektiv tydlig.

Vi i Liberalerna har under lång tid drivit på för att minkuppfödningen ska avvecklas. Det handlar om att minkar, som är vattenälskande och rörliga djur, inte får utlopp för sina naturliga beteenden när de hålls i bur – för att nämna något. Det är därför mycket glädjande att det nu finns ekonomiskt stöd för frivillig avveckling av minkuppfödning i den senaste budgetpropositionen.

För oss liberaler är detta ett viktigt första steg mot en permanent avveckling av minkuppfödningen i Sverige. Med anledning av detta blir min fråga till statsrådet: Vad gör statsrådet för bedömning avseende stödets effekter? Kommer antalet minkar som föds upp för sin päls att minska till följd av detta?

Anf. 66 Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD):

Herr talman! Ja, det tror jag, för parallellt med detta stöd kommer arbetet med att se över djurskyddslagstiftningen att inledas. Och syftet är att

Anf. 67 ELIN NILSSON (L):

Herr talman! Tack, landsbygdsministern, för svaret! Det låter hoppfullt. Men tänk om en frivillig avveckling ändå inte blir resultatet av detta stöd! En utredning kan ta tid, och det kan ta tid innan en ny lagstiftning är på plats. Därför undrar jag om landsbygdsministern är beredd att vidta ytterligare åtgärder innan lagstiftningen är på plats, självfallet under ordnade former, så att vi får se en permanent avveckling snabbare.

Anf. 68 Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD):

Herr talman! Nu har vi tagit fram detta stöd, som kommer att gälla under två år, så att dessa företag ska kunna ha en kontrollerad avveckling. När de två åren har gått – eller när lagstiftningen är på plats – finns det ingen möjlighet för de företag som avvecklas frivilligt att få några medel. Jag tror att det i sig också kommer att vara drivande. Nu är fönstret öppet för att få ersättning. Det är öppet en tid; sedan stängs det. Det är så vi har lagt upp denna modell, och jag tror att detta kommer att ha effekt.

Civilsamhället och det civila försvaret

Anf. 69 HELÉN PETTERSSON (S):

Herr talman! Min fråga går till ministern för civilt försvar, Carl-Oskar Bohlin. En bärande del i, för att inte säga en förutsättning för, ett starkt civilt försvar är ett starkt civilsamhälle. Det ser vi inte minst i Ukraina i dag. En befolkning som är välorganiserad bidrar i allra högsta grad till att stärka samhällsfunktioner i kris och krig. En välbildad befolkning är ytterst det som bär demokratin och som utgör motståndskraft mot desinformation.

Hur tänker sig ministern nu att Sverige ska kunna bygga ut, bygga upp och stärka det civila försvaret samtidigt som regeringen i sin budget brutalt och medvetet skär ned pengar och stöd till det svenska civilsamhället?

Anf. 70 Statsrådet CARL-OSKAR BOHLIN (M):

Herr talman! Tack, ledamoten, för frågan!

Låt mig börja med att klargöra att medlen till det civila försvaret också ökar kraftfullt i den budgetproposition som nu ligger. Vi ökar till exempel anslaget till Myndigheten för psykologiskt försvar, som ju i det tidevarv vi lever i har ett centralt och viktigt uppdrag när det gäller att bistå med stöd till organisationer och myndigheter för att hantera till exempel desinformation och påverkanskampanjer som Sverige i allt högre grad utsätts för. Naturligtvis är civilsamhället helt instrumentellt. Här konstaterar jag att till exempel våra frivilliga försvarsorganisationer har en stor och viktig roll att fylla. Det är verksamheter som vuxit efter den fullskaliga invasionen i Ukraina, och vi måste naturligtvis göra allt vi kan för att ge dessa organisationer förutsättningar att fortsätta växa.

Frågestund

Anf. 71 LEONID YURKOVSKIY (SD):

Herr talman! Jag riktar min fråga till sjukvårdsministern.

Att utsätta barn för religiösa ritualer där man tar bort frisk hud kring könsorganet tycker jag är etiskt tvivelaktigt i sig. Men efter tisdagens interpellationsdebatt om icke-medicinska omskärrelser undrar jag hur barnkonventionen kan förenas med regeringens i det här fallet något passiva hållning.

Enligt barnkonventionen ska en stat vidta alla effektiva åtgärder i syfte att avskaffa traditionella sedvänjor som är skadliga för barns hälsa. Detta efterlevs inte i dag.

Jag vill också beröra två invändningar mot ett förbud. Det ena gäller religionsfrihet. Friheten att utöva en viss religion, vilken som helst, innebär ju inte en frihet att få utföra ritualer på en annan människa. Det andra gäller påståendet att fler skulle fara illa vid ett förbud. Detta bygger på tron att vissa religiösa minoriteter skulle vara obenägna att följa svensk lag om ett förbud skulle införas. Det är både cyniskt och osäkert.

Jag vill vara uppriktig och säga att slutsatsen för mig är glasklar: Vi ska inte utföra förhudsritualer för barn inom svensk sjukvård. Därför är min fråga till statsrådet: Varför vill regeringen fortsätta att tillåta icke-medicinsk omskärelse för barn?

Anf. 72 Statsrådet ACKO ANKARBERG JOHANSSON (KD):

Herr talman! Ledamoten Andersson Garpvall och jag hade ett längre utbyte om detta i tisdags, och den debatten kan man lyssna på i sin helhet om man vill.

Den omskärelselag som tillkom 2001 var något som både den dåvarande regeringen och riksdagen fann vara en lämplig väg. Den var ett resultat av noggranna avvägningar mellan två viktiga värden. Nuvarande regering har inte för avsikt att förändra detta, utan den lagen ligger fast. Däremot är det viktigt att följa frågan och ha tillsyn.

Stopp för industrifiske av strömming i Östersjön

Anf. 73 ANDREA ANDERSSON TAY (V):

Herr talman! Vi har under lång tid hört larmrapporter om situationen för strömmingen i Östersjön. Det storskaliga industrifisket har till stora delar tömt havet på fisk, som har exporterats och blivit fiskmjöl. Samtidigt går det småskaliga kustnära fisket på knäna, och fiskare längs Östersjökusten vittnar om att de får upp allt färre och mindre fiskar. Bristen på strömming hotar hela Östersjöns ekosystem.

I enlighet med forskares rekommendationer har EU-kommissionen nu lagt fram ett förslag om fiskestopp för strömming i större delen av Östersjön. Forskare, miljöorganisationer och småskaliga fiskare är överens om att det är bråttom att stoppa industrifisket innan strömmingen är bortom räddning. Men många betonar också vikten av undantag för det småskaliga kustnära fisket.

Min fråga till landsbygdsministern är: Kommer regeringen i EU-förhandlingarna att verka för att stoppa industrifisket av strömming i Östersjön?

Prot. 2023/24:11
28 september

Frågestund

Anf. 74 Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD):

Herr talman! Sverige har, som ledamoten vet, länge drivit på för hållbara och på vetenskaplig grund satta kvoter för fisket.

Vi kan också konstatera att sill- och strömmingsbeståndet även påverkas av andra saker. Fisket är en given del, men det handlar också om förekomsten av predatorer – det kan vara annan rovfisk, det kan vara skarv och det kan vara sälar och så vidare.

Vi kommer att vara aktiva i förhandlingen och arbeta för hållbara kvoter i enlighet med den gemensamma fiskeripolitikens mål så att vi även i framtiden ska kunna ha surströmmingsberedning och ett kustnära fiske i Sverige. Det kommer att vara regeringens mål i de kommande förhandlingarna.

Budgetens effekter för Sisu Idrottsutbildarna

Anf. 75 ANNE-LI SJÖLUND (C):

Herr talman! Det är tydligt att folkbildningsorganisationerna är förtvivlade över de massiva neddragningar som regeringen nu ska genomföra. Vi i Centerpartiet är lika förtvivlade som studieförbunden.

Att slå sönder en så grundläggande del av vårt ideella fundament kommer såklart att få följdverkningar. I tider som dessa är folkbildningen och våra ideella organisationer och föreningar viktigare än någonsin.

Föreningslivet är på många håll det kitt som håller ihop det lokala samhället och tar ett stort lokalt ansvar. Hit hör även idrottsrörelsens studieförbund RF-Sisu. Inom idrottsrörelsen är oron lika stor som hos de andra studieförbunden. Men då det inte framgår av budgeten hur deras stöd ser ut vill jag fråga statsrådet Jakob Forssmed: På vilket sätt kommer neddragningarna att påverka Sisu och därmed idrottsrörelsen?

Anf. 76 Socialminister JAKOB FORSSMED (KD):

Herr talman! Jag delar frågeställarens uppfattning att civilsamhället är oundgängligt i ett gott samhälle. Vi gör också flera satsningar i budgeten som är riktade till civilsamhället. Det handlar om 100 miljoner permanent till civilsamhällets organisationer, särskilt riktat till dem som gör insatser bland utsatta människor i vårt land. Vi stärker tryggheten när det gäller trossamfunden och säkerheten kring dem, så att människor kan mötas och uttala sin tro i trygghet och säkerhet.

Vi gör också omfördelningar när det gäller utbildning. Vi stärker stödet till folkhögskolorna, men som frågeställaren säger gör vi neddragningar när det gäller studieförbunden. Där finns också en historik med en del underlag och annat som har visat sig inte vara korrekt. Det är en del av en kompromiss och en förhandling i regeringen, där det finns satsningar på civilsamhället och också omfördelningar till andra utbildningsinsatser.

Vad gäller RF-Sisu har inget beslut fattats i regeringen.

Effektiva klimatanpassningsåtgärder

Anf. 77 ELIN SÖDERBERG (MP):

Herr talman! Jag vänder mig till ministern för civilt försvar, och min fråga gäller klimatanpassning.

I budgeten för 2024 avvecklar regeringen medel till MSB för karteringar, konsekvensbedömningar och riskhanteringsplaner avseende klimatrelaterade översvämningar, ras, skred, värmeböljor och skogsbränder. Jag undrar om ministern för civilt försvar kan utveckla sin syn på behovet av karteringar och underlag från våra myndigheter för effektiva klimatanpassningsåtgärder i framtiden.

Anf. 78 Statsrådet CARL-OSKAR BOHLIN (M):

Herr talman! Tack, ledamoten, för frågan! Bedömningen är att behovet kvarstår, och det är också därför som MSB kommer att fortsätta att arbeta med de här frågorna. De specifika öronmärkta medel som försvinner i anslaget uppgår till 16,5 miljoner kronor, varav MSB under föregående år använde 10 miljoner kronor. Samtidigt ökar dock MSB:s totala anslag, och MSB har kvar uppdraget.

Vi räknar med att MSB kommer att fortsätta att arbeta med de här frågorna. Redan i december kommer man att leverera ett regeringsuppdrag som handlar om att skapa analysförutsättningar för kommuner att hantera och göra karteringar över stora mängder dagvatten till följd av skyfall, till exempel. Bedömningen är alltså att behovet kvarstår och att MSB kommer att fortsätta att arbeta med detta.

Länsstyrelserna och vargjaken

Anf. 79 KATARINA TOLGFORS (M):

Herr talman! Eftersom ledamoten Daniel Bäckström från Centerpartiet redan har varit inne på frågan om licensjakt på varg ska jag försöka att vinkla min fråga något.

I Örebro län, som är mitt hemlän, har länsstyrelsen landat i en kvot på tolv vargar som får avskjutas när säsongen börjar i januari 2024. För den norra delen av Örebro län är dock kvoten noll. Det är ett mycket vargtätt område.

Givet beslutet från länsstyrelsen, trots att regeringen, ministern och riksdagen har varit tydliga när det gäller en större kvot för avskjutning av varg och att vargstammen bör minska, är min fråga till landsbygdsministern: Sker det en dialog med länsstyrelserna nu när vi ser så kraftiga avvikelser från riksdagens beslut?

Svaret tidigare här var att man kommer att ge nya direktiv, men kommer det att ske en dialog däremellan? Kan ministern utveckla detta?

Anf. 80 Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD):

Herr talman! Jag tackar för frågan.

Som ansvarig minister kommer jag självklart att fortsätta att ha en dialog med de myndigheter som ligger under mitt politiska ansvar och givetvis även med landshövdingarna. Jag kommer givetvis att ställa frågor om licensjakten, precis som jag gjorde förra gången när jag träffade lands-

hövdingarna och följde upp vad som fungerat bra respektive mindre bra med den föregående licensjakten.

Hur många vargar som får fällas beslutas av länsstyrelserna, som grundar sina beslut på gällande regler, vilka Naturvårdsverket nu har fått i uppdrag att ändra. Jag varken kan eller får uttala mig om de beslut som fattats.

Däremot kan jag konstatera att regeringens vilja och politiska mål är att minska vargstammen, och det är just därför vi har gett nya uppdrag om detta.

Psykisk ohälsa hos barn och unga

Anf. 81 MATHIAS BENGTTSSON (KD):

Herr talman! För många barn och unga är det en självklarhet att må bra, men för andra är det en ständig kamp. Många vittnar om en vardag med oro för framtiden, ofrivillig ensamhet, mobbning och kropp- och beteendeeideal som skapar ångest och osäkerhet.

Denna utveckling har pågått under lång tid och är djupt oroande. Andelen ungdomar som uppger att de känner sig nere har fördubblats de senaste 20 åren. Allt fler söker vård för psykisk ohälsa, och den vanligaste dödsorsaken bland unga i dag – den vanligaste orsaken till att föräldrar får begrava sina barn – är självmord.

Alla förstår att det är mycket som behöver göras på bred front här, men jag undrar ändå om socialministern skulle kunna berätta om något av alla de steg som regeringen tar för att vända utvecklingen.

Anf. 82 Socialminister JAKOB FORSSMED (KD):

Herr talman! Jag tackar för frågan.

Det första är naturligtvis att människor behöver få vård i tid. Vi i regeringen satsar rekordmycket på att korta köerna till barn- och ungdomspsykiatri, men det krävs också att regionerna prioriterar detta och ser till att så många som möjligt får möjlighet till hjälp och inte behöver vänta. Dessutom ska man kunna hitta rätt. Många är frustrerade över att det är svårt att hitta till rätt instans för att få hjälp när man kanske är desperat. Men vi kommer inte att kunna vårda bort alla problem, utan vi måste göra mycket mer.

Det är en sak som gnager lite i mig, och det är skärmarna – hur de tränger ut annat, hur de tränger ut sömn, som är viktigt för att må bra, hur de tränger ut fysisk aktivitet, som har koppling till den psykiska hälsan, och hur de tränger ut relationer. Inte minst har vi allt innehåll som bara sköljer över barn och unga och som de ska sortera själva på ett sätt som inte alltid är rimligt.

Varghybrider

Anf. 83 TOMAS KRONSTÅHL (S):

Herr talman! Min fråga går till landsbygdsminister Kullgren. Vi står inför ett växande problem när det gäller så kallade varghybrider, alltså korsningar mellan hund och varg.

Varghybriden är en företeelse som inte bara berör människors säkerhet utan även påverkar balansen i naturen. En varg i det vilda är oftast väldigt

skygg och drar sig undan från människor, medan en varghybrid har hundgener som kan locka den att närma sig människor och tamdjur, vilket kan och vid flera tillfällen har visat sig leda till riktigt otäcka och farliga situationer. Det gör hybriderna direkt olämpliga som husdjur.

Regelverket för dessa varghybrider är i dag bristfälligt, vilket gör det mycket svårt att hantera och tillämpa. I Sverige är det exempelvis inte tillåtet att ha hybrider som kommer från de första fyra generationerna efter en korsning mellan varg och hund. Det innebär att det är mycket svårt, för att inte säga omöjligt, för myndigheterna att spåra och bevisa.

Avser ministern och regeringen att ändra lagen och stoppa dessa farliga hybrider?

Anf. 84 Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD):

Herr talman! Tack så mycket för frågan, ledamoten!

Denna relativt nyligen aktualiserade fråga gör mig djupt bekymrad. Många gånger handlar det om oansvariga hundägare som orsakar olika hundrelaterade problem i vårt samhälle. Ett felaktigt beteende kan utvecklas hos alla hundraser, men det är klart att det finns raser, eller i det här fallet hybrider, som kan orsaka ännu större skada.

Alla djur är inte lämpliga att ha som sällskapsdjur på grund av deras egenskaper och naturliga instinkter. De lagar och bestämmelser som finns i dag syftar till att man inte ska ha varghybrider med alltför stor inblandning av varg. Hela tanken med regelverket är ju att det ska ske en utfasning, vilket Jordbruksverket har varit tydliga med i kommunikationen om detta.

Om Jordbruksverket anser att nuvarande regler inte lever upp till målet för regelverket är det klart att jag är öppen för att titta på det.

Idrotten och gängbrottsligheten

Anf. 85 ANGELIKA BENGTTSSON (SD):

Herr talman! Agenter utan licenser och med koppling till gängkriminalitet utgör ett växande problem inom svensk fotboll. Detta rapporterade Svenska Dagbladet under veckan. Vi vet dessutom att matchfixning genomförs av gängkriminella för att tjäna och tvätta pengar.

I går hade vi en skjutning, återigen kopplad till gängkriminalitet, mitt under pågående idrottsträning. Med tanke på den ökade gängkriminaliteten i vårt samhälle, som dagligen gör sig påmind genom alla skjutningar och numera sprängningar, är det inte konstigt att även idrotten dras in.

Hur ska ministern med ansvar för idrott säkerställa att de kriminella håller sig borta från idrotten, en plats som ska vara en frizon för våra barn och unga?

Anf. 86 Socialminister JAKOB FORSSMED (KD):

Herr talman! Jag tackar för frågan.

Det som skedde på idrottsplatsen är helt förfärligt. Barn måste kunna åka till sina träningar utan att hamna i omklädningsrum för att ta skydd.

Frågeställaren har rätt i att de kriminella gängen söker sig överallt där det finns möjligheter och pengar. Vi gör nu en stor satsning på Spelinspektionen för att bättre kunna beivra matchfixning. Det är ett djupt

problem för idrotten när detta förekommer, och det slår mot idrottens värderingar.

Vi i regeringen bedriver ett aktivt arbete när det gäller Macolinkonventionen, som skulle göra arbetet ännu mer kraftfullt i det här avseendet. Vi tittar naturligtvis också på andra åtgärder, och jag vet att också Fotbollförbundet jobbar aktivt med frågan om agentverksamheten, både nationellt och internationellt.

Prot. 2023/24:11
28 september

Frågestund

Totalförsvaret och den lokala beredskapen

Anf. 87 OSKAR SVÄRD (M):

Herr talman! Min fråga riktar sig till ministern för civilt försvar. Den nuvarande regeringen stärker försvaret kraftigt. Det militära försvaret får en rekordhöjning med 27 miljarder, och budgeten blir tre gånger så stor som den var 2014.

Vi ser att civilplikten ska återaktiveras och att näringslivet involveras alltmer i uppbyggandet av det civila försvaret. Men den kanske viktigaste frågan och den fråga som ligger våra medborgare närmast är den om lokal beredskap.

Kommuner och regioner har ett stort ansvar för att totalförsvaret ska fungera. Det handlar om skyddsrum, beredskapslagring, uppbyggnad av organisationer för krig och kris och mycket annat. I mitt hemlän Örebro ser kommunernas möjligheter olika ut, precis som i resterande delar av Sverige.

Mot bakgrund av detta vill jag fråga statsrådet: Hur avser statsrådet att förstärka kommuners och regioners beredskap framgent givet behovet av ett förstärkt totalförsvaret?

Anf. 88 Statsrådet CARL-OSKAR BOHLIN (M):

Herr talman! Tack, Oskar Svärd, för en mycket viktig fråga! Precis som ledamoten poängterar uppstår förmågan i det civila försvaret många gånger längst ut i systemet, det vill säga där det offentliga möter den enskilda medborgaren. När det gäller förmågan att ha kontinuitetsplanering, reservkraft, nödvattenplaner etcetera ligger mycket av detta arbete hos kommunerna.

Just därför går regeringen fram i budgetpropositionen för 2024 med en förstärkning till kommunerna. Det är en tydlig resursökning som syftar till att stärka arbetet med just civilt försvar i kommunerna, mot den dimensionerande nivån höjd beredskap. Vid sidan av de generella tillskott, generella statsbidrag, på runt 10 miljarder kronor som ges till kommunerna riktar vi också särskilda pengar – 150 miljoner kronor – till kommunernas arbete med beredskap.

Civilsamhällets roll i arbetet mot den grova brottsligheten

Anf. 89 TORSTEN ELOFSSON (KD):

Herr talman! Jag har en fråga till statsrådet Jakob Forssmed. Det är en fråga som säkert är på allas läppar i dag, nämligen den allt grövre brottslighet som vi ser och den våldsspiral som snurrar fortare och fortare.

Polisen vittnar i dag om att allt fler barn utnyttjas och dras in i denna våldsvåg och att gängkriminella uppvaktar och lockar unga att utföra dåd som sprängningar och skjutningar.

Erfarenhet och forskning talar för att den rekrytering som sker kan brytas. Men det krävs en mobilisering av samhället totalt, från civilsamhället, från det offentliga och från det privata. Kriminologer lyfter fram och talar om den bärande triangeln – tre hörnstenar. Det är det privata, alltså familjen, det offentliga och civilsamhället. I Sverige har vi under lång tid förlitat oss på det offentliga.

Min fråga är: Hur stärker vi samverkan med civilsamhället och det offentliga, och hur kan vi ge barnen i de utsatta områdena framtidshopp?

Anf. 90 Socialminister JAKOB FORSSMED (KD):

Herr talman! Vi behöver på kort sikt slå tillbaka mot de kriminella med rättsväsendets fulla kraft, så att barn kan ta sig säkert och tryggt till träningen. Det är en grund för att det civila samhället över huvud taget ska kunna verka. Sedan gör vi en lång rad insatser för att hindra nyrekryteringen, till exempel föräldrastöd. Vi vet att det är oerhört effektivt att ge föräldrar bättre verktyg för att kunna hjälpa sina barn i en tuff och svår värld.

Vi satsar också 100 miljoner kronor särskilt på idrott i utsatta områden för att föreningar ska kunna ha en större närvaro och erbjuda andra gemenskaper där man ser barn och säger: Välkommen hit! Vi har saknat dig. Här är du älskad. Här får du vara tillsammans med närvarande vuxna.

Vi behöver konkurrerande och starka kraftfält till det som gängen erbjuder. Och där är civilsamhället en nyckel.

Vi kommer också att införa ett fritidskort som ger inte minst dem som har sämre ekonomiska förutsättningar möjlighet att delta i idrott och annat föreningsliv.

Budgetanslagen till klimatanpassning

Anf. 91 HELÉNE BJÖRKLUND (S):

Herr talman! Min fråga går till ministern för civilt försvar.

Ett av de områden som just nu är högaktuellt inom ministerns ansvarsområde handlar om konsekvenserna av klimatkrisen. Regeringens egen expertgrupp har sagt att anslagen behöver bli större för att både kartlägga och klimatanpassa landet.

I år har vi sett hur stormar, regn, bränder och torka har slagit hårt mot olika delar av Sverige. Skogsägare, bönder, kommuner och privatpersoner har fått se stora delar av sina livsgärningar gå förlorade.

Svaret från regeringen på detta blir kapade resurser. En tredjedel av anslagen till ministerns egen myndighet MSB har tagits bort. En av cheferna på MSB uttalade sig i DN och sa: Vi förstår inte alls. Vi blev helt överraskade.

Därför vill jag fråga ministern hur han ser på denna enorma minskning. Vem ska göra jobbet? Ska ni lägga över även detta på regioner och kommuner?

Anf. 92 Statsrådet CARL-OSKAR BOHLIN (M):

Herr talman! Nu tror jag att vi får börja med att hålla tungan rätt i munnen. MSB:s totala anslag för 2024 uppgår till 1,7 miljarder kronor, och det är alltså fråga om en besparing på 16 miljoner kronor från ett specifikt anslag av vilka 10 miljoner kronor användes under förra året. Detta uppdrag ligger fortfarande kvar på MSB. MSB kommer fortfarande att ägna sig åt detta.

Sedan ska vi inte blanda ihop äpplen och päron här. De resurser som går till kommunerna och som kommunerna kan söka för att göra förändringar – klimatanpassningsåtgärder – ökar från 485 miljoner kronor till 507 miljoner kronor under nästa år, det vill säga i budgetpropositionen för 2024.

Halmstads flygplats som beredskapsflygplats

Anf. 93 LARS LARSSON (SD):

Herr talman! Min fråga går också till statsrådet Carl-Oskar Bohlin.

Beredskapsflygplatser utgör en viktig grundsten i det svenska totalförsvaret. Beredskapsflygplatserna är viktiga för brandflyget, ambulansflyget, kustbevakningen och det militära försvaret. Därför är det problematiskt med län som blir utan.

Förra året meddelade regeringen att Halmstads flygplats skulle designas som en beredskapsflygplats, en utveckling som har eftersträövats under flera års tid med tanke på Hallands strategiska läge med stora hamnar, ett stort regemente och viktiga förbindelser.

Bara några månader senare kom uppgifter om att regeringens utredare föreslår att Halmstads flygplats nyvunna status som beredskapsflygplats skulle slopas.

Staten behöver agera långsiktigt och förutsägbart. Samtidigt anser vi sverigedemokrater att den statliga krisberedskapen behöver finnas tillgänglig i samtliga län.

Därför är min fråga till statsrådet om han i dag kan ge något besked om framtiden för Halmstads flygplats som en beredskapsflygplats.

Anf. 94 Statsrådet CARL-OSKAR BOHLIN (M):

Herr talman! Jag tackar frågeställaren för frågan.

Frågan om beredskapsflygplatser är lokaliserad hos bostads- och infrastrukturminister Andreas Carlson. Men det som jag kan säga generellt är att man inte bör blanda ihop slutsatser i en utredning som just nu är under beredning med frågan om vilka flygplatser som kommer att vara beredskapsflygplatser i framtiden.

Det som jag kan säga generellt är att regeringen i budgetpropositionen för 2024 går fram med en satsning på just beredskapsflygplatserna för att möjliggöra att fler flygplatser får status som beredskapsflygplatser.

Precis som frågeställaren säger är beredskapsflygplatserna en mycket viktig och fundamental del av den infrastruktur som bygger vår beredskap starkare.

HPV-relaterad cancer hos pojkar och män

Anf. 95 JESPER SKALBERG KARLSSON (M):

Herr talman! Min fråga går till sjukvårdsminister Acko Ankarberg Johansson.

Cancer är den näst dödligaste sjukdomen i Sverige och är på väg att bli den dödligaste. Det är en dyster utveckling. Samtidigt vet vi att vissa cancerformer faktiskt kan förebyggas. Genom HPV-vaccinering av unga tjejer har livmoderhalscancer nästan utrotats. Samtidigt vet vi att HPV-viruset också kan drabba unga pojkar och män.

Min fråga är: Vad kan regeringen göra för att färre pojkar och män ska drabbas av HPV-relaterad cancer?

Anf. 96 Statsrådet ACKO ANKARBERG JOHANSSON (KD):

Herr talman! Jag tackar ledamoten för frågan.

Det är faktiskt alldeles fantastiskt att man med ett vaccin kan slippa cancer. Och just HPV-relaterad cancer är den enda där vi har detta läge just nu, och därför ska vi använda alla resurser vi har för att vi ska kunna eliminera denna sorts cancer.

Sedan ett par år tillbaka erbjuds unga pojkar detta vaccin i årskurs 5. Nu har regeringen gett ett uppdrag om att man också ska titta på hur vi kan göra en catch-up-vaccinering, alltså komplettera den till äldre män men också till män som har sex med män eftersom det där finns en större risk för cancer. Detta uppdrag har getts, och jag hoppas att få besked om vad det kostar och hur det kan gå till och återkomma. Om vi kan eliminera HPV-relaterad cancer ska vi göra det.

Budgetmedel till hälso- och sjukvården

Anf. 97 YASMINE BLADELIUS (S):

Herr talman! Samtidigt som vårt land skakas av det fruktansvärda och besinningslösa våldet med skjutningar och sprängningar skakar också vår gemensamma välfärd rejält. Sjukvården står inför en oerhört tuff ekonomisk situation, och läkare, sjuksköterskor och undersköterskor vittnar om en helt ohållbar situation. Det är många som har varnat för denna situation och som vädjat till regeringen.

Nu kommer fler och fler besked från regioner runt om i Sverige. Stora varsel och neddragningar väntar i en redan mycket hårt ansatt hälso- och sjukvård i en redan mycket svår tid i vårt land.

Regeringens budget för kommande år är ett svek mot all sjukvårdspersonal, mot alla kommuner och mot alla regioner och lämnar ett budgethål i välfärden som motsvarar 15 388 undersköterskor.

Jag vill därför fråga sjukvårdsminister Acko Ankarberg Johansson om hon anser att hon och regeringen har lagt fram en budget som motsvarar regionernas behov.

Sveriges Kommuner och Regioner har inte definierat behovet, utan man har talat om hur mycket man går med underskott. Det man krävde var besked, och det har regeringen gett.

Det finns en orimlighet i att man som direktvald regionpolitiker med beskattningsrätt kan lägga en budget och sedan förutsätta att staten ska gå in och kompensera för differensen om inte intäkter och utgifter går ihop. Detta är inte heller vad SKR har begärt; de har inte begärt att vi ska kompensera för rubbet.

Det har dock varit nödvändigt, anser regeringen, att gå in och stödja alla regioner. Vi har gjort det med ett särskilt sektorsbidrag. Totalt är det 16 miljarder som går till sjukvården. Detta är nödvändiga pengar för att man ska klara situationen.

I Region Skåne har regionledningen dessutom valt att använda alla de verktyg som finns. Om man sedan tidigare har överskott kan man använda dessa pengar för att jämna ut konjunkturen. Man kan till och med budgetera för underskott när man har tillfälliga kostnader som inflationen påverkar, och just nu är det inflationen som påverkar pensionskostnaderna.

Detta gör man i Region Skåne. Det är dock oklart om Socialdemokraterna kommer att stödja det eller i stället vilja ha besparingar.

Ett nationellt vaccinationsprogram för äldre

Under sommaren godkändes två vacciner mot RS-virus för personer från 60 år. Nu rekommenderar Folkhälsomyndigheten vaccination till personer som är 75 år eller äldre. Myndigheten har utrett sjukdomsördan och sett en ökad risk för allvarlig RS-infektion som leder till sjukhusvård eller död bland personer från 70 år. Rekommendationen gäller även personer som är 60-plus och har vissa kroniska sjukdomar.

Det är ett problem att äldre som rekommenderas att vaccinera sig för olika tillstånd inte känner att de får kännedom om just detta. Det finns en pågående utredning om denna fråga som ska redovisas den 19 januari 2024.

Sverigedemokraterna ser positivt på ett nationellt vaccinationsregister för äldre. Hur ser ministern på ett nationellt vaccinationsprogram för äldre för att säkerställa deras välmående?

(TALMANNEN: Jag har fått besked om att socialminister Jakob Forsmed från Kristdemokraterna svarar på frågan.)

Herr talman! Vad är vackrare i världen än verkningsfulla vacciner i vården? Det är oerhört positivt att det äntligen har kommit ett vaccin mot RS-virus. Folkhälsomyndigheten har gjort en utredning och baserat på den tagit fram en rekommendation. Nu är det upp till regionerna att fatta beslut om detta, men rekommendationen ger möjlighet att fatta beslut för en god och jämlik hälsa samt en likvärdig bedömning i regionerna. Detta är i grunden väldigt bra.

Vi får återkomma till frågan om nationella vaccinationsprogram när utredningen, som leds av Anders Tegnell, har lämnat sina förslag och gjort sina bedömningar av behovet av särskilda vaccinationsprogram för vissa grupper i den vuxna befolkningen såsom äldre personer. Det är klart att detta är ett spännande område som vi säkert har skäl att återkomma till.

Tillgången till barn- och ungdomspsykiatri

Anf. 101 MALIN HÖGLUND (M):

Herr talman! Min fråga går till socialminister Jakob Forssmed.

Varför mår vi så dåligt när vi har det så bra? Tillgången till bup ska inte behöva vara ett lotteri och ska inte bero på vilken region du bor i, hur nära ett sjukhus du bor eller hur många personer som tas emot den dagen.

Behöver alla söka sig till bup, eller kan man klara av det via skolhälsovården?

Min fråga är: Hur kan tillgången till bup säkerställas så att de barn och unga som är i behov av vård får vård inom rimlig tid?

Anf. 102 Socialminister JAKOB FORSSMED (KD):

Herr talman! Jag tackar Malin Höglund för frågan.

Det är djupt otillfredsställande med både de långa väntetiderna och de stora skillnaderna i väntetider mellan regionerna. Därför satsar regeringen mycket pengar på att korta köerna. Regeringen ställer också krav på att regionerna förbättrar sig. Det handlar om att regionerna ska bli bättre både när det gäller första besöket och när det gäller behandling och utredning.

Jag tror också att det är helt nödvändigt att regionerna ändrar sitt arbetssätt och ser till att träffa fler. De regioner som har gjort detta har kunnat korta köerna och har även i många fall kunnat få bättre bedömningar. Det är en grundförutsättning för att klara detta.

Som frågeställaren var inne på kommer vi dock inte att kunna behandla bort all psykisk ohälsa. Vi måste göra mer i skolhälsovården. Vi måste också göra som en del civilsamhällesorganisationer nu gör. Två församlingar i Svenska kyrkan i Stockholm öppnar tillsammans med Tim Bergling Foundation en samtalsmottagning för att säga till barn och unga: Vuxenvärlden finns här! Vi lyssnar på dig!

Det handlar också om vilket ansvar var och en av oss kan ta. Finns det någon ungdom i vår närhet som vi kan ta lite extra ansvar för?

Samverkan mot gängvåldet

Anf. 103 EVA LINDH (S):

Herr talman! Våldet eskalerar i Sverige. Varje dag sker det nya skjutningar och nya sprängningar. Man känner verkligen med dem som drabbas. Jag vet också hur det känns.

I tisdags inträffade en kraftig sprängning i Linköping. Även för fyra år sedan skedde det en väldigt kraftig sprängning. Jag kommer ihåg känslan av att tryckvågen träffar en, ljudet av sprängningen, ljudet av fönster som krasar och oron för hur ens egna barn har drabbats när fönstren har ramlat ned över dem.

Det här sprider oro, rädsla och otrygghet. Det är kris nu. Det borde vara nog. Vi borde samlas.

Min fråga till socialminister Jakob Forssmed är: Borde vi inte samlas nu – tillsammans – för att ta tag i detta och komma åt det eskalerande våldet?

Prot. 2023/24:11
28 september

Frågestund

Anf. 104 Socialminister JAKOB FORSSMED (KD):

Herr talman! Jag vill rikta ett särskilt tack till Eva Lindh för att hon på det här sättet redogjorde för detta i sin fråga. Det här är någonting som vi behöver påminna oss om så att vi inte blir avtrubbade inför denna förfärliga situation som drabbar bostadsområden och som drabbar enskilda personer och familjer på ett genomgripande sätt i deras liv. Det skär bort deras frihet och trygghet från kroppen, och det är helt oacceptabelt.

Det är klart att alla goda krafter ska samlas för att göra precis allt som går att göra vad gäller detta.

Det är inte tid att peka finger nu. Många av de åtgärder som vi nu planerar för borde ha vidtagits för länge sedan, men från regeringens sida kommer vi att göra precis allt vi kan. Det är bra om det finns bred uppslutning kring detta. Vi tar förstås också emot ytterligare tankar och idéer om vad man kan göra här och nu. Allt behöver ligga på bordet i det här läget.

Licensjakten på varg

Anf. 105 MATTIAS ERIKSSON FALK (SD):

Herr talman! Under föregående vecka fick vi besked från länsstyrelserna om nästa års licensjakt på varg – 36 vargar får skjutas. Det var många människor som kände förtvivlan och uppgivenhet när nästa års kvot meddelades, och reaktionerna har varit många.

Det finns cirka 400 vargar i Sverige i dag. Sverigedemokraterna tycker därför att det är olyckligt att myndigheterna har beslutat om en så låg kvot för licensjakt på varg trots riksdagens fastställda nivå om 170–270 vargar i Sverige.

För att upprätthålla demokratin är det självklart att myndigheternas beslut ska ligga i linje med de av riksdagen fattade besluten. Jag vill därför fråga landsbygdsministern vad regeringen gör för att licensjakten på varg år 2025 ska ligga i linje med riksdagens beslut.

Anf. 106 Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD):

Herr talman! Jag tackar ledamoten för frågan.

Regeringen skärper det uppdrag som Naturvårdsverket har haft för att svara på hur referensvärdet kan ligga i den lägre delen av det intervall som riksdagen har beslutat om, det vill säga 170–270 vargar. Just för att det ska kunna få effekt till jakten 2025 har regeringen också tidigare lagt detta uppdrag så att det ska redovisas den 30 juni 2024.

Som jag sa förut kan jag förstå frustrationen. Jag kan förstå ifrågasättandet när både riksdagen och regeringen har uttalat sig så tydligt. Vi i denna kammare vet dock hur detta fungerar. Man kunde ha lagt ut detta uppdrag betydligt tidigare – då skulle läget ha varit ett annat. Tidigare regeringar kunde ha gjort det.

Vi har lagt fram detta så snabbt vi har kunnat. Vi har också minskat tiden så att det ska kunna få effekt till 2025.

Cybersäkerheten

Anf. 107 HELENA BOUVENG (M):

Herr talman! Trots att Sverige är ett av världens mest digitaliserade länder låg intresset för investeringar i cybersäkerhet lågt på den förra regeringens prioriteringslista. Det var minst sagt förvånande då hotbilden varit och fortsätter att vara väldigt hög. Vi såg ett tydligt exempel på detta när Kalix kommun blev utsatt för en hackerattack i december 2021 som gjorde att hemtjänst och hemsjukvård inte kom in i sina viktiga system med medicinlistor, personalscheman med mera. Denna sårbarhet kunde ha lett till mänskligt lidande och kostade Kalix kommun 2,5 miljoner kronor. Detta är ett exempel av många i vår cybersäkerhetsskuld.

Därför vill jag fråga statsrådet Carl-Oskar Bohlin: Vad har regeringen gjort för att stärka cybersäkerheten? Hur avser statsrådet att beta av den cybersäkerhetsskuld som den förra regeringen upparbetade?

Anf. 108 Statsrådet CARL-OSKAR BOHLIN (M):

Herr talman! Jag tackar Helena Bouveng för en mycket angelägen fråga. Helena Bouveng sätter fingret på att dagens samhälle är exponerat för helt nya sårbarheter i och med den tvärspektoriella hotbild som skapas i cyberdomänen mot civil infrastruktur och samhällskritisk verksamhet. Precis som Helena Bouveng är inne på är detta en fråga som under lång tid inte har haft tillräckligt hög prioritet. Sverige digitaliserades tidigt, vilket gör att vi i dag på många håll har en föråldrad infrastruktur.

Regeringen går nu fram med krafttag. Vi satsar i budgeten för 2024 ytterligare pengar på MSB:s arbete med cybersäkerhet och informations-säkerhet. Vi tar ett nytt tag när det gäller det nationella cybersäkerhetscentret, och vi inför en efterlängtd satsning på ett cybercampus för att få ett bättre samarbete mellan akademi, näringsliv och stat.

En minskad vildsvinsstam

Anf. 109 MALIN LARSSON (S):

Herr talman! Den 6 september i år konstaterades Sveriges första fall av afrikansk svinpest. Vi befinner oss i ett allvarligt läge, och det är av största vikt att smittan inte sprids vidare bland vildsvin eller till våra tamgrisar, vilket skulle få katastrofala konsekvenser. Många hjälps nu åt i det drabbade området; bland andra gör våra jägare en enorm insats.

Vi socialdemokrater lade under förra mandatperioden fram ett vildsvinspaket för att få en vildsvinsstam i balans och för att mer vildsvinskött skulle serveras på våra tallrikar. Det gav resultat, och de senaste åren har stammen minskat med en tredjedel.

Nu finns det förslag på att minska stammen drastiskt, och därför frågar jag: Hur ser landsbygdsminister Peter Kullgren på hemställan från LRF om att minska vildsvinsstammen med 90 procent?

Anf. 110 Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD):
Herr talman! Jag tackar Malin Larsson för frågan.

Prot. 2023/24:11
28 september

Jag kommer inte i detta läge att gå in i en sifferexercis om procenttal när det gäller hur stor vildsvinsstam Sverige ska ha. Men som ledamoten säger har vildsvinsstammen minskat, delvis på grund av politiska åtgärder. Regeringen har också utökat paketet, bland annat för att jägare ska kunna avyttra vildsvinskött. Det ligger nog i de flesta jägares natur att när frysen är full slutar man skjuta. Men om köttet kan avyttras kan jakten möjligtvis öka. Man behöver också titta på de tekniska hjälpmedlen, för det är en komplicerad jakt.

Vi har kommit en bit, men är det möjligt att gå längre? Jag för just nu en dialog med departementet, och vi återkommer.

Frågestund

Medel till hälso- och sjukvården

Anf. 111 SOFIA AMLOH (S):

Herr talman! SD-regeringen kastar in Sverige i en djup sjukvårdskris när regionerna får för lite resurser. Min hemregion Sörmland var först ut i går med att massvarsla 700 personer. Sörmlands moderata regionsstyrelseordförande har pekat på krisen och vädjat till sina partiföreträdare i regeringen, statsministern och finansministern, och det kristdemokratiska regionrådet har gjort detsamma till statsrådet Ankarberg Johansson – men utan resultat visade det sig när budgeten presenterades i förra veckan.

Varför förmår inte SD-regeringen att prioritera den redan mycket hårt pressade vården? Detta kommer att få allvarliga konsekvenser för personal och patienter.

Anf. 112 Statsrådet ACKO ANKARBERG JOHANSSON (KD):

Herr talman! Jag tackar ledamoten för frågan.

Det är riktigt tufft i regionerna, och det beror på det pensionsavtal de har tecknat. Avtalet är jättebra för personalen men räknas upp med KPI, och redan i somras beslutades det att det räknas upp med 9,14 procent nästa år – detta trots att inflationen långsamt går ned, vilket visar att regeringens politik med återhållsam budget ger effekt. Regionerna tvingas dock betala denna kostnad för hela nästa år, vilket belastar deras ekonomi. Det är en tillfällig kostnad, men den behöver hanteras.

Regeringens budget till sjukvården är på drygt 16 miljarder, så att påstå att det inte kommer några pengar är direkt fel. Av dessa 16 miljarder valde vi att lägga ett särskilt sektorsbidrag på 3 miljarder som sjukvården kan använda direkt och generellt in i verksamheten, och jag förstår att det behöver användas för att betala pensionskostnaderna. De direktvalda regionpolitikerna med beskattningsrätt behöver detta stöd så att de kan hantera sin budget. Det är tufft i Sörmland och på många andra håll. Men kloka politiker hittar en bra avvägning genom att använda tidiga pengar, budgetera för underskott och använda regeringens pengar så att det nästa år ändå fungerar någorlunda väl i enlighet med lagen.

Frågestunden var härmed avslutad.

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 15.16 på förslag av talmannen att ajournera sammanträdet till kl. 15.30, då en särskild debatt om den afrikanska svinpesten skulle äga rum.

Återupptaget sammanträde

Sammanträdet återupptogs kl. 15.30.

Särskild debatt om den afrikanska svinpesten

§ 9 Särskild debatt om den afrikanska svinpesten

Anf. 113 DANIEL BÄCKSTRÖM (C):

Herr talman! Jag vill börja med att tacka för att vi får ha denna viktiga debatt i kammaren i dag om en fråga som rör många olika dimensioner i vårt samhälle.

Afrikansk svinpest är en mycket allvarlig virussjukdom. Den drabbar både tamgrisar och vildsvin och har sitt ursprung söder om Sahara. Vi har sett den spridas kraftigt undan för undan. Den kom till Europa 2014, och nu är den i Sverige. Sedan den 6 september har totalt 41 fall konstaterats. En smittad zon har upprättats.

Situationen är mycket allvarlig. I förlängningen kan detta beröra både Sveriges försörjningstrygghet och landets samlade krisberedskap. Det berör jordbruk, grisproduktion, skogsbruk och jakt men också övriga samhället. Det handlar inte minst om ersättningsfrågor när det gäller många entreprenörers situation.

Centerpartiet tackar för möjligheten att ha denna debatt. Vi ser att mycket behöver göras.

Anf. 114 Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD):

Herr talman! Jag vill börja med att tacka för möjligheten att diskutera denna fråga inte bara i miljö- och jordbruksutskottet utan även här i kammaren. Det ger oss möjlighet att belysa den speciella situation som utbrottet av den afrikanska svinpesten har försatt Sverige i.

Afrikansk svinpest är en mycket smittsam virussjukdom som drabbar såväl tamgrisar som vildsvin. Dödligheten ligger nära 100 procent. Det är oklart hur smittan har kommit till Sverige och hur vildsvinen har kommit i kontakt med smittan, men den mänskliga faktorn har sannolikt haft betydelse.

Om smittan skulle sprida sig till andra delar av Sverige är det ett stort hot, inte bara mot vår grisuppfödning utan också mot stora delar av vår livsmedelsproduktion och vår handel. Därför har svenska myndigheter, i synnerhet Statens veterinärmedicinska anstalt och Jordbruksverket, under flera år arbetat med förberedelser för en tänkbar smitta. De startade snabbt upp den krisorganisation som krävs för att begränsa och bekämpa smittan.

Belgien och Tjeckien har lyckats bekämpa smittan. Vi i Sverige använder i vårt arbete de modeller som de har utvecklat för att begränsa och förhoppningsvis utrota smittan från vårt land. Men det kommer att ta tid.

Det har i dag gått lite mer än tre veckor sedan det första positiva fallet. I Belgien tog det nästan två år innan landet förklarades fritt från svinpest.

Vi ska lära av andra länder. Under förra veckan hade vi besök av tre experter från andra medlemsstater som tillsammans med EU-kommissionen var här för att ge stöd och hjälp. De berömde våra myndigheter för att ha agerat helt i enlighet med den tillgängliga kunskap som finns för att ha störst chans att bekämpa sjukdomen.

Herr talman! I berörda kommuner ligger en nära 100 000 hektar stor zon med långtgående restriktioner. Det är restriktioner som behöver följas om vi ska kunna slå ut smittan innan den sprider sig. Men samtidigt skapas mycket oro och problem i lokalområdet.

Den 11 september besökte jag Fagersta och gjorde besök inom flera områden. Jag talade med bland annat grisproducenter, skogsentreprenörer, lantbrukare, kommunala företrädare, myndighetspersoner, jägare och skogsägare. Jag är glad att kunna konstatera att man lokalt sluter upp kring det gemensamma arbetet. Varje dag görs stora och goda insatser i restriktionsområdet för att bekämpa smittan. Jag vill tacka var och en som har varit med och dragit sitt strå till stacken.

Arbetet börjar ge resultat. Jordbruksverket och SVA har identifierat vad de kallar för ett kärnområde, det vill säga det område inom vilket smittan troligtvis startade. Att kunna isolera kärnområdet är ett första steg mot en snar återgång till ett normaltillstånd i större delar av området. Därför ska området på sikt avgränsas med stängsel och naturliga barriärer för att hålla smittade vildsvin inne och osmittade djur ute. Därefter kan myndigheterna på sikt ha möjlighet att ändra restriktioner utanför kärnområdet och tillåta vissa verksamheter.

Med ihärdigt och hårt arbete på alla nivåer och ett engagerat civilsamhälle kan vi bli helt fria från smittan. Vi är på rätt väg.

Anf. 115 SOFIA SKÖNNBRINK (S):

Herr talman! Det är tufft nu – krig i Europa, klimatkris, extremväder, rekordhöga livsmedelspriser och nu det första utbrottet av afrikansk svinpest i Sverige.

Vårt land har god beredskap för att hantera smittsamma djursjukdomar. Och vi har under flera år arbetat förebyggande för att inte få in afrikansk svinpest i Sverige. Vi har bland annat kontrollerat importen och exporten av grisar, och vi har utbildat lantbrukare och även övervakat vildsvinspopulationen. Det var därför med stor sorg jag tog del av nyheten att denna hemiska sjukdom nått vårt land.

Herr talman! Afrikansk svinpest är en mycket allvarlig sjukdom som har hög dödlighet, nästan 100 procent. Om sjukdomen sprider sig till tamgrisbesättningar kan det därför få väldigt stora konsekvenser för våra svenska grisbönder och inte minst för vårt lands försörjningsgrad. Sjukdomen innebär också ett väldigt stort lidande för de djur som drabbas.

Det finns inget vaccin eller botemedel. Och viruset kan överleva väldigt länge, både i döda kadaver och i icke värmebehandlade köttprodukter. Det är med andra ord ett allvarligt läge vi befinner oss i.

Det pågår just nu ett intensivt arbete för att smittan inte ska få fäste i Sverige. För närvarande är ett område som är nästan lika stort som Öland avspärrat, just för att minska risken för smittspridning.

Prot. 2023/24:11
28 september

*Särskild debatt om den
afrikanska svinpesten*

Jordbruksverket planerar också, som landsbygdsministern nämnde, att stängsla in ett kärnområde där de döda vildsvinen hittats. Det gör man för att undvika att smittan rör sig vidare. Liknande åtgärder vidtogs i Belgien, som genom sina tidiga insatser lyckades få bort pesten från sitt land.

Herr talman! Den typen av avspärningar innebär såklart väldigt stora inskränkningar för de människor som lever och verkar i området. Jordbruket, skogsbruket, idrottsverksamheten och turismen påverkas i väldigt hög grad. Det gäller även människors fritid när de inte längre kan röra sig fritt ute i skog och mark som de är vana vid. Jag tror att många västmanlänningar just nu sörjer att de inte kan jaga, rida, promenera eller plocka bär och svamp i den skog som tidigare varit så lättillgänglig.

Herr talman! Folk känner stor oro över vad som ska hända och vilka åtgärder som ska vidtas. Därför är det viktigt att vi har den här debatten i kammaren i dag.

(Applåder)

Anf. 116 MARTIN KINNUNEN (SD):

Herr talman! Under många år i miljö- och jordbruksutskottet har jag årligen fått lyssna till myndigheter och höra berättelser om beredskapsarbete när det kommer till den afrikanska svinpesten. Så är det ju när det gäller många olika former av hot mot vårt land.

Herr talman! Den 6 september kom vi in i en helt ny fas när det meddelades att det första konstaterade fallet av afrikansk svinpest drabbat Sverige. Det gällde framför allt Fagersta kommun, men även Norbergs kommun. Inom den större zonen är även Sala kommun och Surahammars kommun drabbade. 100 000 hektar räknas i dag till den smittade zonen. Det är en oerhört stor påfrestning för människor och företag som verkar inom det området. Det är viktigt att såväl kommuner som företag får det stöd de behöver. Oron är såklart stor.

Herr talman! Beredskapen sätts nu på prov, och än så länge måste jag säga att det finns anledning till optimism. Man ska inte ropa hej ännu, men de rapporter vi hittills fått från myndigheterna visar på god kunskap, god beredskap och ganska stor optimism om att man ska kunna utrota smittan. SVA har talat om att det kanske tar ett år, även om de uppgifterna är väldigt osäkra.

Jag vill även i sammanhanget lyfta fram den svenska jägarkåren och det engagemang den visat i arbetet med att bekämpa smittspridningen. Ett stort antal jägare ryckte med kort varsel ut på sin egen fritid redan innan det beslutades om ersättningar. Många har sagt att de över huvud taget inte kommer att söka några sådana pengar.

Herr talman! Smittan är än så länge koncentrerad till ett kärnområde i Fagersta kommun, och det ska nu stängslas in. Min förhoppning är att det kan gå ganska snabbt och att det också ska skapa möjligheter för markägare utanför det stängslade området att inom en inte alltför avlägsen framtid få bifall till olika former av dispensförfarande.

När det kommer till hur olika företag och föreningslivet drabbas är mycket fortfarande oklart. Jägare har fått besked om att man har rätt till ersättning. Lantbruken har också fått besked, även om jag vet att man vill ha ännu tydligare sådana. Mycket är inte så klart som man skulle kunna önska. Ersättningarna utgår från epizootilagen som reglerar drabbade näringsidkares rätt till ersättning, till exempel om en grisbesättning behöver

avlivas eller byggnader saneras. Men det här är ju en lagstiftning som vi inte har använt tidigare i särskilt stor omfattning. Det är alltså naturligt att mycket är oklart, och det kan mycket väl hända att politiken måste träda in och göra saker om inte lagstiftningen räcker till.

Prot. 2023/24:11
28 september

*Särskild debatt om den
afrikanska svinpest*

Anf. 117 JOHN WIDEGREN (M):

Herr talman! Ja, så kom den då till Sverige, den afrikanska svinpest. För oss som har följt frågan under många år är det kanske ingen stor överraskning att den nu hamnat i Sverige. Överraskningen kanske snarare handlade om var den hamnade när den kom till Sverige.

Vi har under lång tid jobbat med förberedelser för att hantera och ta emot smittan på ett bra sätt när den kommer. SVA har tillsammans med berörda myndigheter genomfört övningar vid ett flertal tillfällen. Vi har här från politikens sida tryckt på ett flertal gånger. Jag ställde redan 2017 en skriftlig fråga till då sittande landsbygdsminister om hur vi kommer att kunna hantera afrikansk svinpest om den kommer.

Det var alltså ingen överraskning att den skulle komma, men den kom till sist, och nu hoppas vi bara att den hanteras på bästa sätt. Vi hoppas att berörda människor orkar hålla ut, precis som vi talade om under covid – håll i och håll ut. Det är samma sak som gäller med afrikansk svinpest.

Herr talman! Som moderat tycker jag inte om när man inskränker ägande- och brukanderätt och mänskliga fri- och rättigheter, men i det här läget måste man göra det. Det här är ett läge där de måste inskränkas. Vi förutsätter såklart att alla som blir inskränkta i sina näringsverksamheter och så vidare kommer att få den ersättning som de förtjänar, och det arbetet pågår. Vi hoppas att alla de som hjälper till med frivilliga krafter också orkar göra det hela vägen in i kaklet.

Om vi inte klarar att stoppa det här nu får vi de riktigt stora problemen. Det är nu vi sätts på prov om vi kan hantera problemet i ett tidigt skede, vilket blir otroligt viktigt för Sveriges framtida beredskap och livsmedelsförsörjning och för framtidstron i de här områdena.

(Applåder)

Anf. 118 ANDREA ANDERSSON TAY (V):

Herr talman! Vi vill alla leva trygga liv där vi kan lita på att samhället fungerar. Vi vill kunna lita på att samhället kan skydda sina medborgare och lösa de svårigheter vi ställs inför tillsammans. Men under de senaste årtiondena har det svenska samhället steg för steg försvagats. Regeringar av olika färg har sålt ut, privatiserat och skurit ned. På område efter område har det offentliga ansvaret splittrats upp på en rad olika aktörer som dessutom ofta mest ser till sina egna vinster.

Vårt gemensamma samhälle har steg för steg utarmats. I en tid då vi drabbas av kris efter kris – klimatkris, pandemi, ekonomisk kris och energikris – är det tydligt att vi måste lämna det svaga, uppsplittrade samhället bakom oss.

Vi har länge vetat att vi i klimatkrisens spår kommer att drabbas av nya smittor som tidigare inte förekommit i Sverige. Man kan tycka att regeringen borde ha varit lite mer förutseende än att dra in de medel till utvecklingsforskning som bland annat har gått till att studera afrikansk svinpest. Det är pengar som har gjort att vi fått kunskap om sjukdomen som behövs för att kunna bekämpa den.

Nu har den afrikanska svinpesten alltså gjort sitt intåg i Sverige. Den härjar i skogarna utanför Fagersta och Norberg, och där behövs stora insatser för att snabbt och säkert oskadliggöra smittan. Vad som också är viktigt är att ge stöd till de jordbrukare och skogsbrukare i området som drabbas.

Det är helt avgörande att det offentliga snabbt kan gå in med de resurser som behövs. För att det ska fungera kan vi inte, som regeringen och SD vill, lägga en budget som innebär stora nedskärningar i kommuner och regioner och på myndigheter. Vi står ju inför en tid när det offentliga behöver ha muskler för att skydda medborgarna och få samhället att fungera. Vi står inför en tid då vi måste bygga det gemensamma urstarkt för att kunna lösa de kriser vi ställs inför.

Anf. 119 DANIEL BÄCKSTRÖM (C):

Herr talman! Det är omfattande med 41 konstaterade fall av afrikansk svinpest. Kortsiktigt har myndigheterna hanterat situationen väl. På längre sikt är ovissheten stor. Oron är också stor hos många boende och verksamheter inom det här stora området.

Herr talman! Krisen har många och komplexa dimensioner. Det är ett allvarligt läge. Hos många människor är situationen nu oviss, och den kan snabbt utvecklas till en fullskalig nationell kris. En hel näring kan riskeras, och med tanke på den stora andel av det konsumerade grisköttet som faktiskt produceras i Sverige har det stora konsekvenser för vår försörjningsförmåga. Det påverkar också, och säger en hel del om, vår praktiska beredskap.

Vi i Centerpartiet väddar till regeringen att ta initiativ till breda politiska samtal om den här frågan i ljuset av att det handlar om grundläggande vardagsberedskaper. Det handlar också om att vidta åtgärder som har bärkraft på lång sikt och som kan få genomslag på sikt. Vi vill även se regeringens konkreta handlingsplan för hur man hanterar detta lite längre fram.

Jag har också besökt området. Jag var bland annat i Sala och träffade trippelt eller fyrdubbelt drabbade jordbruksföretagare som hade stora mängder vatten på sina fält och inte kunde skörda sina grödor. Att då inte kunna leverera sin skörd eller göra sin skörd, och de stora ekonomiska konsekvenser det får för enskilda jordbruksföretagare, är väldigt stora frågor att hantera.

Och det handlar inte bara om det. Det handlar också om halmen, som ska finnas framöver. Det handlar om skogen, som en enskild jordbrukare inte kan avverka för att täcka upp för bristande intäkter. Entreprenörerna i området inom skogsnäringen efterlyser svar från staten på just ersättningsfrågan. När kommer besked, och vad innebär ersättningsbeskedet till näringen? Det här får väldigt stora konsekvenser. Är det så att det kommer att sträcka sig inte bara ett år utan flera kan man addera de ekonomiska konsekvenserna för jordbruket, skogsbruket och övriga näringar i de drabbade kommunerna. Det är också viktigt att se kommunernas aspekter och länsstyrelsens centrala roll att ta fram konsekvensbeskrivningar och scenarioanalyser och få med ersättningar till föreningsliv och annat.

Anf. 120 EMMA NOHRÉN (MP):

Herr talman! Jag kommer ihåg när jag för första gången hörde talas om afrikansk svinpest. Det var för nio år sedan i miljö- och jordbruksutskottet inför ett jordbruks- och fiskeråd. Dåvarande landsbygdsminister Sven-Erik Bucht var på plats. Längst ned i handlingarna under övriga frågor stod det om en anmälan från något land – jag kommer inte ihåg vilket – som hade fått afrikansk svinpest och ville ta upp det på mötet.

Sedan dess har frågan varit när – inte om – den afrikanska svinpesten skulle komma hit till Sverige. Sedan några veckor tillbaka är det ett faktum. Stora områden är avspärrade, som vi har hört, och inskränkningarna på människors liv och vardag är stora. Det innebär stora uppostringar för de människor som lever i dessa områden – uppostringar som de får göra för att inte det här ska spridas vidare och få större konsekvenser.

Sverige har, som sagts tidigare här i debatten, jobbat med detta länge och varit väl förberett. Jag tycker att både SVA och Jordbruksverket har varit föredömliga i att agera snabbt och effektivt. Vi har stort utbyte med andra länder sedan många år tillbaka och har lärt av varandra. Jag var själv tillsammans med utskottet i Lettland. Vi hade haft en timmes dragning med deras motsvarighet till SVA och Jordbruksverket om just svinpesten samma dag som den här ”flashen” kom. Det var bara en timme senare.

Men trots all kunskap och alla förberedelser återstår flera frågor som både allmänheten och jag undrar över. I denna tid, när vi vet att smittsamma sjukdomar är någonting som följer i spåren av klimatförändringarna, väljer regeringen att föra en politik som ökar utsläppen snarare än minskar dem. Regeringen har också aviserat neddragning av Jordbruksverkets ramanslag och halverat anslaget för bekämpning av smittsamma sjukdomar. Till det ska läggas det som en tidigare talare tog upp om ett minskat anslag till utvecklingsforskning, vilket också drabbar de här utbytena och forskningen om afrikansk svinpest. Men det ligger på regeringens bord.

Vissa andra saker tror jag att vi alla kanske kan lösa tillsammans. Vi behöver till exempel veta hur det egentligen är med avfallsanläggningar och reglerna för dem. Vi har hört att det är över 20 kommuner som har haft vildsvin som varit inne och bökat. Det är en kommunal angelägenhet. Behöver riktlinjerna ses över här? Vi tror att det är därifrån smittan kommer. När det gäller frågan om ersättning till lantbruk och jordbruk vet vi att det är epizootilagen som gäller. Men vad gäller till exempel för planerade tävlingar, minskat uttag av skogen och annat? Kommer vi att behöva minska stammen av vildsvin, och på vilket sätt? Hur ska vi minska den spridning som sker genom människor som befinner sig i marker? Detta kommer vi att återkomma till.

(Applåder)

I detta anförande instämde Jacob Risberg (MP).

Anf. 121 ELIN NILSSON (L):

Herr talman! När nyheten kom om att afrikansk svinpest konstaterats var vi många som behövde stanna upp för att samla tankarna. Även om vi länge vetat att detta låg i farans riktning är det ändå först när något sådant här sker som man känner allvaret i situationen. Hur omfattande är spridningen? Vad innebär den? Hur kommer den att påverka oss i vardagen? Bor man som jag bara knappt 15 mil från den plats där smittan konstatera-

Prot. 2023/24:11

28 september

Särskild debatt om den afrikanska svinpesten

des är det lätt att tankarna rusar iväg. Vad innebär det för möjligheten att vistas i naturen? Vad händer med jakten och skogsbruket? Hur ska det gå för jordbruket, fläskproduktionen och föreningslivet? Kommer allemansrätten att sättas ur spel?

Herr talman! Mycket av det jag just räknade upp är avgörande för att livet på landsbygden ska fungera. För många är det faktiskt själva grunden för att man väljer ett liv utanför städerna. Det är stora värden som står på spel, både ekonomiska och själsliga. De restriktioner som med all rätt infördes har påverkat allt detta. Om det skulle ske ett större utbrott hotas i förlängningen arbetstillfällena och svensk konkurrenskraft.

Som väl är verkar åtgärderna som vidtagits ge effekt. Beredskapen har varit god. Maskineriet har fungerat som det ska. Det känns hoppfullt. Jägarres arbete har redan lyfts fram här i kammaren i dag, och det förtjänar stor uppmärksamhet. Men än är vi inte i mål. Ett stort mått av tålamod och uthållighet kommer att krävas, både av jägarkåren och av alla som bor i området.

Herr talman! Slutligen kan vi alla hjälpas åt att förhindra nya utbrott. Lämna inte matrester i skogen! Rapportera in döda djur! Ta ansvar! Det är bra för oss alla.

(Applåder)

Anf. 122 Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD):

Herr talman! Det här är det första fallet av afrikansk svinpest i Sverige. Det är första gången som våra myndigheter får arbeta med de smittbekämpande åtgärder som de tillsammans med branschen och övriga aktörer övat för i många år. Det är också första tillfället som den lagstiftning, epizootilagen, som reglerar ersättningar för denna typ av händelser ska testas för just det här scenariot med afrikansk svinpest.

Enligt epizootilagen har den som drabbas av produktionsbortfall eller inkomstförlust på grund av föreskrifter eller beslut vid ett sjukdomsutbrott av det här slaget möjlighet till ersättning. I normalfallet när ersättningar betalas ut enligt den här lagen handlar det kanske om en gård med en smittad djurbesättning. Men den afrikanska svinpesten och de restriktioner som den lett till har inte bara drabbat djurägare. Den berör exempelvis också skogsföretag, lantbrukare med flera. Därför undersöker våra myndigheter just nu vilka som har rätt till ersättning och hur det säkerställs att de ersättningar som betalas ut inte strider mot annan lagstiftning, främst EU:s statsstödsregelverk.

Jag som minister kan och får inte lägga mig i hur en myndighet tolkar en lagstiftning, men jag är naturligtvis mån om att det blir rätt. Jag vet att Jordbruksverket arbetar hårt med analysfrågan när det gäller ersättningar, och jag följer givetvis det här arbetet mycket nog.

Anf. 123 SOFIA SKÖNNBRINK (S) replik:

Herr talman! Jag tackar Peter Kullgren för hans anförande.

När jag granskar höständeringsbudgeten reagerar jag på att man från regeringens sida inte kommer att öka anslagen till bekämpning av smittsamma sjukdomar för nästkommande år. I stället kommer de här anslagen att minskas med 178 miljoner kronor mellan åren 2023 och 2024. I år valde regeringen att höja anslagen med 103 ½ miljon kronor, men enligt vad som

framkommer av budgettexten var det för att betala för tidigare salmonella-utbrott. Ingenstans i texten nämns den afrikanska svinpesten.

Min fråga till landsbygdsminister Peter Kullgren är därför: Varför ökar inte regeringen anslagen till 2024 när vi vet hur kostsamma den här typen av utbrott är? Jag skulle också vilja veta lite mer om hur beredskapen för att hantera den afrikanska svinpesten ser ut framöver.

Prot. 2023/24:11
28 september

*Särskild debatt om den
afrikanska svinpesten*

Anf. 124 Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD) replik:

Herr talman! Anslaget är 1:6 Bekämpning av smittsamma djursjukdomar, som ligger under utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel. Där ligger en grund varje år som de senaste åren har behövt höjas på grund av olika utbrott av salmonella, fågelinfluensa och så vidare. Ändringar av anslaget kan göras i ändringsbudgetar, vanligast höst och vår. Här blir det i vårändringsbudgeten.

Det finns år då vi inte har haft så stora och kostsamma utbrott, och då har inte hela anslaget behövt användas. Jag har god tilltro till våra myndigheter när det gäller planerna framåt och att man agerar utifrån de erfarenheter vi får av detta första utbrott av afrikansk svinpest.

Vi får ju hoppas att det inte blir fler, men om det kommer igen är det självklart att vi kommer att ha med oss erfarenheterna och vara än bättre förberedda på kommande utbrott. Då ska vi ha en om möjligt än bättre och effektivare bekämpning av afrikansk svinpest i Sverige.

Anf. 125 SOFIA SKÖNNBRINK (S) replik:

Fru talman! Det är klart att det kan vara olika år från år. Men det vi vet är att vi just har haft, eller har, ett utbrott av afrikansk svinpest.

Därför hade det varit bra om man hade utökat anslagen. Om det blir eftereffekter – vilket vi hoppas att det inte blir – kommer det att behövas mer medel under nästkommande år.

En sak som ministern själv tangerade i sitt anförande alldeles nyss är detta med övriga branscher och verksamhetsutövare, som inte täcks av epizootilagen vad gäller ersättningar. Det är inte klarlagt vilka som kommer att ha rätt till ersättning och inte kopplat till utbrottet. Det omfattar bland annat skogsbruket eftersom avverkning, gallring, plantering och annat inte kommer att vara tillåtet inom den avspärrade zonen.

Vad jag förstår utreder Jordbruksverket just nu frågan gällande vem som ska ha rätt till kompensation och inte. Men det skulle vara väldigt bra om landsbygdsministern skulle kunna redogöra lite grann för hur arbetet går och när man tror att ett förslag ska kunna vara på plats.

Anf. 126 Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD) replik:

Fru talman! Jag tycker att det är viktigt att vi som är offentliga ledare på ett eller annat sätt håller tungan väldigt rätt i munnen när vi pratar om det här så att inte vi skapar ytterligare oro i en redan ansträngd situation.

Epizootilagen är väldigt tydlig. Det är en lagstiftning som ger möjlighet till ersättning till dem som direkt drabbas av myndigheters beslut. Det är klart att denna rättighet går före huruvida ett budgetanslag tar slut eller inte. Det är då vi gör ändringsbudgetar.

Det har förekommit i den mediala diskussionen att olika politiker har varit ute och pratat om detta på ett sätt som har gjort att grisbönder efteråt har hört av sig till mig med en oro för att de inte ska få ersättning. Det är något som naturligtvis är helt felaktigt. Där har vi ett ansvar för att inte sprida mer oro än vad som redan finns i de här områdena.
(Applåder)

Anf. 127 DANIEL BÄCKSTRÖM (C) replik:

Fru talman! Också jag har frågor till landsbygdsministern utifrån anförandet om det uppdrag som är givet till Jordbruksverket. Jag antar, och utgår också ifrån, att även hela Regeringskansliet har en pågående process i frågorna och bedriver ett beredskapsarbete kring fortsättningen.

Detta berör ersättningsfrågorna. Jag vill hänga på tidigare frågeställare med frågan om när detta kommer att presenteras. Tiden går fort, och även om det är ungefär tre veckor bakåt i tiden det handlar om kan vi snabbt räkna framåt och se att vi snart är inne i en vinterperiod. Det är stora frågor kopplade till de värden som står på spel för enskilda näringsidkare, djurhållare och även markägare på olika sätt.

Jag undrar också, landsbygdsministern, hur mycket pengar som så här långt har använts till åtgärderna. Och hur mycket återstår kopplat till de ansvar som är givna? Den sista frågan är: Hur ser beredskapen ut om scenarierna skulle bli att smittan sprider sig? Vilka åtgärder vidtas nu för att förbereda Sverige på det?

Anf. 128 Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD) replik:

Fru talman! Jag börjar med ersättningsfrågan, så får vi se vad jag hinner med.

Epizootilagen är som sagt tydlig. När den används till djurbesättningar – det kan vara en hönsbesättning som får salmonella eller fågelinfluensa eller en grisbesättning – är det glasklart. Vi är inte ovana att hantera lagstiftningen vid dessa tillfällen. Därför blir det olyckligt om vi får en diskussion där vi gör dessa människor mer oroliga. Det vill jag verkligen inte. Där är det tydligt.

Men vi är inte vana vid att det potentiellt kan bli så stora värden som det blir när vi pratar om skog. Då har vi andra regelverk som träder in, till exempel EU:s statsstödsregler. Det måste vi se till att vi sköter på rätt sätt.

Jag har i flera intervjuer och annat sagt att det är klart att vi på Regeringskansliet har hög beredskap för att fatta beslut, om så skulle behövas, om den lagstiftning och det regelverk som vi har inte är tillräckliga.

Anf. 129 DANIEL BÄCKSTRÖM (C) replik:

Fru talman! Jag har ännu inte hört något besked från ministern om när utredningsuppdraget eller arbetet kommer att redovisas från myndigheten och från regeringens sida.

Det handlar också om hur beredskapen på Regeringskansliet ser ut om smittan sprider sig.

Kommunikationen i dessa frågor är oerhört viktig med tanke på att det finns en så stor oro och osäkerhet ute bland människor som är berörda i detta väldigt stora område, och givetvis också i anslutande områden.

Jag önskar att få höra ett svar från ministern om när i tiden detta kommer att redovisas och hur uppdraget att komma med förslag på åtgärder faktiskt ser ut. Det är många som står och väntar och som kommer att vänta under tiden när detta utvecklas. Oron är väldigt stor, inte minst när det gäller de ekonomiska förutsättningarna.

Fru talman! Det är också viktigt att få höra hur ministern avser att följa upp det som handlar om totalen för beredskapen med tanke på att smittan kan sprida sig mycket snabbt över tid.

Anf. 130 Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD) replik:

Fru talman! Svaret på frågan om när är: så snart som möjligt. Det är önskemålet, och det är det som Jordbruksverket säger. Men jag är också angelägen om att det blir rätt. Vi ska inte ta fram ett regelverk eller ge besked till drabbade som vi sedan behöver återkalla på något sätt. Det ska gå fort, men resultatet ska också bli rätt och riktigt.

Det är också viktigt att påpeka att det redan nu på Jordbruksverkets hemsida, dit jag vet att de allra flesta berörda är vana att vända sig, finns tydliga riktlinjer. När det gäller de 56 tamgrisar som tyvärr behövde avlivas vet de berörda verksamheterna att de får ersättning. Man får också ersättning enligt epizootilagen för det produktionsbortfall som man potentiellt får under tiden som restriktionerna ligger kvar.

En del är alltså redan glasklart, och annat behöver vi vänta lite på så att vi får det ordentligt utrett.

Anf. 131 EMMA NOHRÉN (MP) replik:

Fru talman och landsbygdsministern! Jag tycker att det är viktigt att vi har den här debatten nu. Det är många som är oroliga där ute, dels de som drabbas, dels de som är i närheten.

Jag ska själv på älgjakt om bara ett par veckor. Det är åtta mil fågelvägen från detta område, och vi håller på och tar fram riktlinjer för hur vi ska göra. Samtidigt är det lite olika saker som sägs, och det är många som förstår sig på – om man får säga så – på olika sätt.

Hur kan regeringen se till att det är tydliga riktlinjer som går ut så att man vet vad som ska hanteras? Det är många som rör sig i skog och mark. Många reser. Gemensamt för smittan är att det hittills nästan alltid har varit människan som har spridit den från ett ställe till ett annat.

Kommer det att vara nya riktlinjer för dem som ska ut och jaga älg, till exempel, nu i höst? Och hur blir det för de resenärer som kommer från andra länder och kanske varit ute och vandrat och annat?

Anf. 132 Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD) replik:

Fru talman! Tack så mycket, Emma Nohrén, för frågan!

Det här är väldigt viktigt. Tillsammans kan vi se till att komma ur den här situationen, men då måste också alla som är i närheten eller vistas i skog och mark i det här området ta ett väldigt, väldigt stort eget ansvar.

Jag vill också passa på att berömma informationen på myndigheternas hemsidor, där det är klart och tydligt hur man ska bete sig när man har varit i skog och mark och ska därifrån. Även de olika jägarförbunden som organiserar de allra flesta jägare i Sverige har gått ut med väldigt tydlig kommunikation kring detta. Följer man myndigheternas riktlinjer, som

också har snappats upp av jägarorganisationerna, kan man med trygghet jaga i skog och mark. Det gäller naturligtvis inte i restriktionsområdet.

Anf. 133 EMMA NOHRÉN (MP) replik:

Fru talman! Då hoppas vi att det också kommer ut på ett sådant sätt att folk tar del av det. Nu är intresset stort, men det måste hålla ut över tid också.

Det finns ju andra saker som försiggår. Redan i somras under den stora försvarsövningen skrevs det artiklar om att man var rädd för att försvarsmateriel skulle bära med sig smitta. Vid ett Natomedlemskap kommer det förmodligen att bli fler terrängfordon ute i skog och mark. Hur är försvaret med på det här? Hur ser vi till att de olika verksamheterna inte sprider smittan, om vi nu ska öva med fler länder?

Anf. 134 Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD) replik:

Fru talman! Det är en viktig aspekt, oavsett om det är Försvarsmakten som är ute i skog och mark eller om det är en jordbrukare. Har man varit i ett smittat land eller ett sådant område finns det noggranna regler för hur man ska ta hand om sin materiel och sin utrustning, sina skor, sina maskiner och allt vad det nu är. Följer man det ska det inte vara någon fara.

Jägarkåren har länge fått information som går ut på att har du varit i ett land där det här har funnits är det viktigt att du tvättar dina skor och sköter din utrustning. Den information och de regler som finns gäller naturligtvis för alla, även för försvarsövningar.

Anf. 135 SOFIA SKÖNNBRINK (S):

Fru talman! Landsbygdsministern pratar om oro. Men något som borde skapa oro är ju att halvera anslagen för smittsamma djursjukdomar mitt under pågående kris. Att kräva svar gällande ersättning för skogsbruk och jordbruk och de förluster som människor har stött på borde vara att skapa trygghet.

”Som att djävulen kommit till Västmanland.” Så beskriver grisbonden Marit situationen. Hennes gård med 5 000 grisar ligger precis utanför det avspärrade området, och om smittan når hennes djur kommer det att få oerhörda konsekvenser. Än så länge har inte smittan tagit sig in i några större tamgrisbesättningar, vilket vi kan vara väldigt tacksamma för. Där emot har ett femtiotal grisar behövt avlivas som ett led i att minska smittspridningen. För dessa grisägare är det såklart en stor förlust, även om det inte låter som så särskilt mycket.

Fru talman! I går pratade jag med Lars, som är en av alla de 500 jägare som på sin fritid nu är med och arbetar aktivt med att bekämpa den afrikanska svinpesten. Det går inte att nämna nog många gånger hur viktig jägarkåren är i det här arbetet. Innan jag fortsätter vill jag därför rikta ett stort, stort tack för deras insatser!

Lars beskrev att det är viktigt att snabbt få upp det stängsel som landsbygdsministern nämnde kring det här utpekade kärnområdet för att kapsla in smittan. Det är också en förutsättning för att man sedan ska kunna börja skjuta av de vildsvin som finns kvar i området.

Det finns ingen tvekan om att vi alla här inne vill samma sak, och det är att utrota den afrikanska svinpestens så att livet kan återgå till det normala för alla de människor som lever och verkar i Västmanland. Låt oss nu göra allt vi kan för att skapa de allra bästa förutsättningarna för att klara av detta uppdrag tillsammans, både på kort och på lång sikt.
(Applåder)

Anf. 136 MARTIN KINNUNEN (SD):

Fru talman! Efter att ha lyssnat på de olika partierna här i dag konstaterar jag att det finns en ganska bred enighet och ett stort förtroende för myndigheterna och deras beredskap och arbete. Ingen har någon kritik än så länge. Det finns också en stor tacksamhet mot jägarkåren och en stor insikt om frågans allvar.

Fru talman! Samtidigt finns det osäkerheter rörande ersättningar. Vem har rätt till ersättning? När kommer regelverken? Vi har den förvaltningspolitiska modellen i Sverige; vi måste vänta på myndigheterna. Det är uppenbart att det i dag är för tidigt för att kunna peka på uppenbara brister. Det är för tidigt att kräva åtgärder från regering och riksdag. Förhoppningsvis behöver vi inte detta, utan allt flyter på fantastiskt bra.

Förmodligen är det därför, fru talman, som oppositionen ägnar sig åt att nämna saker som budgetmedel. Jag kan försäkra alla partier om att Sverigedemokraterna garanterat kommer att verka för att de budgetmedel som behövs för att säkerställa ersättningar finns. Jag har ingen tvekan om att även regeringen är på den linjen. Det kommer inte att vara någon osäkerhet där, som Sverigedemokraterna ser det i alla fall.

Vi hör tal om biståndsbudgeten, där vi kan konstatera att bistånd i dag inte används till forskning på samma sätt. 2 procent har försvunnit. Men all forskning som bedrivs på svinpest bedrivs fortfarande, och vill man forska på svinpest framöver kommer man att kunna söka sådana anslag också.

Det förs fram krav på allmänna samtal, vilket förmodligen beror på att man inte vet exakt vad man ska tala om eftersom vi ännu inte vet vilka problem som behöver lösas. Men vi kan säkert behöva återkomma till det senare.

(Applåder)

Anf. 137 DANIEL BÄCKSTRÖM (C) replik:

Fru talman! Det är slående att höra att vi inte vet vilka problem som ska lösas. Då blir min fråga till Sverigedemokraternas representant i denna viktiga debatt Martin Kinnunen: Vad är Sverigedemokraternas målsättning angående när det ska komma ett besked om ersättningsfrågan till alla dessa berörda näringsidkare? Vi möter både skogsentreprenörer, jordbruksföretagare, föreningsmänningar, kommuner och övriga berörda inom väldigt stora områden. De sitter just nu med många obesvarade frågor och vänder sig just till regeringen och även Sverigedemokraterna som ju har ett ansvar för inte minst budgeten men också övrigt arbete som är kopplat till överenskommelser kring beredskap.

Vad är tidsperspektivet från Sverigedemokraternas sida? När ska det komma besked, och vilka åtgärder ska vidtas på längre sikt?

Anf. 138 MARTIN KINNUNEN (SD) replik:

Fru talman! Tack, Daniel Bäckström, för frågan!

Jag tror att det finns en bred enighet här i kammaren om svaret också på den frågan: Vi skulle önska det beskedet samma dag som smittoutbrottet skedde.

Jag vet inte exakt hur många dagar Daniel Bäckström anser att det ska ta för myndigheterna att ta fram regelverket. Jag vet ärligt talat inte hur lång tid som behövs, för jag vet inte exakt hur komplicerat detta är.

Frågan är alltså hur många dagar det skulle ha tagit om Centerpartiet hade suttit och chefat på departementet.

Anf. 139 DANIEL BÄCKSTRÖM (C) replik:

Fru talman! Det är en väldigt intressant frågeställning. Vi kan konstatera att ett samarbetsparti, som också är en förutsättning för det parlamentariska underlag som regeringen nu ska arbeta utifrån, inte har särskilt mycket koll på vad som krävs för att åstadkomma tillräckligt med besked eller för att ta fram strategier för vilket stöd och vilka ersättningar som kommer att behöva betalas ut till så många drabbade framöver.

Detta är en del i styrningen, och det är oerhört angeläget att också Sverigedemokraterna gör det som krävs för att komma framåt i frågorna om smittspridning. Det handlar inte bara om att agera utifrån den kortsiktiga tidsaspekten, utan det handlar också om att redovisa hur vi hanterar detta utifrån andra scenarier. Om smittbekämpningen inte lyckas drabbas många fler berörda runt om i landet.

Anf. 140 MARTIN KINNUNEN (SD) replik:

Fru talman! Jag fick fortfarande inte svar på frågan om hur många arbetstimmar som krävs på Jordbruksverket för att ta fram regelverket. Jag vet ärligt talat inte. Det enda jag vet är att vi behöver besked så snabbt som möjligt, och det behöver bli så bra som möjligt så att det kommer så snart som möjligt.

Det jag kan konstatera är att det finns en bred enighet om att drabbade ska ersättas. Det är grunden för Sverigedemokraternas engagemang. Vi ska ha förtroende för våra myndigheter. Om det finns brister måste de åtgärdas. Om människor och företag drabbas ska de ersättas. Om det saknas pengar i budgeten får vi fylla på. Det är det budskap jag har att ge från Sverigedemokraterna.

Anf. 141 JOHN WIDEGREN (M):

Fru talman! Vi befinner oss mitt i detta, och det kan då tyckas konstigt att prata om framtiden. Men jag tror att det är oerhört viktigt att vi ändå pratar om framtiden. Precis som föregående talare sa är vi alla rörande överens om vad vi vill med det här utbrottet, nämligen att människor ska lida så liten skada som möjligt. Men vi ska också komma ihåg att ju längre utbrottet pågår kanske fokus kommer att tappas, och det är då det blir som farligast, det vill säga när människor börjar glömma att det finns afrikansk svinpest. Då tänker jag inte på de människor som bor i zonen och drabbas. Ju längre det går, desto mindre kommer diskussionen att finnas. Det är då det är extra viktigt att de som är berörda får veta vad som gäller, restriktioner och så vidare. Det är otroligt viktigt att hålla i.

Svensk grisproduktion blir såklart direkt lidande. Vi såg redan dygn ett att det började knaka i vissa exportavtal och så vidare. Vissa länder drog tillbaka sina köp av svenskt fläskkött. Det är helt förståeligt; det är så här det har sett ut i hela världen när utbrotten har kommit.

Det som oroade mig i går kom fram när jag pratade med en viltuppköpare i Östergötland, som ändå är ganska långt från området. Han sa att han har fått tillbakaorder på allt vildsvin han har upphandlat för höst och vinter. Vad kommer det att leda till? Det kanske leder till att vi skjuter för få vildsvin, om det inte finns någon avsättning för vildsvinen.

Dessa signaler är oroväckande. Det är därför det är extra viktigt med informationsinsatsen, det vill säga att det inte är farligt för restauranger att köpa östgötska vildsvin för att äta.

Det är oerhört viktigt att vi tar oss ur detta på ett bra sätt för svensk grisproduktion och att informationsinsatserna fortsätter så länge det faktiskt finns ett behov.

Anf. 142 SOFIA SKÖNNBRINK (S) replik:

Fru talman! Jag tackar John Widegren för bra inlägg. Jag vet att ledamoten John Widegren själv är jägare, och som jag nämnde i mitt anförande är vi högst beroende av jägarna för att klara av arbetet med att söka efter svin, forsla bort kadaver och så småningom skjuta av dem som finns inom zonen.

Frågan är hur länge krafterna kommer att orka. Landsbygdsministern tog upp att det i Belgien tog två år innan pesten försvann fullständigt. Nu har Jordbruksverket beslutat om ersättning på 300 kronor i timmen för dem som deltar aktivt i arbetet och söker igenom den smittade zonen. Med eller utan ersättning ser jag det som utmanande att nå en uthållighet på sikt. Därför passar jag på att ställa en fråga när det finns en företrädare för regeringspartierna här. Har det diskuterats en plan för att säkra bemanningen, förutom tanken på ekonomisk ersättning?

Anf. 143 JOHN WIDEGREN (M) replik:

Fru talman! Jag tackar för frågan.

Huruvida de diskussionerna sker på Regeringskansliet eller inte kan jag inte svara på. Det vi än så länge har sett från jägarkåren är fantastiskt. Jag kan direkt säga att jag inte är förvånad eftersom jägarkåren fungerar så, det vill säga man hjälper till när problem uppstår. Det finns så många situationer där det alltid har varit så.

Därför tycker jag att det var bra att det kom ett snabbt beslut om ersättningar till jägarkåren eftersom de gjorde det aktuella arbetet just då. Jag är inte så orolig för att de inte kommer att finnas kvar så länge arbetet krävs. Det svåra blir att få människor att vara borta från arbete, men jag tror att det kommer att finnas intresserade människor under lång tid. En förutsättning är då att det utgår ersättning till dem under lång tid.

Anf. 144 SOFIA SKÖNNBRINK (S) replik:

Fru talman! Jag tackar för svaret.

Jag tänkte också ta upp en fråga, nämligen något som John Widegren själv nämnde. Vi vill inte att smittan ska ta sig in i våra tamgrisbesättningar.

Våra svenska bönders egna smittskyddsarbete är en viktig del, men i en extraordinär händelse måste man undersöka vilka åtgärder som skulle kunna tillämpas.

Vi har sett att afrikansk svinpest sprids via blod och avföring. Därför vill vi inte att vidsvinen ska röra sig i närheten av våra tamgrisbesättningar. Med hjälp av stängsel kan de hållas på behörigt avstånd, bland annat från foder och stall. Vad jag har förstått har åtgärden redan genomförts inom den smittade zonen. Skulle det bli aktuellt för gårdar som ligger i nära anslutning till zonen, alltså inte för dem som ligger innanför utan för dem som ligger i nära anslutning till zonen?

Anf. 145 JOHN WIDEGREN (M) replik:

Fru talman! Jag tackar för engagemanget för grisproducenterna. Det är otroligt viktigt. I ett tidigare anförande hänvisades till Marit, en god vän till mig. Hon och hennes man är duktiga grisföretagare.

Det förebyggande arbete som hela tiden pågår på svenska grisgårdar är bra och effektivt. Det finns en farhåga att det kan komma smittade svin i närheten, men det har tidigare funnits farhågor att djurrättsaktivister kan bära med sig smittor. Det fanns en stor oro under MRSA-debatten en gång i tiden, nämligen att man befärade att aktivister kunde gå mellan gårdar och få med sig smittor.

Jag är övertygad om att branschen själv vet vilka insatser som behöver vidtas. Om man är utanför området har man de facto varit utanför området. SVA är väl den kraft som måste lysa tydligast om det är så att man befärar att gårdarna utanför gränsen måste vidta ännu kraftigare åtgärder, men jag tror att det kommer att fungera.

Anf. 146 ANDREA ANDERSSON TAY (V):

Fru talman! Det ställs nu stora krav på dem som bor inom det drabbade området. All jakt och allt skogsbruk är förbjudet. Invånarna kan inte gå ut i skogen och njuta av skogspromenader eller svampplockning. De som är vana att gå ut i naturen är nu förbjudna att göra det. Smittoutbrottet får med andra ord stora konsekvenser för alla dem som lever inom den smittade zonen.

Vi i Vänsterpartiet kommer att noga bevaka regeringens agerande i frågan så att nödvändiga resurser kommer på plats för att snabbt lösa krisen.

Anf. 147 DANIEL BÄCKSTRÖM (C):

Fru talman! Jag kommer att återkomma till det här med ersättningar, för det är lite speciellt när staten inför så stora restriktioner för att hantera detta stora, utmanande problem utan att kunna presentera vad som kommer att gälla i förlängningen för den enskilde när det handlar om ersättningar för verksamheter som påverkas av dessa restriktioner. Det är ju i praktiken stora ingrepp för den enskilde näringsidkaren, och det är begränsningar inom ett väldigt stort område som kommer att få samhällsekonomiska konsekvenser under den tid restriktionerna pågår.

Då är beskedet från regeringens företrädare att man ska redovisa det här, eller återkomma med besked, så snart som möjligt. Det är så långt vi kommer i dag. Vad ”så snart som möjligt” kommer att innebära får vi följa upp, och det kommer tiden att utvisa.

De omfattande restriktionerna som vi har hört flera lyfta fram i denna viktiga debatt handlar ju om att inte kunna bruka sin skog, att inte kunna förvalta sin skog och att inte heller kunna hantera de produkter man får fram i jordbruket.

Det är ett stort och omfattande arbete som bedrivs, och det är mycket som görs väldigt bra. Det vill jag också understryka, och jag vill tacka för de insatser som myndigheter gör. Jag vill också tacka jägare och andra som inte nämnts, som gör stora ideella insatser för att minska smittspridningen.

Vi behöver ha fokus på om scenariot blir värre. Om det blir så att detta sprids och övriga delar av landet påverkas kan stora förutsättningar förändras snabbt för den gigantiskt viktiga slaktgrisproduktionen i Sverige men också för annat företagande ute på landsbygden.

Jag vill tacka för debatten.

Anf. 148 Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD) replik:

Fru talman! Jag tycker att jag har försökt svara Centerpartiet och Daniel Bäckström här att Jordbruksverket, som har hand om den här lagstiftningen och ska tolka den, har meddelat – inte bara till mig utan till hela svenska folket på ett otal presskonferenser – att man arbetar på så fort som möjligt. Man har också meddelat kontinuerligt via sina hemsidor och andra kanaler vad som gäller för ersättningar.

Tycker Centerpartiet att epizootilagen behöver ändras, eller hur ska jag tolka det som Centerpartiet säger? Vill man ha starkare skrivningar i epizootilagen än att den som är direkt berörd har möjlighet till ersättning? Vad är det som är problematiskt i det här – förutom att vi alla skulle vilja ha haft det klart redan innan det här utbrottet skedde?

Anf. 149 DANIEL BÄCKSTRÖM (C) replik:

Fru talman! Tack till landsbygdsministern för denna möjlighet att fortsätta samtalet om de här frågorna!

När vi är ute och möter näringsidkare inom detta område och i vår kontinuerliga kontakt med dem är den ständigt återkommande frågan denna: När får vi besked om ersättning, och vad för typer av ersättning kommer att betalas ut?

Den osäkerhet och oro som finns bland näringsidkare behöver ett svar. Då är ”så snart som möjligt”, som är så långt vi kan komma i dag utifrån de svar som getts av landsbygdsministern, inte tillräckligt konkret.

Innebär det, som det kan göra i andra frågor vi debatterar, att det är ett år framåt som är så snart som möjligt man kan redovisa ett uppdrag? Då är det en väldigt stor konsekvens. Vi vet ingenting om tidsperspektivet för när besked kommer att ges. Det påverkar planeringsförutsättningarna för en oerhört stor del av näringslivet i den här bygden, bland andra markägare, skogsägare och jordbruksföretagare.

Lagstiftningen ligger. Jag förstår det. Vi är ute efter att få veta vad regeringen har för beredskapsplanering.

Anf. 150 Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD) replik:

Fru talman! Tack, Daniel Bäckström, för det svaret!

Jag tycker faktiskt att man har ett ansvar, även som oppositionsparti, att försöka sprida lugn i sådana här allvarliga situationer – inte minst Centerpartiet, som är ett parti som har ett brett stöd bland Sveriges lantbrukare.

Då kan jag vända mig lite emot att man har tagit i princip varje chans man haft att så osäkerhet om vilka ersättningar det finns rätt till. Det gynnar inte saken. Det minskar inte oron för dem som jag vet att vi båda värnar.

Epizootilagen är tydlig: De som är direkt berörda av myndigheters beslut som inskränker deras verksamheter har möjlighet till ersättning.

Sedan är det här ett speciellt läge. Vi behöver undersöka statsstödsregler så att vi inte gör bort oss i det här arbetet och så att det blir rätt och blir tydliga besked. Men beskeden ska komma så snabbt som möjligt, och jag vet att Jordbruksverket jobbar varje dag med att få fram dessa besked.

Anf. 151 DANIEL BÄCKSTRÖM (C) replik:

Fru talman! Nej, landsbygdsminister Peter Kullgren, jag är inte här för att sprida vare sig oro eller osäkerhet. Jag är här för att följa upp hur regeringen faktiskt hanterar detta oerhört allvarliga läge, för att få svar från regeringens företrädare på hur man planerar fortsättningen och även för att få veta hur regeringens omfallsplanering ser ut.

Vilken beredskapsstrategi har man från regeringens sida för att hantera om det här sprider sig? Den typen av frågor tycker jag är relevanta, för det är många även utanför det berörda området som bär på en oro och behöver få svar. Kan vi bidra med det genom en viktig debatt i riksdagen tycker jag att det är rätt.

Det är också rätt att lyfta fram de här viktiga och centrala frågorna, som många näringsidkare ställer och upplever att de inte får svar på. De vill veta när de kan förvänta sig ett svar. Det är den typen av frågor man möter, och de förtjänar ett svar. Nu har vi fått svaret från regeringens företrädare: ”Så snart som möjligt.”

(Applåder)

Anf. 152 EMMA NOHRÉN (MP):

Fru talman! Det här en otroligt viktig debatt. Det är många sidor som har lyfts fram här, och jag förstår regeringens företrädare – det finns inte svar på alla frågor just i dag.

Samtidigt är det de här frågorna vi får. Ju längre svaren dröjer, desto mer oro och rykten som går. Ju fortare vi tillsammans kan få klarhet i de här frågorna, desto bättre är det för alla.

Trots all kunskap och alla förberedelser är det som jag sa i mitt första anförande en del frågor som återstår. Jag nämnde några tidigare, och vi har hört flera här när det gäller skogsbruket och lantbruket.

Vi har till exempel hört om en gård med genbank för linderödssvin, som fått avlivas. Det är ett fruktansvärt slag mot lantbrukarna – jag kan inte ens föreställa mig det – men också mot det avelsarbete som pågår med denna viktiga lantras.

Vi har också föreningslivet och alla de människor som jobbar ideellt. Scouter, ridklubbar och orienteringsklubbar står nu utan mark att vara på och vet inte vad de ska göra. De har ingen inkomst så att de kan säga att de har inkomstbortfall, men de kan inte utöva det de gör. De vet inte heller vad de ska göra, och hur ska man kunna ersätta dem? Det är något som jag tror att många undrar över och gärna skulle vilja veta mer om.

Smittan påverkar hela samhället, och tyvärr är det de boende och djurägarna i det här området som får ta den största smällen och göra inskränkningar och uppoffringar för att den inte ska spridas vidare. Jag hoppas att vi som samhälle kan kompensera dem.
(Applåder)

I detta anförande instämde Jacob Risberg (MP).

Anf. 153 ELIN NILSSON (L):

Fru talman! Mycket har sagts här i dag. Jag tänkte ta tillfället i akt att i mitt sista inlägg i denna debatt lyfta vikten av kunskap, bildning och internationellt samarbete i detta sammanhang. Detta är viktigt särskilt för ett samhälles förmåga att möta och hantera smittsamma sjukdomar; det såg vi inte minst under covid-19-pandemin. Kunskap är viktigt för att vi ska stå väl rustade mot felaktig information, som lätt får spridning, och för att våra myndigheter ska stå väl rustade att hantera framtida sjukdomar med hög risk för smittspridning.

Att se till att barn och unga får en god utbildning bygger samhället starkt på många plan, så även när det gäller vår beredskap att hantera smittsamma sjukdomar på sikt. Utan lärare, läkare och veterinärer – listan kan göras lång – står vi sämre rustade för framtida utmaningar. Och allt pekar på att vi kommer att behöva vänja oss vid att hantera pandemier och smittsamma sjukdomar. Därför är skolan viktig att lyfta även i den debatt vi för här i dag.

En annan viktig fråga i sammanhanget är att vi behöver ha ett gott internationellt samarbete. Mycket lärdom finns att dra av erfarenheter från andra länder i vårt närområde som har hanterat utbrott av afrikansk svinpest under ganska lång tid nu.

Fru talman! Smittsamma sjukdomar känner inga landgränser. Internationellt samarbete är av stor vikt för att hantera och bekämpa smittutbrott. Här har EU en viktig roll att fylla, och EU har fyllt den rollen. EU är viktigt även i detta sammanhang, för ensam är inte stark – ensam är bara ensam.
(Applåder)

Anf. 154 Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD):

Fru talman! Det är i dag precis tre veckor sedan det första beslutet kopplat till smittan fattades. Sedan dess har det hänt väldigt mycket. Jordbruksverket och SVA startade snabbt sitt arbete i linje med de förberedelser man har ägnat sig åt under många år. Jägarkåren ställde mangrant upp för att bidra i sökarbetet, liksom andra delar av civilsamhället, som gjorde sin del. Lokala företagare som arbetar i de gröna näringarna har stöttat varandra och tittat på hur man kan hjälpa varandra genom att skjuta upp fakturor och bidra med likviditet tills ersättningsfrågorna klarnar.

Visst kan man önska att vi hade kommit ännu längre i en lång rad frågor, men det är också viktigt att det blir rätt från början. Att ta i lite extra, kanske till och med lite för mycket under en kort tid, är bättre än att blicka tillbaka med smittan spridd i landet och önska att man hade gjort mer.

Jag vill därför avslutningsvis vända mig till alla de människor vars liv kraftigt påverkas av restriktionerna till följd av smittan. Oavsett om du är privatperson, företagare eller engagerad i civilsamhällets organisationer har situationen gett kraftiga inskränkningar i det normala, och jag ber om

Prot. 2023/24:11
28 september

*Särskild debatt om den
afrikanska svinpest*

ditt tålamod. Den uppoffring du gör nu är viktig och gör skillnad. Fortsätt hålla i och hålla ut!

Jag vill tacka alla deltagare för en bra debatt.
(Applåder)

Den särskilda debatten var härmed avslutad.

§ 10 Bordläggning

Följande dokument anmälades och bordlades:

Propositioner

2023/24:13 Vissa förslag om sänkt skatt på arbetsinkomster och pension

2023/24:14 Teknisk översyn av vissa nedsättningar av socialavgifterna

2023/24:16 Utvidgad tidsgräns för expertskatt

Skrivelse

2023/24:7 Riksrevisionens rapport om digitala tjänster till privatpersoner

EU-dokument

COM(2023) 420 Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om ändring av direktiv 2008/98/EG om avfall

Motioner

med anledning av prop. 2022/23:132 Utökad rätt för elever i gymnasieskolan och anpassade gymnasieskolan att läsa nationella minoritetsspråk

2023/24:219 av Camilla Hansén m.fl. (MP)

med anledning av prop. 2022/23:136 Grupptalan till skydd för konsumenters kollektiva intressen

2023/24:106 av Nadja Awad m.fl. (V)

2023/24:162 av Jennie Nilsson m.fl. (S)

2023/24:220 av Katarina Luhr och Daniel Helldén (båda MP)

med anledning av prop. 2022/23:137 Ekonomiska sanktioner mot terrorism

2023/24:89 av Gudrun Nordborg m.fl. (V)

med anledning av skr. 2022/23:127 Riksrevisionens rapport om Polismyndighetens arbete med särskilda händelser riktade mot organiserad brottslighet

2023/24:217 av Rasmus Ling (MP)

med anledning av skr. 2022/23:129 Riksrevisionens rapport om Polismyndighetens hantering av mängdbrott

2023/24:218 av Rasmus Ling (MP)

med anledning av skr. 2022/23:141 Riksrevisionens rapport om lex Maria och lex Sarah

2023/24:183 av Christofer Bergenblock m.fl. (C)

2023/24:221 av Ulrika Westerlund m.fl. (MP)

Följande interpellationer hade framställts:

den 27 september

2023/24:33 Samverkan för brottsförebyggande arbete

av Anna Wallentheim (S)

till justitieminister Gunnar Strömmer (M)

2023/24:34 Transportsektorns omställning från fossilt till fossilfritt

av Elin Söderberg (MP)

till statsrådet Romina Pourmokhtari (L)

2023/24:35 Avvecklingen av medel för klimatanpassningsarbete

av Elin Söderberg (MP)

till statsrådet Romina Pourmokhtari (L)

2023/24:36 Neddragningar inom folkbildningen

av Anna Wallentheim (S)

till socialminister Jakob Forssmed (KD)

§ 12 Anmälan om frågor för skriftliga svar

Följande frågor för skriftliga svar hade framställts:

den 27 september

2023/24:38 Havsbaserad vindkraft och dess påverkan på miljön

av Jessica Stegrud (SD)

till statsrådet Romina Pourmokhtari (L)

2023/24:39 Azerbajdzjans attack mot Nagorno-Karabach

av Håkan Svenneling (V)

till utrikesminister Tobias Billström (M)

2023/24:40 Möjligheter för Kustbevakningen att göra slagningar i register

av Björn Söder (SD)

till justitieminister Gunnar Strömmer (M)

2023/24:41 Kustbevakningens geografiska begränsningar

av Björn Söder (SD)

till statsrådet Carl-Oskar Bohlin (M)

2023/24:42 Möjlighet för myndighetsfordon att utrustas med lyktor som används för polismans tecken

av Björn Söder (SD)

till statsrådet Andreas Carlson (KD)

2023/24:43 Uttalande om biodrivmedel

av Rickard Nordin (C)

till statsrådet Romina Pourmokhtari (L)

2023/24:44 Kommunernas kapacitet i återuppbyggnaden av totalförsvaret

av Björn Söder (SD)

till statsrådet Carl-Oskar Bohlin (M)

2023/24:45 Överenskommelsen med Irak

av *Tony Haddou* (V)

till statsrådet Maria Malmer Stenergård (M)

2023/24:46 Skadliga miljöutsläpp i havet från fartygsskrubbar

av *Linnéa Wickman* (S)

till statsrådet Andreas Carlson (KD)

§ 13 Anmälan om skriftliga svar på frågor

Skriftliga svar på följande frågor hade kommit in:

den 27 september

2023/24:7 Kubas deltagande i Rysslands anfallskrig

av *Markus Wiechel* (SD)

till utrikesminister Tobias Billström (M)

2023/24:9 Forskning om afrikansk svinpest

av *Tomas Kronståhl* (S)

till landsbygdsminister Peter Kullgren (KD)

2023/24:8 Regeringens stöd till Taiwan

av *Markus Wiechel* (SD)

till utrikesminister Tobias Billström (M)

2023/24:10 Högt inomhustemperatur på äldreboenden

av *Anders W Jonsson* (C)

till statsrådet Andreas Carlson (KD)

2023/24:11 Resurser för studie- och yrkesvägledning

av *Serkan Köse* (S)

till utbildningsminister Mats Persson (L)

2023/24:12 Stöd till bönder i svinpestområdet för nedplöjning av grödor

av *Åsa Eriksson* (S)

till landsbygdsminister Peter Kullgren (KD)

2023/24:13 Stöd till trähusindustri

av *Johanna Haraldsson* (S)

till statsrådet Andreas Carlson (KD)

2023/24:14 Uttalande om att dra in biståndet till Turkiet

av *Jacob Risberg* (MP)

till utrikesminister Tobias Billström (M)

2023/24:15 Hjälp till föreningslivet under svinpesten

av *Åsa Eriksson* (S)

till kulturminister Parisa Liljestränd (M)

2023/24:18 Lagrådet och sänkt reduktionsplikt

av *Rickard Nordin* (C)

till statsrådet Romina Pourmokhtari (L)

2023/24:17 Stöd till den belarusiska oppositionen i enlighet med OSSE-PF:s resolution

av *Björn Söder* (SD)

till utrikesminister Tobias Billström (M)

2023/24:20 Samhällets ansvar för klimatanpassning

av *Linnéa Wickman* (S)

till statsrådet Romina Pourmokhtari (L)

Prot. 2023/24:11

28 september

2023/24:22 Sveriges självförsörjningsgrad när det gäller koppar och kobolt

av *Eric Palmqvist* (SD)

till statsrådet Romina Pourmokhtari (L)

2023/24:21 Det digitala ställföreträdarregistret

av *Martina Johansson* (C)

till justitieminister Gunnar Strömmer (M)

2023/24:23 Ersättning till svinpestdrabbade företag

av *Åsa Eriksson* (S)

till energi- och näringsminister Ebba Busch (KD)

§ 14 Kammaren åtskildes kl. 16.43.

Sammanträdet leddes

av andre vice talmannen från dess början till ajourneringen kl. 13.46,

av talmannen därefter till och med § 9 anf. 124 (delvis) och

av andre vice talmannen därefter till dess slut.

Vid protokollet

ANN LARSSON

/Olof Pilo

Innehållsförteckning

§ 1 Anmälan om fördröjda svar på interpellationer	1
§ 2 Svar på interpellation 2023/24:14 om viltanpassning av kraftledningsgator	2
Anf. 1 Energi- och näringsminister EBBA BUSCH (KD)	2
Anf. 2 MIKAEL LARSSON (C).....	3
Anf. 3 Energi- och näringsminister EBBA BUSCH (KD)	4
Anf. 4 MIKAEL LARSSON (C).....	5
Anf. 5 Energi- och näringsminister EBBA BUSCH (KD)	5
Anf. 6 MIKAEL LARSSON (C).....	6
Anf. 7 Energi- och näringsminister EBBA BUSCH (KD)	7
§ 3 Svar på interpellation 2023/24:17 om åtgärder mot höga halter av PFAS i svenska kräfter	8
Anf. 8 Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD)	8
Anf. 9 JYTTE GUTELAND (S)	9
Anf. 10 Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD)	10
Anf. 11 JYTTE GUTELAND (S)	10
Anf. 12 Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD)	11
Anf. 13 JYTTE GUTELAND (S)	12
Anf. 14 Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD)	12
§ 4 Svar på interpellation 2023/24:1 om möten med representanter för islam med kopplingar till islamister.....	13
Anf. 15 Socialminister JAKOB FORSSMED (KD)	13
Anf. 16 NIMA GHOLAM ALI POUR (SD).....	14
Anf. 17 Socialminister JAKOB FORSSMED (KD)	15
Anf. 18 NIMA GHOLAM ALI POUR (SD).....	16
Anf. 19 Socialminister JAKOB FORSSMED (KD)	16
Anf. 20 NIMA GHOLAM ALI POUR (SD).....	17
Anf. 21 Socialminister JAKOB FORSSMED (KD)	18
§ 5 Svar på interpellation 2023/24:5 om LKAB:s framtida ägande av SSAB	18
Anf. 22 Finansminister ELISABETH SVANTESSON (M).....	18
Anf. 23 ELISABETH THAND RINGQVIST (C)	19
Anf. 24 Finansminister ELISABETH SVANTESSON (M).....	20
Anf. 25 ELISABETH THAND RINGQVIST (C)	20
Anf. 26 Finansminister ELISABETH SVANTESSON (M).....	21
Anf. 27 ELISABETH THAND RINGQVIST (C)	22
Anf. 28 Finansminister ELISABETH SVANTESSON (M).....	22
§ 6 Svar på interpellation 2023/24:3	23
§ 7 Svar på interpellation 2023/24:13 om en ny bro eller tunnel över Saltsjö-Mälarsnittet i Södertälje	23
Anf. 29 Statsrådet ANDREAS CARLSON (KD)	23
Anf. 30 INGELA NYLUND WATZ (S).....	23
Anf. 31 Statsrådet ANDREAS CARLSON (KD)	24

Anf. 32	INGELA NYLUND WATZ (S)	25
Anf. 33	Statsrådet ANDREAS CARLSON (KD)	26
Anf. 34	INGELA NYLUND WATZ (S)	27
Anf. 35	Statsrådet ANDREAS CARLSON (KD)	27
Ajournering		28
Återupptaget sammanträde		28
§ 8 Frågestund		28
Anf. 36	TALMANNEN	28
<i>Åtgärder mot det dödliga gängvåldet</i>		29
Anf. 37	MIKAEL DAHLQVIST (S)	29
Anf. 38	Socialminister JAKOB FORSSMED (KD)	29
Anf. 39	MIKAEL DAHLQVIST (S)	29
Anf. 40	Socialminister JAKOB FORSSMED (KD)	29
<i>Transvård och barn</i>		30
Anf. 41	ANGELICA LUNDBERG (SD)	30
Anf. 42	Statsrådet ACKO ANKARBERG JOHANSSON (KD)	30
Anf. 43	ANGELICA LUNDBERG (SD)	30
Anf. 44	Statsrådet ACKO ANKARBERG JOHANSSON (KD)	31
<i>Anmälningssplikten</i>		31
Anf. 45	TONY HADDOU (V)	31
Anf. 46	Statsrådet ACKO ANKARBERG JOHANSSON (KD)	31
Anf. 47	TONY HADDOU (V)	32
Anf. 48	Statsrådet ACKO ANKARBERG JOHANSSON (KD)	32
<i>Licensjakt på varg</i>		32
Anf. 49	DANIEL BÄCKSTRÖM (C)	32
Anf. 50	Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD)	32
Anf. 51	DANIEL BÄCKSTRÖM (C)	33
Anf. 52	Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD)	33
<i>Klimatanpassning av lantbruket</i>		33
Anf. 53	KATARINA LUHR (MP)	33
Anf. 54	Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD)	33
Anf. 55	KATARINA LUHR (MP)	34
Anf. 56	Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD)	34
<i>En ökad svensk livsmedelsproduktion</i>		34
Anf. 57	JOHN WIDEGREN (M)	34
Anf. 58	Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD)	34
Anf. 59	JOHN WIDEGREN (M)	35
Anf. 60	Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD)	35
<i>Köerna i cancervården</i>		35
Anf. 61	DAN HOVSKÄR (KD)	35
Anf. 62	Statsrådet ACKO ANKARBERG JOHANSSON (KD)	35
Anf. 63	DAN HOVSKÄR (KD)	36
Anf. 64	Statsrådet ACKO ANKARBERG JOHANSSON (KD)	36
<i>Avvecklingen av minkuppfödning</i>		36

Anf. 65 ELIN NILSSON (L).....	36
Anf. 66 Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD)	36
Anf. 67 ELIN NILSSON (L).....	37
Anf. 68 Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD)	37
<i>Civilsamhället och det civila försvaret</i>	37
Anf. 69 HELÉN PETTERSSON (S)	37
Anf. 70 Statsrådet CARL-OSKAR BOHLIN (M)	37
<i>Icke-medicinsk omskärelse av pojkar</i>	38
Anf. 71 LEONID YURKOVSKIY (SD).....	38
Anf. 72 Statsrådet ACKO ANKARBERG JOHANSSON (KD).....	38
<i>Stopp för industrifiske av strömming i Östersjön</i>	38
Anf. 73 ANDREA ANDERSSON TAY (V)	38
Anf. 74 Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD)	39
<i>Budgetens effekter för Sisu Idrottsutbildarna</i>	39
Anf. 75 ANNE-LI SJÖLUND (C)	39
Anf. 76 Socialminister JAKOB FORSSMED (KD)	39
<i>Effektiva klimatanpassningsåtgärder</i>	40
Anf. 77 ELIN SÖDERBERG (MP)	40
Anf. 78 Statsrådet CARL-OSKAR BOHLIN (M)	40
<i>Länsstyrelserna och vargjakten</i>	40
Anf. 79 KATARINA TOLGFORS (M)	40
Anf. 80 Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD)	40
<i>Psykisk ohälsa hos barn och unga</i>	41
Anf. 81 MATHIAS BENGTSSON (KD).....	41
Anf. 82 Socialminister JAKOB FORSSMED (KD)	41
<i>Varghybrider</i>	41
Anf. 83 TOMAS KRONSTÅHL (S).....	41
Anf. 84 Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD)	42
<i>Idrotten och gängbrottsligheten</i>	42
Anf. 85 ANGELIKA BENGTSSON (SD).....	42
Anf. 86 Socialminister JAKOB FORSSMED (KD)	42
<i>Totalförsvaret och den lokala beredskapen</i>	43
Anf. 87 OSKAR SVÄRD (M)	43
Anf. 88 Statsrådet CARL-OSKAR BOHLIN (M)	43
<i>Civilsamhällets roll i arbetet mot den grova brottsligheten</i>	43
Anf. 89 TORSTEN ELOFSSON (KD)	43
Anf. 90 Socialminister JAKOB FORSSMED (KD)	44
<i>Budgetanslagen till klimatanpassning</i>	44
Anf. 91 HELÉNE BJÖRKLUND (S).....	44
Anf. 92 Statsrådet CARL-OSKAR BOHLIN (M)	45
<i>Halmstads flygplats som beredskapsflygplats</i>	45
Anf. 93 LARS LARSSON (SD).....	45
Anf. 94 Statsrådet CARL-OSKAR BOHLIN (M)	45
<i>HPV-relaterad cancer hos pojkar och män</i>	46
Anf. 95 JESPER SKALBERG KARLSSON (M)	46
Anf. 96 Statsrådet ACKO ANKARBERG JOHANSSON (KD).....	46
<i>Budgetmedel till hälso- och sjukvården</i>	46
Anf. 97 YASMINE BLADELIUS (S)	46

Anf. 98 Statsrådet ACKO ANKARBERG JOHANSSON (KD)	47
<i>Ett nationellt vaccinationsprogram för äldre</i>	47
Anf. 99 MONA OLIN (SD)	47
Anf. 100 Socialminister JAKOB FORSSMED (KD).....	47
<i>Tillgången till barn- och ungdomspsykiatri.....</i>	48
Anf. 101 MALIN HÖGLUND (M).....	48
Anf. 102 Socialminister JAKOB FORSSMED (KD).....	48
<i>Samverkan mot gängvåldet.....</i>	48
Anf. 103 EVA LINDH (S)	48
Anf. 104 Socialminister JAKOB FORSSMED (KD).....	49
<i>Licensjakten på varg.....</i>	49
Anf. 105 MATTIAS ERIKSSON FALK (SD).....	49
Anf. 106 Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD).....	49
<i>Cybersäkerheten</i>	50
Anf. 107 HELENA BOUVENG (M)	50
Anf. 108 Statsrådet CARL-OSKAR BOHLIN (M).....	50
<i>En minskad vildsvinsstam</i>	50
Anf. 109 MALIN LARSSON (S).....	50
Anf. 110 Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD).....	51
<i>Medel till hälso- och sjukvården.....</i>	51
Anf. 111 SOFIA AMLOH (S).....	51
Anf. 112 Statsrådet ACKO ANKARBERG JOHANSSON (KD)	51
Ajournering.....	52
Återupptaget sammanträde.....	52
§ 9 Särskild debatt om den afrikanska svinpestens.....	52
Anf. 113 DANIEL BÄCKSTRÖM (C).....	52
Anf. 114 Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD).....	52
Anf. 115 SOFIA SKÖNNBRINK (S)	53
Anf. 116 MARTIN KINNUNEN (SD)	54
Anf. 117 JOHN WIDEGREN (M)	55
Anf. 118 ANDREA ANDERSSON TAY (V).....	55
Anf. 119 DANIEL BÄCKSTRÖM (C).....	56
Anf. 120 EMMA NOHRÉN (MP)	57
Anf. 121 ELIN NILSSON (L).....	57
Anf. 122 Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD).....	58
Anf. 123 SOFIA SKÖNNBRINK (S) replik	58
Anf. 124 Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD) replik.....	59
Anf. 125 SOFIA SKÖNNBRINK (S) replik	59
Anf. 126 Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD) replik.....	59
Anf. 127 DANIEL BÄCKSTRÖM (C) replik.....	60
Anf. 128 Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD) replik.....	60
Anf. 129 DANIEL BÄCKSTRÖM (C) replik.....	60
Anf. 130 Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD) replik.....	61
Anf. 131 EMMA NOHRÉN (MP) replik	61

Anf. 132 Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD)	
replik	61
Anf. 133 EMMA NOHRÉN (MP) replik	62
Anf. 134 Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD)	
replik	62
Anf. 135 SOFIA SKÖNNBRINK (S)	62
Anf. 136 MARTIN KINNUNEN (SD)	63
Anf. 137 DANIEL BÄCKSTRÖM (C) replik	63
Anf. 138 MARTIN KINNUNEN (SD) replik	64
Anf. 139 DANIEL BÄCKSTRÖM (C) replik	64
Anf. 140 MARTIN KINNUNEN (SD) replik	64
Anf. 141 JOHN WIDEGREN (M)	64
Anf. 142 SOFIA SKÖNNBRINK (S) replik	65
Anf. 143 JOHN WIDEGREN (M) replik	65
Anf. 144 SOFIA SKÖNNBRINK (S) replik	65
Anf. 145 JOHN WIDEGREN (M) replik	66
Anf. 146 ANDREA ANDERSSON TAY (V)	66
Anf. 147 DANIEL BÄCKSTRÖM (C)	66
Anf. 148 Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD)	
replik	67
Anf. 149 DANIEL BÄCKSTRÖM (C) replik	67
Anf. 150 Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD)	
replik	67
Anf. 151 DANIEL BÄCKSTRÖM (C) replik	68
Anf. 152 EMMA NOHRÉN (MP)	68
Anf. 153 ELIN NILSSON (L)	69
Anf. 154 Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD)	69
§ 10 Bordläggning	70
§ 11 Anmälan om interpellationer	71
§ 12 Anmälan om frågor för skriftliga svar	71
§ 13 Anmälan om skriftliga svar på frågor	72
§ 14 Kammaren åtskildes kl. 16.43.	73